

TABL. 3. OBIEG PIENIĘŻNY W POLSCE W LATACH 1926, 1929, 1930

Stan w dniu 31. XII

Wyszczególnienie	1926	1929	1930	1926	1929	1930
	w milj. złotych			w odsetkach		
Ogółem	1 021	1 600	1 569	100,0	100,0	100,0
Bilety Banku Polskiego	593	1 340	1 328	58,1	83,8	84,6
Bilety zdawkowe	287	64	3	28,1	4,0	0,2
Bilon	141	196	238	13,8	12,2	15,2

TABL. 4. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W LATACH 1926—1930

Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1926	1927	1928	1929	1930
	w milionach złotych				
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji	28	46	53	38	44
Waluty zagraniczne	3	4	3	4	4
Dyskonto weksli	73	136	176	183	165
Otwarty kredyt	59	62	65	80	114
Pożyczki terminowe	25	22	40	62	35
Pożyczki gotówkowe długoterminowe	283	416	465	482	698
w tem z lokat Skarbu Państwa	269	357	386	413	589
Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach	206	391	584	663	735
Papiery wartościowe	22	57	75	73	73
Papiery wartościowe własnej emisji	16	115	94	75	71
Suma bilansowa	787	1 346	1 665	1 753	2 039
Stan bierny					
Kapitały własne i rezerwy	51	149	195	201	208
Lokaty Skarbu Państwa	317	373	388	417	623
Wkłady:					
terminowe	53	59	136	116	104
à vista	94	151	181	131	117
w tem oszczędnościowe	4	11	19	24	35
Różne salda kredytowe	3	20	8	8	23
Redyskonto weksli	7	19	39	72	78
Listy zastawne	26	70	101	142	196
Obligacje	180	321	483	521	539
Czysty zysk	4	5	7	13	12

**TABL. 5. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW PAŃSTWOWEGO
BANKU ROLNEGO W LATACH 1926—1930**

Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1926	1927	1928	1929	1930
	w milionach złotych				
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji . .	8	14	11	8	8
Dyskonto weksli	17	36	46	70	112
Otwarty kredyt	8	15	22	34	32
Pożyczki terminowe	22	62	89	95	112
Pożyczki towarowe	5	17	34	46	27
Pożyczki w listach zastawnych	8	41	134	182	220
Pożyczki w obligacjach meljora- cyjnych	—	—	20	79	103
Banki	1	60	20	24	22
Papiery wartościowe	4	5	50	88	120
Majątki własne w parcelacji . .	8	5	10	20	26
Dłużnicy z funduszów admini- strowanych ^a	51	88	167	253	343
Suma bilansowa	93	296	523	744	917
Stan bierny					
Kapitały własne i rezerwy . .	15	79	140	149	159
Lokaty Skarbu Państwa . . .	23	64	50	50	88
Wkłady:					
terminowe	8	23	23	25	30
à vista	3	11	27	43	31
Różne salda kredytowe . . .	0	1	4	3	1
Redyskonto weksli	1	—	5	29	69
Listy zastawne i obligacje w obie- gu	8	41	155	261	323
Sumy do dyspozycji Skarbu z funduszów administrowanych	9	27	30	39	30
Czysty zysk	3	9	12	14	10

^a Nie wchodzą do bilansu.

TABL. 6. GŁÓWNE POZYCJE BILANSÓW POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W LATACH 1926—1930
Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1926	1927	1928	1929	1930
	w milionach złotych				
Stan czynny					
Kasa i sumy do dyspozycji . . .	43	52	71	62	61
Lokaty w bankach państwowych	21	7	24	25	17
Gotówka w urzędach pocztowych	11a	6a	8a	50	55
Skarb Państwa za waloryzacje	8	27	30	35	38
Pożyczki wekslowe	23	36	20	10	7
Pożyczki na zastaw papierów wartościowych	3	7	13	12	9
Papiery wartościowe własne i funduszu zapasowego.	37	101	179	249	313
Dłużnicy	3	6	5	5	7
Suma bilansowa	174	272	389	505	555
Stan bierny					
Wkłady czekowe	104	133	194	211	178
Wkłady oszczędnościowe	25	68	122	173	254
Przekazy niezrealizowane	21	29	34	33	38
Różni za obligacje waloryzacyjne i inni wierzyciele	8	18	5	2	2
Czysty zysk	0	2	4	5	6

a Liczby z lat 1926—1928 nie są porównywalne z liczbami lat następných wskutek zmian w rachunkowości.

TABL. 7. KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE, UDZIELONE POSZCZEGÓLNYM DZIEDZINOM ŻYCIA GOSPODARCZEGO
Stan kredytów wykorzystanych w dniu 31. XII 1930 r.

Wyszczególnienie	Bank Polski	Bank Gospodarstwa Krajow.	Państwowy Bank Rolny	Razem	
	w milionach złotych			w %	
Ogółem	672,0	239,4	213,5	1124,9	100
Rolnictwo	8,9	58,3	62,3	129,5	12
Górnictwo i hutnictwo	46,2	3,4	—	49,6	4
Przemysł	125,4	46,9	17,2	189,5	17
Banki i spółdzielnie kredytowe	434,0	37,6	122,2	593,8	53
Handel i różne	57,5	32,9	10,0	100,4	9
Państwo i samorządy	—	60,3	1,8	62,1	5

TABL. 8. BILANSE BANKÓW AKCYJNYCH KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO ^a W LATACH 1926—1930
Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1926	1927	1928	1929	1930 ^b
	w milionach złotych				
Stan czynny					
Kasa	21	30	38	36	37
Sumy do dyspozycji	22	41	56	58	46
Dewizy i waluty zagraniczne	33	22	26	25	27
Dyskonto weksli	283	530	773	819	760
Otwarty kredyt	322	491	602	750	752
Pożyczki terminowe	8	11	16	15	20
Banki krajowe		22	27	35	56
Banki zagraniczne	91	48	61	59	70
Papiery wartościowe	25	37	46	49	37
Inne aktywa	296	300	249	285	543
Straty z lat ubiegłych	1	9	13	0	.
Straty z roku sprawozdawczego	7	0	4	6	.
Suma bilansowa	1 109	1 541	1 911	2 137	2 348
Stan bierny					
Kapitał zakładowy	146	161	199	224	221
Rezerwy	36	37	48	54	61
Wkłady bezterminowe	163	245	329	358	365
Wkłady terminowe	109	175	290	334	354
Salda kredytowe w rach. bież.	178	225	199	219	253
Redyskonto weksli i zastaw pa- pierów wartościowych	166	246	306	323	297
Banki krajowe		96	83	112	62
Banki zagraniczne	161	167	310	360	334
Inne pasywa	140	167	126	129	401
Zyski z lat ubiegłych	0	1	1	3	.
Zyski z roku sprawozdawczego	10	21	20	21	.

^a Wszystkie banki czynne (z pominięciem banków w likwidacji).

^b Bilanse brutto.

TABL. 9. LICZBA ZARZĄDÓW I ODDZIAŁÓW BANKÓW KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO W LATACH 1924—1930

Rok Siedziba zarządów wzgl. oddziałów	Bank Polski i banki pań- stwowe	Akcyjne banki prywatne krajowe		Oddzia- ły ban- ków zagra- nicz- nych
		zarządy	oddzia- ły	
Ogółem 31. XII 1924		107	530	.
„ 1925	74	82	259	10
„ 1926	76	71	218	11
„ 1927	81	56	175	11
„ 1928	86	54	176	14
„ 1929	88	51	164	16
„ 1930	87	49	136	13
Woj. centralne	29	26	64	4
w tem m. st. Warszawa	4	18	15	1
„ wschodnie	12	1	10	—
„ zachodnie	25	17	28	9
„ południowe	20	5	29	—
Gdańsk	—	—	3	.
Zagranica	1	—	2	.

**TABL. 10. KREDYTY ZAGRANICZNE, OTRZYMANE PRZEZ
POLSKIE INSTYTUCJE KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO ^a
W LATACH 1928—1930
Stan w dniu 31. XII**

Siedziba wierzycieli	1928	1929	1930					rach. cen- trali z oddz. zagr.
			w t e m					
			Ogół- lem	bez- termi- nowe	termi- nowe	pocz- towe	redys- konto dewiz	
w milionach złotych								
Ogółem	535	673	640	156	356	25	37	66
Anglja	110	135	179	18	139	9	9	4
Austrja	67	97	64	34	27	0	3	—
Belgja	11	39	11	4	5	0	2	—
Czechosłowacja	11	10	15	5	9	1	0	—
Francja	90	99	104	7	60	0	4	33
W. m. Gdańsk	19	22	36	7	18	0	6	5
Holandja	46	40	40	32	8	0	0	—
Niemcy	86	116	83	33	21	0	5	24
St. Zjedn. A.P.	61	65	65	7	39	15	4	—
Szwajcaria . . .	19	38	29	2	23	0	4	—
Szwecja	3	3	5	2	3	—	—	—
Włochy	8	3	3	1	2	0	0	—
Inne	4	6	6	4	2	0	—	0

^a Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, banki akcyjne, domy bankowe i ważniejsze spółdzielnie kredytowe.

**TABL. 11. WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH
ORAZ KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE, UDZIELONE PRZEZ
TE INSTYTUCJE W LATACH 1927—1930
Stan w dniu 31. XII**

Nazwa instytucji	Wkłady				Kredyty krótkoterminowe			
	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930
	w milionach złotych				w milionach złotych			
Ogółem	1 875	2 480	2 747	2 985	1 946	2 710	3 018	3 088
Bank Polski . . .	184	183	177	162	498	732	781	758
Bank Gospo- darstwa Kraj. Państwowy	316	351	255	243	236	268	253	236
Bank Rolny	35	54	71	62	213	353	469	556
Banki komu- nalne	27	41	52	66	15	34	48	44
Banki akcyjne	650	832	908	980	795	1 095	1 220	1 259
Oddziały zagr. banków akc.	80	80	77	72	129	178	194	194
P. K. O.	201	316	384	431	39	30	32	16
Kasy Oszczędn.	221	358	446	582	.	.	.	.
Spółdzielnie kredytowe ^a	159	262	374	381	.	.	.	.
Centralna Kasa Spółek Roln.	2	3	3	6	21	20	21	25

^a Należące do związków rewizyjnych.

TABL. 12. WKŁADY W KASACH OSZCZĘDNOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1930
Stan w dniu 31. XII

Państwa	Stan wkładów				Wskaźniki stanu wkładów		
	1926	1928	1929	1930	1928	1929	1930
	w milionach złotych				Wkłady w 1926 r. = 100		
Anglja . . .	17 247	17 360	17 471	18 073	101	101	105
Austrja . . .	574	976	1 080	1 271	170	188	221
Belgja . . .	686	1 033	1 355	1 902	151	198	277
Czechosłowacja	3 458	4 109	4 810	5 067	119	139	147
Francja . . .	1 538	3 074	3 977	5 066	200	259	329
Niemcy . . .	6 816	14 867	19 194	22 105	218	282	324
P o l s k a . . .	223	673	830	1 013	302	372	454
St. Zjed. A. P.	34 767	39 213	39 025	42 697	113	112	123
Szwajcaria . . .	2 655	2 925	3 145	3 395	110	119	128
Włochy . . .	8 805	11 194	11 907	12 551	127	135	143

TABL. 13. STOPA PROCENTOWA OD DYSKONTA I OD WKŁADÓW W POLSCE W LATACH 1926—1930

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929	1930
	Przeciętne roczne				
Dyskonto w Banku Polskim . . .	11,0	8,3	8,0	8,6	7,2
Dyskonto w bankach akcyjnych . . .	.	.	.	12,2	11,5
Odsetki najwyższe dozwolone ustawowo	20,0	13,0	12,0	12,8	12,1
Wkłady oszczędn. w P. K. O.	8,0	7,0	6,0	7,0	7,0
Wkłady oszczędnościowe w Banku Gosp. Kraj. i Państw. Banku Roln.	7,0	6,0	6,0	7,0	7,1

TABL. 14. STOPY DYSKONTOWE BANKÓW EMISYJNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1913, 1927—1930

Państwa	1913	1927	1928	1929	1930
	Przeciętne roczne				
Anglja	4,8	4,7	4,5	5,5	3,4
Austrja	6,0	6,3	6,3	7,4	5,8
Belgja	5,9	5,4	4,3	4,4	3,0
Czechosłowacja	6,0	5,1	5,0	5,0	4,4
Francja	4,0	5,2	3,5	3,5	2,7
W. m. Gdańsk.	5,9	6,8	5,8	6,5	5,0
Holandja	4,5	3,7	4,5	5,1	3,2
Niemcy	5,9	5,8	7,0	7,1	4,8
Norwegja	5,5	4,6	5,5	5,6	4,5
P o l s k a	6,0	8,3	8,0	8,6	7,2
Z.S.S.R.	6,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Rumunja	6,0	6,0	6,0	8,2	9,0
St. Zjednoczone A.P.	3,5	3,8	4,5	5,2	3,0
Szwajcaria	4,8	3,5	3,5	3,5	2,9
Szwecja	5,5	4,2	4,0	4,7	3,7
Włochy	5,5	7,0	6,0	6,8	5,9

TABL. 15. PROTESTY WEKSLI W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wyszczególnienie	Polska	Województwa				
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe	
Liczba weksli zaprotestowanych (w tys. sztuk)	1929	5 545	3 659	640	530	716
	1930	5 526	3 351	700	622	853
Suma weksli zaprotestowanych (w milj. złotych)	1929	1 255	768	117	187	183
	1930	1 366	777	133	236	220
Przeciętna suma wekslu zaprotest. (w złotych)	1929	226	210	183	353	255
	1930	247	232	190	379	258

TABL. 16. KREDYT DŁUGOTERMINOWY W POLSCE W LATACH 1927—1930

Instytucje	1927	1928	1929	1930
	w milionach złotych			
Stan pożyczek (listy zastawne i obligacje w obiegu)				
w dn. 31. XII				
Ogółem	746,1	1 060,4	1 291,9	1 488,4
T-wa kredytowe ziemskie	395,8	432,0	440,6	447,3
miejskie	136,0	199,4	227,3	285,3
T-wo Kredyt. Przem. Polsk.	40,7	61,4	68,3	67,7
Banki hipoteczne prywatne	59,0	87,3	125,8	133,5
Banki / listy zastawne	112,0	235,4	324,0	414,7
państwowe\ obligacje	2,6	44,9	105,9	139,9
Nowowydane pożyczki (listy zastawne i obligacje emitowane)				
w ciągu roku				
Ogółem	214,2	358,3	240,8	253,4
T-wa kredytowe ziemskie	75,0	68,1	36,7	36,5
miejskie	37,3	68,0	32,6	63,7
T-wo Kredyt. Przem. Polsk.	9,7	21,7	7,9	0,5
Banki hipoteczne prywatne	8,5	29,4	7,6	12,8
Banki / listy zastawne	81,1	128,5	93,7	100,2
państwowe\ obligacje	2,6	42,6	62,3	39,7

TABL. 17. KURSY WALUT OBCYCH (DEWIZ) W POLSCE
W LATACH 1926—1930

A. Przeciętne roczne kursy w złotych

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929	1930
Kursy na giełdzie w Warszawie					
1 dolar St. Zjedn.	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
1 funt sterling. . .	43,3	43,5	43,4	43,3	43,4
100 franków francusk.	28,9	35,1	35,0 ^a	34,9	35,0
100 belgów		124,4	124,1	124,0	124,4
100 franków szwajc. .	172,2	172,4	171,7	171,9	172,9
100 lirów włoskich .	34,7	46,2	46,9	46,7	46,7
100 koron czechosłow.	26,4	26,5	26,4	26,4	26,4
100 szyling. austrjack.	125,7	126,0	125,6	125,3	125,7
100 florenów holend.	357,5	358,8	358,5	357,9	358,7
100 guld. gdańskich .	173,6	173,6	173,5	173,2	173,4
Kursy arbitrażowe na Nowy York					
100 pengő węgierskich.	158,1	156,3	155,7	155,4	155,9
100 lei rumuńskich .	4,1	5,4	5,5	5,3	5,3
100 koron duńskich .	233,7	238,8	238,2	237,6	238,5
100 mk. niemieckich .	211,8	212,3	212,4	211,9	212,5

B. Odchylenia od parytetu w odsetkach

Wyszczególnienie	Parytet ^b	1927 ^c	1928	1929	1930
1 dol. St. Zjedn. . .	8,9	-0,12	-0,16	-0,16	-0,08
1 funt sterling. . .	43,4	+0,22	+0,02	-0,17	-0,05
100 franków francusk.	34,9 ^d	.	-0,10 ^a	+0,04	+0,23
100 belgów	124,0	+0,33	+0,14	+0,03	+0,37
100 franków szwajc. .	172,0	+0,04	-0,16	-0,04	+0,54
100 lirów włoskich .	46,9 ^e	.	-0,08	-0,54	-0,44
100 koron czechosłow.	26,4 ^f	.	.	-0,05	+0,07
100 szyling. austrjack.	125,4	+0,28	+0,12	-0,07	+0,21
100 florenów holend.	358,3	.	+0,06	-0,11	+0,10
100 guld. gdańskich .	173,5	+0,14	-0,01	-0,20	-0,09
100 pengő węgierskich	155,9	-0,03	-0,15	-0,35	-0,03
100 lei rumuńskich .	5,3 ^g	.	.	-0,29	-0,27
100 koron duńskich .	238,9	-0,03	-0,31	-0,54	-0,16
100 mk. niemieckich .	212,4	+0,14	+0,04	-0,19	+0,07

^a Przeciętna z 7 mies. z powodu zmiany parytetu. ^b Od dnia 3. X 1927 r. (1 kg czystego złota = 5 924,44 złotych); poprzedni był równy frankowi szwajcarskiemu (1 kg czystego złota = 3 444,44 zł.). ^c Przeciętne z 3 ostatnich miesięcy. ^d Nowy parytet od dn. 25. VI 1928 r., dawny 172,00. ^e Nowy parytet od dn. 21. XII 1927 r., dawny 172,00. ^f Nowy parytet od dn. 27. XI 1929 r., dawny 180,62. ^g Nowy parytet od dn. 7. II 1929 r., dawny 172,00.

TABL. 18. KURSY PAPIERÓW PROCENTOWYCH NA GIEŁDACH PIENIĘŻNYCH W LATACH 1926—1930

Wyszczególnienie	Wartość nominalna	Przeciętne roczne kursy				
		1926	1927	1928	1929	1930
Giełda Warszawska						
Papiery państwowe :						
4% premjowa pożyczka inwestycyjna	100 zł. w zł.	—	—	119,7 ^a	112,1	112,9
6% pożyczka dolarowa	100 dol.	71,0	83,7	85,6	83,2	76,6
7% pożyczka stabilizacyjna	100 dol.	—	—	92,5 ^a	90,8	85,9
10% pożyczka kolejowa, serja I	100 fr. w zł.	81,6	101,7	103,1	102,5	103,0
5% pożyczka konwersyjna kolejowa	100 zł.	.	61,1 ^b	61,2	52,7	49,1
5% pożyczka konwersyjna państw.	100 zł.	40,6	62,0	67,0	57,9	53,3
Listy zastawne :						
8% Banku Gospodarstwa Krajowego	100 zł. w zł.	80,0 ^c	89,8	93,9	94,0	94,0
8% Państwowego Banku Rolnego	100 zł. w zł.	80,0 ^c	89,9	93,9	94,0	94,0
8% Tow. Kredytowego Ziemskiego	100 zł.	.	91,0	79,9	73,7	74,4
8% Tow. Kredyt. m. st. Warszawy	100 zł.	.	76,8	75,0	67,6	74,3
8% Tow. Kredytowego m. Łodzi	100 zł.	.	74,0 ^a	68,6	60,6	68,3
4 ¹ / ₂ % Tow. Kredytowego Ziemskiego	100 zł.	33,4 ^b	56,2	53,1	48,5	53,9
4 ¹ / ₂ % Tow. Kredytowego m. st. Warszawy	100 zł.	33,8	58,5	54,1	47,0	53,6
Giełda Poznańska						
Listy zastawne :						
8% listy dolarowe Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego	1 dol.	.	91,3	95,5	92,9	93,9
4% listy konwersyjne Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego	100 zł.	.	50,5 ^c	53,3	43,7	41,1

^a Przeciętne z 5 miesięcy. ^b Przeciętne z 7 miesięcy. ^c Przeciętne z 3 miesięcy.

TABL. 19. WSKAŹNIKI KURSÓW 45 AKCYJ W POLSCE W LATACH 1926—1930

Wyszczególnienie	Liczba uwzględnionych akcji	Wskaźniki przeciętnych rocznych kursów				
		1926	1927	1928	1929	1930
		Kursy w 1927 r. = 100,0				
Wskaźnik ogólny	45	39,7	100,0	106,4	79,9	54,8
Górnictwo, hutnictwo i przemysł	34	41,1	100,0	105,3	78,6	53,9
produkcja <i>a</i>	21	37,2	100,0	105,1	77,9	51,7
konsumcja <i>b</i>	13	48,5	100,0	105,5	79,9	58,0
Handel i transport	6	33,1	100,0	110,0	77,5	40,7
Banki	5	38,2	100,0	110,0	93,6	88,4

a Spółki, posiadające zakłady, które produkują wyroby przerna² czone do dalszej produkcji. *b* Spółki, posiadające zakłady, które produkują wytwory, służące do bezpośredniej konsumpcji.

TABL. 20. WAHANIA KURSÓW AKCYJ PRZEMYSŁOWYCH W NIKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1930

Państwa	Liczba uwzględnionych akcji	Wskaźniki kursów akcji przemysłowych: przeciętna roczna mniejsza (—) lub większa (+) niż w roku poprzednim % %				
		1926	1927	1928	1929	1930
Anglja	92	+ 5,5	+ 7,8	+ 14,5	— 2,1	— 19,4
Austrja	21	+ 0,5	+ 27,4	— 6,8	— 8,0	— 14,7
Czechosłowacja		— 9,1	+ 25,0	+ 42,0	+ 0,7	— 18,1
Niemcy	213	+ 13,2	+ 46,0	— 7,7	— 11,5	— 19,9
Polska	34	— 39,4	+ 143,3	— 7,7	— 24,8	— 31,6
St. Zjedn. A. P.	342	+ 13,1	+ 17,6	+ 31,2	+ 22,7	— 25,8
Szwajcaria	33	+ 20,5	+ 20,6	+ 22,8	— 4,6	— 8,9

TABL. 21. KURSY POLSKICH POŻYCZEK NA GIEŁDZIE W NOWYM YORKU W LATACH 1926—1930

Pożyczki	Przeciętne roczne kursy				
	1926	1927	1928	1929	1930
	w odsetkach nominalnej wartości				
Państwowe					
8 ⁰ / ₀ dolarowa 1925 r.	88,4	97,7	100,0	95,0	91,6
7 ⁰ / ₀ stabilizacyjna 1927 roku	—	90,9	89,7	84,1	82,4
6 ⁰ / ₀ dolarowa 1920 r.	68,5	82,4	83,9	78,1	73,4
Samorządowe					
7 ⁰ / ₀ dolarowa m. Warszawy 1928 r.	—	—	87,5	78,9	72,3
7 ⁰ / ₀ dolar. woj. śląskiego 1928 r.	—	—	87,6	77,6	70,5

**TABL. 22. POŻYCZKI NIEKTÓRYCH PAŃSTW NA GIEŁDZIE
W NOWYM YORKU W LATACH 1927—1930**

Wyszczególnienie	Bel- gja	Cze- cho- sło- wacja	Fin- landja	Fran- cja	Ju- gosła- wja	Niem- cy	Wę- gry	Wło- chy
Oprocentowa- nie	6 0/0	8 0/0	6 0/0	7 0/0	8 0/0	7 0/0	7 1/2 0/0	7 0/0
Rok zaciągnię- cia	1924	1922	1923	1924	1922	1924	1924	1925
Rok spłaty	1955	1951	1945	1949	1962	1949	1944	1952
Kurs spłaty	100	108	100	105	100	105	100	100
Suma emisyj milj. dolarów	50	60	10	100	25	230	47	100
Przeciętne roczne kursy w odsetkach nominalnej wartości								
1927	97,8	108,2	95,5	104,4	100,3	106,8	102,6	95,2
1928	100,5	109,7	97,7	107,6	99,1	106,9	101,9	97,1
1929	100,1	109,5	92,2	108,6	88,7	105,9	100,3	92,4
1930	103,1	110,1	92,9	118,2	93,6	105,7	100,9	93,0

U w a g a. Kursy pożyczek polskich obacz tablicę 21 na str. 85.

**TABL. 23. OBROTY NA GIEŁDACH PIENIĘŻNYCH W POLSCE
W LATACH 1926—1930**

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929	1930
Giełda Warszawska					
Liczba transakcyj w tys.	91	117	64	49	41
Obroty w milionach złotych	677	1 149	876	550	713
Walutami	621	923	725	455	604
w tem dewizy	568	858	710	438	562
Papierami wartościowymi	56	226	151	95	109
akcje	32	132	65	26	20
papiery procentowe	24	94	86	69	89
Giełdy prowincjonalne					
Liczba transakcyj w tys.	47	67	23	20	15
Obroty w milionach złotych	25	55	41	34	34
Walutami	6	11	7	11	15
w tem dewizy	2	1	1	2	3
Papierami wartościowymi:	19	44	34	23	19
akcje	19	19	9	6	4
papiery procentowe	19	25	25	17	15

TABL. 24. OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W POLSCE W LATACH 1926—1930

Rok	Ogółem	Warszawa	Łódź	Poznań	Katowice	Kraków	Lwów
Liczba przedstawionych dowodów w tysiącach							
1926	186	65	—	54	—	—	67
1927	314	134	—	118	—	—	62
1928	640	380	—	136	—	—	124
1929	1 530	867	60	314	39	—	250
1930	1 393	688	41	328	52	61	223
Sumy w milionach złotych							
1926	1 105	746	—	286	—	—	73
1927	2 736	2 225	—	432	—	—	79
1928	5 019	4 273	—	587	—	—	159
1929	7 267	5 681	197	702	393	—	294
1930	8 741	6 748	150	908	516	164	255
% wzajemnie skompensowanych dowodów							
1926	43,9	37,2	—	69,8	—	—	11,2
1927	46,5	43,6	—	68,0	—	—	9,5
1928	51,0	49,7	—	64,5	—	—	35,8
1929	57,2	58,7	25,9	64,7	43,4	—	50,0
1930	55,8	61,3	27,7	60,8	44,6	33,4	47,8

TABL. 25. OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1930

Państwa	Sumy obrotów					Wskaźniki obrotów		
	1926	1927	1928	1929	1930	1928	1929	1930
	w miliardach złotych					Obroty 1926 = 100		
Anglia . . .	1530	1602	1706	1736	1693	112	114	111
Austria . . .	2,9	3,9	3,9	5,1	5,2	134	175	179
Belgia . . .	86	92	107	120	113	124	140	131
Czechosłowacja	21	24	28	26	21	135	123	100
Francja . . .	158	108	145	179	195	91	113	123
Niemcy . . .	120	208	257	268	254	213	222	212
Polska . . .	1,1	2,7	5,0	7,3	8,7	455	660	791
St. Zjedn. A.P.	2360	2670	3402	4247	3092	144	130	131
Szwajcaria . .	23	27	25	24	22	108	101	96
Włochy . . .	435	344	366	339	302	84	78	69

TABL. 26. BILANS PŁATNICZY NIEKTÓRYCH PAŃSTW

Kraje	Rok	Przychód				Rozchód			
		Obrót w milionach złotych							
		bieżący		kapitałowy		bieżący		kapitałowy	
		ogółem	w tem towarowy	ogółem	w tem krótko-term.	ogółem	w tem towarowy	ogółem	w tem krótko-term.
Jugosławia	1927	1 486	1 032	329	18	1 691	1 219	151	71
Niemcy	1928	29 917	26 420	15 706	7671a	39 385	2 9000	6 247	1 931
Polska	1929	3 693	2 696	1 637	1 397	4 289	3 123	1 050	845
Rumunia	1928	1 691	1 450	409	.	2 038	1 709	160	.
St. Zj. A.P.	1928	67 789	47 465	23 803	605	57 725	41 191	33 476	4 173
Czechosł.	1928	6 329	5 597	925	178	5 820	5 063	1 379	196
Holandja	1928	8 071	6 798	.	.	9 130	8 952	.	.

a Kapitały krótkoterminowe i o terminie niewiadomym.

**TABL. 27. BILANS PŁATNICZY POLSKI W LATACH
1927—1929**

Pozycje obrotu płatniczego	Przy- chód	Roz- chód	Przy- chód	Roz- chód	Przy- chód	Roz- chód
	1927		1928		1929	
	w milionach złotych					
Ogółem	4705	4930	5162	5156	5339	5345
A. Obrót bieżący	3169	3899	3265	4369	3696	4296
Obrót towarowy	2553	3253	2485	3580	2705	3248
w tem						
złoto	6	253	0	107	1	82
Inne pozycje bieżące	616	646	780	789	991	1048
w tem						
usługi komunikacyjne	200	96	247	87	281	79
emigracja	243	54	271	61	278	69
turystyka	71	122	98	169	167	165
dywidendy, procenty i pro- wizje	18	247	32	316	31	411
B. Obrót kapitałowy	1536	1031	1897	787	1643	1049
Kapitały krótkoterminowe	922	935	1570	679	1399	847
w tem:						
wzrost zadłużenia i wie- rzytelności z tytułu handlu zagranicznego	.	.	422	20	56	168
kredyty gotówkowe przedsiębiorstw (otrzy- mane i spłacone)	725	311	769	530	914	601
banki	115	583	282	59	374	—
Kapitały długoterminowe	614	96	327	108	244	202
w tem:						
zadłużenie Państwa i sa- morządów	545	95	167	94	7	124
udziały zagraniczne w przedsiębiorstwach polskich i polskie w przedsiębiorstwach zagranicznych	68	.	101	.	130	40

U w a g a. Pozycje ogólne przychodu bilansu płatniczego winny się równać pozycjom ogólnym rozchodu. Różnica między przychodami i rozchodami jest wynikiem niemożności ścisłego obliczenia wszystkich pozycji bilansu.

**TABL. 28. STAN ZADŁUŻENIA I WIERZYTELNOŚCI POLSKI
WOBEC ZAGRANICY W DN. 31. XII 1929**

Wyszczególnienie	Ogółem	w tem				
		Stany Zje- dno- czone A.P.	Fran- cja	Niem- cy	Wiel- ka Bry- tanja	Bel- gja
w milionach złotych						
Zadłużenie	10 328	3692	1560	1213	940	434
Długi Państwa i samorządów	4 007	2691	378	9	301	1
Obligacje i listy zastawne prywatne	326	138	17	35	48	0
Kapitały zaangażowane w przedsiębiorstwach polskich	2 037	375	494	415	105	256
Kapitały przedsiębiorstw zagranicznych w Polsce	656	49	330	127	8	49
Kredyty gotówkowe przedsiębiorstw polskich	1 385	203	149	167	235	53
Zobowiązania bankowe .	676	65	99	116	136	39
Kredyty z tytułu handlu zagranicznego	1 152	156	93	325	105	31
Z innych tytułów	89	15	0	19	2	5
Wierzytelność	1 484	339	34	219	268	15
Kapitały polskie zaangażowane w przedsiębiorstwach zagranicznych	52	—	1	41	—	7
Wierzytelności przedsiębiorstw polskich	199	—	0	1	—	1
Wierzytelności bankowe (wraz z Bankiem Polskim)	714	334	19	41	248	1
Kredyty z tytułu handlu zagranicznego	375	2	8	78	16	4
Z innych tytułów	144	3	6	58	4	2

DZIAŁ XII. CENY

TABL. 1. ROZWÓJ CEN W POLSCE W LATACH 1922—1930

Rok	Wskaźnik cen hurtowych w Polsce			Wskaźnik cen detalicznych w Warszawie				Wskaźnik kosztów utrzymania w Warszawie	
	Ogólny	Artykuły rolne	Artykuły przemysłowe	Ogólny	Artykuły rolne	Artykuły przemysłowe	Żywność	Ogólny	Żywność
Ceny w 1927 r. = 100									
1922	71	58	82	.	.	.	.	44	51
1923	82	56	107	.	.	.	.	56	61
1924	103	86	115	.	.	.	.	111	112
1925	106	99	110	112	111	113	111	115	112
1926	89	82	94	93	86	97	88	90	87
1927	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1928	101	97	104	104	100	107	100	103	99
1929	96	86	103	107	105	110	105	106	99
1930	82	69	94	101	91	111	92	100	86

U w a g a. Wskaźniki obliczone zostały według cen wyrażonych w złotych.

TABL. 2. WAHANIA CEN W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1930

Państwa	Wskaźnik cen hurtowych				Wskaźnik kosztów utrzymania			
	Przeciętna roczna mniejsza (-) lub większa (+) niż w roku poprzednim %/0							
	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930
Anglja . . .	- 4	- 1	- 3	- 12	- 3	- 1	- 1	- 4
Austria . . .	+ 8	- 2	0	- 10	+ 3	+ 2	+ 3	0
Czechosłowacja . . .	+ 2	0	- 6	- 12	+ 4	0	0	- 3
Francja . . .	- 11	0	- 1	- 12	+ 2	+ 1	+ 7	+ 4
W. m. Gdańsk . . .	- 1	- 3	- 4	- 10	+ 7	- 3	0	- 3
Niemcy . . .	+ 2	+ 2	- 2	- 9	+ 5	+ 3	+ 1	- 5
P o l s k a . . .	+ 13	+ 1	- 5	- 14	+ 10	+ 3	+ 2	- 6
St.Zjedn. A.P. . .	- 5	+ 2	- 1	- 11	- 1	- 1	0	- 4
Szwecja . . .	- 2	+ 1	- 5	- 13	- 1	+ 1	- 1	- 3
Włochy . . .	- 17	- 8	- 3	- 14	- 3	- 8	+ 1	- 2
Z.S.S.R. . . .	- 8	+ 1	+ 4	+ 4	- 4	+ 6	+ 10	- 2

U w a g a. W obliczeniach uwzględniono ceny w walucie nominalnej.

TABL. 3. CENY GIEŁDOWE ZBÓŻ W LATACH 1926—1930

Giełda	Przeciętne roczne ceny w złotych za kwintal				
	1926	1927	1928	1929	1930
Pszenica					
Warszawa	46,3	54,3	52,5	45,2	35,8
Poznań	44,4	50,4	47,4	42,8	33,4
Berlin	56,7	56,0	49,6	48,3	54,6
Hamburg			48,3	44,7	34,8 ^a
Praga	58,7	63,5	57,3	48,5	44,3
Paryż	53,9	57,4	56,4	52,8	52,1
Liverpool	57,3	52,7	48,6	45,0	35,7
Chicago	51,2	45,5	43,2	40,5	31,8
Nowy York	56,2	50,5	47,9	44,1	34,1
Buenos Aires	46,4	43,7	40,7	36,8	29,9
Żyto					
Warszawa	31,4	43,7	42,6	29,6	19,3
Poznań	30,1	42,5	40,8	28,4	19,1
Berlin	40,8	52,8	50,8	40,8	34,5
Hamburg			45,6	38,7	26,2 ^a
Praga	42,2	60,2	55,7	38,6	26,0
Paryż	39,8	48,6	46,9	40,2	28,2
Chicago	34,1	37,4	39,9	36,4	23,3
Nowy York	.	41,8	44,1	40,1	24,2
Jęczmień					
Warszawa	30,3	41,4	43,2	31,3	25,3
Poznań	29,6	39,5	39,3	31,0	24,7
Berlin	44,1	51,1	52,1	43,4	41,3
Praga	43,3	50,7	55,3	42,3	36,1
Paryż	.	45,5	48,3	42,7	28,5
Owies					
Warszawa	30,3	38,3	41,9	29,5	20,5
Poznań	28,3	35,5	37,1	27,1	18,4
Berlin	39,2	64,2	48,0	39,0	32,5
Praga	37,7	46,1	49,5	38,6	27,5
Paryż	33,0	39,0	42,5	39,0	25,6
Liverpool	39,0	40,5	45,4	39,1	26,8
Chicago	27,9	33,4	38,9	30,0	24,8
Buenos Aires	24,8	27,8	33,6	28,0	15,1

^a Bez cła c. i. f. Hamburg.

TABL. 4. CENY MIEJSCOWE PŁACONE PRODUCENTOM W LATACH 1925—1930

Przeciętne roczne ceny w złotych

Wyszczególnienie	Miara	Lata gospodarcze ^a					Lata kalendarzowe	
		1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1929	1930
Pszenica	100 kg	37,47	50,19	51,65	45,32	36,33	41,89	31,80
Żyto	„ „	24,34	39,14	42,50	33,76	20,25	28,44	17,24
Jęczmień	„ „	24,13	34,61	39,66	31,84	19,70	26,99	17,64
Owies	„ „	25,34	34,00	38,52	32,06	18,81	26,89	17,12
Gryka	„ „	.	.	40,76	37,08	24,16	32,46	21,98
Groch	„ „	.	49,69	51,74	48,64	32,80	44,31	27,12
Ziemniaki jadalne	„ „	5,58	9,72	9,34	8,70	4,86	7,13	4,63
Ziemniaki fabryczne	„ „	.	.	7,30	6,69	3,72	5,49	3,53
Siano koniczynny	„ „	.	.	11,34	19,20	10,16	16,04	9,55
Siano łukowe	„ „	8,96	7,83	8,74	14,96	7,73	12,49	7,29
Słoma	„ „	.	.	5,33	8,31	4,97	7,40	4,53
Wieprz żywej wagi	1 „	.	2,02	2,04	1,99	2,10	2,11	1,82
Mleko	1 litr	.	.	0,30	0,33	0,30	0,32	0,28
Jaja	10 szt.	.	.	1,58	1,72	1,36	1,70	1,27
Koń roboczy	1 „	.	337	419	386	372	392	341
Krowa dojna	„ „	.	375	478	419	414	427	382

^a Od 1 sierpnia do 31 lipca następnego roku.

Źródło: Sprawozdania korespondentów rolnych Głównego Urzędu Statystycznego.

TABL. 5. CENY ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY
W HANDLU DETALICZNYM W POLSCE W LATACH 1927—1930

Przeciętne roczne ceny w złotych

Artykuły	Rok	Miasta						
		Warszawa	Łódź	Wilno	Poznań	Katowice	Kraków	Lwów
Chleb żytni za 1 kg . .	1927	0,66	0,65	0,67	0,68	0,72	0,66	0,66
	1928	0,62	0,61	0,65	0,62	0,63	0,62	0,61
	1929	0,50	0,45	0,49	0,45	0,50	0,48	0,49
	1930	0,43	0,36	0,39	0,38	0,41	0,40	0,41
Mąka pszenna za 1 kg . .	1927	0,98	0,89	1,05	0,98	1,09	0,95	0,84
	1928	0,98	0,87	1,07	0,91	0,96	0,92	0,94
	1929	0,91	0,78	0,96	0,83	0,83	0,86	0,81
	1930	0,86	0,68	0,83	0,70	0,69	0,71	0,65
Mąka żytnia za 1 kg . .	1927	0,74	0,74	0,68	0,71	0,75	0,77	0,65
	1928	0,71	0,72	0,70	0,70	0,66	0,72	0,62
	1929	0,52	0,61	0,52	0,57	0,49	0,58	0,45
	1930	0,43	0,41	0,37	0,38	0,38	0,45	0,36
Mięso wołowe za 1 kg . .	1927	3,13	2,85	2,52	3,16	2,70	2,76	2,62
	1928	3,19	2,84	2,61	3,27	3,14	2,73	2,55
	1929	3,34	2,89	2,53	3,33	3,30	3,03	2,43
	1930	2,89	2,46	2,23	3,05	2,80	2,78	2,27
Mleko za 1 litr . .	1927	0,51	0,45	0,42	0,36	0,46	0,42	0,41
	1928	0,53	0,46	0,42	0,40	0,48	0,46	0,44
	1929	0,53	0,47	0,39	0,41	0,49	0,47	0,45
	1930	0,45	0,36	0,36	0,35	0,45	0,40	0,40
Masło za 1 kg . .	1927	7,24	6,61	6,95	6,84	7,48	5,86	6,49
	1928	7,59	7,04	6,79	7,55	7,83	6,36	6,89
	1929	7,19	6,91	6,48	7,20	7,68	6,86	6,57
	1930	5,87	5,38	5,63	5,87	6,13	5,68	5,32
Jaja za 1 sztukę	1927	0,19	0,21	0,19	0,21	0,20	0,19	0,17
	1928	0,21	0,23	0,20	0,21	0,21	0,20	0,19
	1929	0,23	0,25	0,21	0,25	0,24	0,21	0,20
	1930	0,18	0,18	0,17	0,18	0,18	0,16	0,15
Węgiel za 10 kg . .	1927	0,61	0,60	0,66	0,62	0,36	0,44	0,64
	1928	0,69	0,68	0,57	0,65	0,36	0,49	0,67
	1929	0,81	0,77	0,74	0,74	0,57	0,58	0,80
	1930	0,81	0,76	0,70	0,76	0,60	0,55	0,80
Nafta za 1 kg . .	1927	0,66	0,64	0,73	0,68	0,81	0,64	0,62
	1928	0,71	0,72	0,73	0,73	0,85	0,87	0,68
	1929	0,80	0,81	0,79	0,79	0,85	0,71	0,73
	1930	0,81	0,80	0,79	0,82	0,85	0,72	0,73
Mydło za 1 kg . .	1927	2,30	1,99	2,25	2,57	2,08	2,38	2,26
	1928	2,20	2,11	2,40	2,46	2,03	2,20	2,00
	1929	2,16	2,20	2,30	2,50	2,00	2,20	2,10
	1930	2,14	2,13	1,83	2,40	2,00	2,21	2,15

TABL. 6. CENY DETALICZNE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE ^a, WYRAŻONE W KILOGRAMACH ŻYTA I WIEPRZA ŻYWEJ WAGI ORAZ W PŁACY ROBOTNIKA ROLNEGO.

Artykuły	Przed wojną	1925-1926	1926-1927	1927-1928	1928-1929	1929-1930	Luty 1931
w kilogramach żyta ^b							
Plug — 1 szt. . . .	135	164	102	99	130	198	321
Superfosfat <i>c</i> — 10 kg	36	41	25	20	26	45	59
Garnek emalj. 10 szt.	62	96	55	51	64	120	193
Kamasze — 1 para	79	161	96	99	127	223	321
Madapolam — 10 m	62	98	56	53	67	109	131
Nici Nr. 50 — 10szp.	17	37	21	20	25	143	61
Cukier — 10 kg . . .	46	62	37	35	46	84	117
Sól — 10 kg	6	17	9	8	10	18	26
Wódka — 1 litr . . .	11	19	14	14	18	31	47
Tytoń — 1 kg	115	228	166	140	188	380	543
Mydło — 10 kg . . .	51	95	60	52	64	108	146
Węgiel — 100 kg . .	23	24	16	15	23	41	59
Nafta — 10 kg . . .	16	26	16	16	23	41	59
w kilogramach wieprza ^b							
Plug — 1 szt. . . .	23,0	23,0	19,8	20,6	22,1	19,0	44,6
Superfosfat <i>c</i> — 10 kg	6,1	5,9	4,8	4,2	4,5	4,2	8,1
Garnek emalj. 10 szt.	10,5	13,6	10,7	10,6	10,9	11,4	26,7
Kamasze — 1 para	13,4	22,9	18,6	20,7	21,6	21,2	44,6
Madapolam — 10 m	10,5	13,9	10,8	11,1	11,4	10,4	18,1
Nici Nr. 50 — 10szp.	2,9	5,3	4,1	4,2	4,3	4,0	8,4
Cukier — 10 kg . . .	7,8	8,7	7,1	7,4	7,9	8,0	16,2
Sól — 10 kg	1,0	2,4	1,7	1,7	1,7	1,7	3,6
Wódka — 1 litr . . .	1,8	2,6	2,7	2,9	3,0	2,9	6,5
Tytoń — 1 kg	19,7	32,0	32,0	29,4	32,2	36,2	75,2
Mydło — 10 kg . . .	8,7	13,6	11,6	10,9	10,9	10,3	20,2
Węgiel — 100 kg . .	3,9	3,4	3,0	3,1	3,9	3,9	8,1
Nafta — 10 kg . . .	2,7	3,7	3,1	3,3	3,9	3,9	8,1
w % rocznej płacy robotnika rolnego (ordynarjusza)							
Plug — 1 szt. . . .	.	.	2,28	2,22	2,83	3,84	4,55
Superfosfat <i>c</i> — 10 kg	.	.	0,56	0,45	0,57	0,87	0,83
Garnek emalj. 10 szt.	.	.	1,23	1,14	1,39	2,33	2,73
Kamasze — 1 para	.	.	2,14	2,22	2,77	4,32	4,55
Madapolam — 10 m	.	.	1,25	1,19	1,46	2,11	1,85
Nici Nr. 50 — 10szp.	.	.	0,47	0,45	0,54	0,83	0,86
Cukier — 10 kg . . .	.	.	0,83	0,78	1,00	1,63	1,66
Sól — 10 kg	.	.	0,20	0,18	0,22	0,35	0,36
Wódka — 1 litr . . .	.	.	0,31	0,31	0,39	0,60	0,67
Tytoń — 1 kg	.	.	3,71	3,14	4,10	7,36	7,68
Mydło — 10 kg . . .	.	.	1,34	1,17	1,39	2,09	2,06
Węgiel — 100 kg . .	.	.	0,36	0,34	0,50	0,79	0,83
Nafta — 10 kg . . .	.	.	0,36	0,36	0,50	0,79	0,83

^a Według notowań w Warszawie. ^b Według cen płaconych producentom przeciętnie w Polsce. ^c Według cen hurtowych.

DZIAŁ XIII. STATYSTYKA SPOŁECZNA

TABL. 1. STAN RYNKU PRACY W POLSCE W LATACH
1927—1931

Według danych kas chorych i państwowych urzędów pośrednictwa pracy

Rok Miesiące Grupy województw	Liczba utrzymujących się z pracy najemnej <i>a</i> w tysiącach			Na 100 utrzymujących się z pracy najemnej przypada zatrudnionych		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Polska 1. I 1927 .	2 212	1 548	664	91	91	92
1. IV „ .	2 303	1 609	694	91	90	93
1. VII „ .	2 419	1 680	739	93	93	94
1. X „ .	2 457	1 713	744	95	95	96
1. I 1928 .	2 399	1 662	737	93	92	95
1. IV „ .	2 502	1 729	773	93	92	95
1. VII „ .	2 729	1 908	821	96	95	96
1. X „ .	2 764	1 949	815	97	97	97
1. I 1929 .	2 676	1 885	791	95	95	96
1. IV „ .	2 674	1 878	796	94	93	96
1. VII „ .	2 872	2 017	855	96	96	96
1. X „ .	2 879	2 034	845	97	97	97
1. I 1930 .	2 728	1 927	801	93	93	94
1. IV „ .	2 755	1 937	818	90	88	93
1. VII „ .	2 846	1 996	850	93	92	94
1. X „ .	2 846	2 001	845	94	93	95
1. I 1931 .	2 722	1 906	816	90	88	92
Woj. centralne	1 123	754	369	86	85	88
„ wschodnie	145	101	44	94	93	97
„ poznańskie i pomorskie	577	392	185	94	92	97
„ śląskie	338	264	74	85	83	90
„ południowe	539	395	144	92	90	97

a Robotnicy i pracownicy umysłowi zatrudnieni ubezpieczeni w kasach chorych, oraz bezrobotni, zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy; zestawieniem nie są objęci zatrudnieni w rolnictwie i leśnictwie w woj. centralnych i wschodnich, zatrudnieni w gospodarstwach rolnych i leśnych obszaru poniżej 75 ha w b. dzielnicy austriackiej, pracownicy kolei państwowych i urzędnicy państwowi powołani przez nominację.

TABL. 2. PRACOWNICY UMYSŁOWI W DN. 1. I 1930 R.
Według danych zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych
i państwowych urzędów pośrednictwa pracy

Grupy województw	Liczba pracowników umysłowych <i>a</i> w tysiącach			Na 100 pracowników umysłowych przypada zatrudnionych		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Polska 1. I 1929 . . .	235,0	168,0	67,0	96	96	96
1. I 1930 . . .	288,0	204,9	83,1	95	95	97
Woj. centralne . . .	139,9	99,9	40,0	95	95	96
„ wschodnie . . .	22,6	16,7	5,9	95	94	95
„ pozn. i pomors. . .	49,8	32,0	17,8	96	95	98
„ śląskie . . .	35,3	27,6	7,7	97	97	97
„ południowe . . .	40,4	28,7	11,7	94	93	96

a Pracownicy zatrudnieni ubezpieczeni w zakładach ubezpieczeń pracowników umysłowych oraz bezrobotni zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy; zestawieniem nie są objęci młodociani niżej lat 16, starsi ponad lat 65 w chwili objęcia zatrudnienia i wszystkie osoby zwolnione od obowiązku ubezpieczenia.

TABL. 3. ROBOTNICZY ZATRUDNIENI W ZAKŁADACH OD I DO VII KATEGORJI ŚWIADCTW PRZEMYSŁOWYCH W DNIU 1. I 1929 R.
Według kategorii zatrudnionych

Gałęzie pracy	Liczba zatrudnionych				Na każde 100 zatrudnionych przypada		
	Ogółem	Dorośli		Młodociani	Mężczyźni	Kobiety	Młodociani
		Mężczyźni	Kobiety				
		w tysiącach					
Ogółem 1928	845,1	602,7	184,5	57,9	71	22	7
1929	923,4	657,4	199,8	66,2	71	22	7
Górnictwo	153,5	146,6	5,7	1,2	95	4	1
Hutnictwo	65,8	59,3	4,8	1,7	90	7	3
Przemysł:							
mineralny	64,2	47,6	10,1	6,5	74	16	10
metalowy, maszynowy, elektrotechniczny i instalac.	120,3	89,2	10,6	20,5	74	9	17
chemiczny	50,4	33,8	14,3	2,3	67	28	5
włókienniczy	191,7	84,6	96,6	10,5	44	50	6
papierniczy	17,2	9,2	6,4	1,6	53	37	10
skórzany	8,7	6,9	1,3	0,5	79	14	7
drzewny	68,0	54,4	7,2	6,4	80	11	9
spożywczy	93,1	63,0	26,2	3,9	68	28	4
odzieżowy	23,6	9,2	10,1	4,3	39	43	18
budowlany	39,7	34,9	1,4	3,4	88	4	8
poligraficzny	16,8	9,0	4,8	3,0	54	28	18
Elektrown. i wodociągi	10,4	9,7	0,3	0,4	94	3	3

TABL. 4. ROBOTNICZY ZATRUDNIENI W GÓRNICTWIE, HUTNICTWIE, PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM ORAZ NA ROBOTACH PUBLICZNYCH W POLSCE W LATACH 1925—1930

Rok Miesiące	Górnictwo, hutnictwo i przemysł przetwórczy					Roboty pu- bliczne
	Ogółem	Gór- nictwo	Hut- nictwo	Prze- mysł <i>a</i>	Inne <i>b</i>	
w tysiącach						
1925 31. III	694,6	162,8	49,0	418,6	64,2	8,6
30. VI	736,0	157,2	49,3	464,1	65,4	21,2
30. IX	658,5	135,7	47,5	411,4	63,9	21,5
31. XII	612,8	135,4	44,3	370,1	63,0	6,7
1926 31. III	576,0	131,4	42,8	344,1	57,7	20,2
30. VI	631,9	134,3	43,9	392,9	60,8	44,3
30. IX	682,1	153,1	48,4	418,2	62,4	44,6
31. XII	683,2	156,5	51,5	415,1	60,1	24,1
1927 31. III	714,4	148,3	54,6	447,6	63,9	29,2
30. VI	755,1	140,5	57,0	492,2	65,4	49,3
30. IX	785,3	140,5	59,2	516,1	69,5	40,5
31. XII	789,3	144,7	57,6	518,5	68,5	16,2
1928 31. III	798,3	142,6	60,7	525,3	69,7	20,8
30. VI	848,6	143,4	63,5	571,7	70,0	41,5
30. IX	870,8	143,0	66,0	591,1	70,7	46,5
31. XII	862,8	147,4	66,6	577,0	71,8	17,3
1929 31. III	818,5	149,7	65,5	533,8	69,5	10,7
30. VI	865,1	153,0	65,8	576,7	69,6	36,9
30. IX	860,6	157,5	63,5	569,7	69,9	41,7
31. XII	780,1	163,7	59,8	488,7	67,9	16,6
1930 31. III	725,7	156,8	56,8	445,6	66,5	15,1
30. VI	732,8	145,9	56,1	464,2	66,6	51,2
30. IX	743,4	147,1	54,2	477,6	64,5	47,1
31. XII	655,2	148,1	51,9	391,3	63,9	11,1

a Zakłady zatrudniające 20 i więcej robotników. *b* Elektrownie, wodociągi, wytwórnie wojskowe, fabryki amunicji i warsztaty kolejowe.

TABL. 5. WSKAŹNIKI STANU ZATRUDNIENIA W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1930

Rok 1928 = 100

Rok Miesiące	Anglja	Ka- nada	Niemcy	Polska a	Stany Zjedn.	Włochy
1926 III	96	83	86	69	109	.
VI	89	92	90	75	106	.
IX	85	95	91	81	107	.
XII	91	92	88	81	105	.
1927 III	99	87	97	85	106	.
VI	101	96	103	90	103	.
IX	101	99	103	93	102	.
XII	101	91	94	94	99	.
1928 III	100	92	97	95	100	99
VI	101	102	103	101	99	93
IX	99	107	103	104	101	103
XII	99	105	94	103	102	104
1929 III	100	100	94	97	105	104
VI	103	109	104	103	105	98
IX	103	114	103	102	106	104
XII	102	107	94	93	98	104
1930 III	100	99	93	86	96	101
VI	99	104	97	87	91	91
IX	97	104	95	88	85	94
XII	95	97	85	78	80	92

a Zatrudnieni w górnictwie, hutnictwie i w przemyśle przetwórczym (ob. tabl. 4 na str. 97).

TABL. 6. ODSETEK ROBOTNIKÓW CZĘŚCIOWO BEZROBOTNYCH^a W POSZCZEGÓLNYCH GAŁĘZIACH PRZEMYSŁU PRZETWORCZEGO W POLSCE W LATACH 1925—1930

Gałęzie przemysłu	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Ogółem	25,4	18,0	8,5	13,0	16,3	22,8
Przemysł mineralny	.	9,7	6,4	6,3	6,5	11,3
„ metalowy	18,0	14,4	5,8	6,4	10,5	23,6
„ chemiczny	11,7	8,1	4,0	3,9	4,2	8,2
„ włókienniczy	48,8	34,2	12,4	26,8	38,5	45,7
„ papierniczy	.	12,9	4,9	5,2	5,9	8,4
„ skórzany	.	10,3	6,2	7,4	10,7	14,9
„ drzewny	17,8	13,4	11,2	9,4	9,4	16,0
„ spożywczy	11,6	10,7	7,5	6,2	3,4	6,4
„ odzieżowy	.	14,3	7,7	7,9	10,8	31,0
„ budowlany	.	6,8	6,3	7,5	3,4	4,2
„ poligraficzny	.	5,7	1,9	2,5	3,8	4,2

a Pracujących mniej niż 6 dni w tygodniu w stosunku do ogółu zatrudnionych w zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

**TABL. 7. ROBOTNICZY PRACUJĄCY CAŁY TYDZIEŃ ORAZ
ROBOTNICZY CZĘŚCIOWO BEZROBOTNI W PRZEMYSŁE
PRZETWÓRCZYM *a* W POLSCE W LATACH 1925—1930**

Rok Kwartaly	Ogólna liczba zatrud- nio- nych przy produk- cji w ty- siącach	Robot- nicy pracu- jący wszyst- kie dni w tygo- dniu	Robotnicy częściowo bezrobotni			Prze- cięt- na liczba dni pra- cy w ty- godniu na 1 ro- botnika
			ogółem	pracujący dni w tygodniu		
				4-5	1-3	
w odsetkach ogółu robotników zatrudnionych						
1925 1 kwartał	401	79,7	20,3	16,5	3,8	5,63
2 „	418	82,7	17,3	14,6	2,7	5,76
3 „	405	79,2	20,8	16,9	3,9	5,71
4 „	387	67,7	32,3	16,5	15,8	5,50
1926 1 kwartał	318	71,0	29,0	19,2	9,8	5,49
2 „	350	77,4	22,6	17,9	4,7	5,68
3 „	372	89,0	11,0	8,7	2,3	5,87
4 „	421	90,5	9,5	8,4	1,1	5,97
1927 1 kwartał	403	91,7	8,3	7,4	0,9	5,93
2 „	448	91,6	8,4	7,8	0,6	5,93
3 „	473	93,0	7,0	6,1	0,9	5,95
4 „	502	89,6	10,4	8,9	1,5	5,94
1928 1 kwartał	481	86,2	13,8	12,8	1,0	5,85
2 „	523	84,4	15,6	13,8	1,8	5,80
3 „	542	88,9	11,1	10,5	0,6	5,88
4 „	565	88,4	11,6	9,8	1,8	5,92
1929 1 kwartał	497	88,7	11,3	9,6	1,7	5,86
2 „	533	78,9	21,1	17,1	4,0	5,68
3 „	523	84,5	15,5	13,1	2,4	5,77
4 „	534	82,9	17,1	14,5	2,6	5,82
1930 1 kwartał	426	72,6	27,4	18,7	8,7	5,50
2 „	426	75,1	24,9	18,6	6,3	5,60
3 „	433	83,1	16,9	13,8	3,1	5,76
4 „	444	77,9	22,1	18,5	3,6	5,74

a W zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 8. BEZROBOCIE W POLSCE W LATACH 1924—1930
 Bezrobotni zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa
 pracy

Rok	31.III	30.VI	30.IX	31.XII	31.III	30.VI	30.IX	31.XII
	w tysiącach				w $\frac{0}{0}$ liczby ubezpieczonych w kasach chorych			
1924	26,0	29,9	107,1	103,8	.	.	.	.
1925	138,0	127,2	153,4	251,3	.	.	.	.
1926	295,5	243,3	185,2	190,1	15,9	12,3	9,0	9,4
1927	205,8	159,4	116,8	165,3	9,8	7,0	5,0	7,4
1928	167,0	116,7	79,9	126,4	7,2	4,5	3,0	4,9
1929	170,4	105,1	81,8	185,3	6,8	3,8	2,9	7,3
1930	289,5	205,0	170,5	299,8	11,7	7,8	6,4	12,4

TABL. 9. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W PAŃSTWOWYCH URZĘDACH POŚREDNICTWA PRACY W LATACH 1926—1930
A. Według województw

Grupy województw Okręgi państwowych urzędów pośrednictwa pracy	31. XII 1926	31. XII 1927	31. XII 1928	31. XII 1929	31. XII 1930	31. XII 1930 a	
	w t y s i ą c a c h						w o/o b
Ogółem	190,1	165,3	126,4	185,3	299,8	298,7	12,7
Woj. centralne	98,8	77,6	64,3	109,3	159,2	159,0	14,8
w tem:							
okr. Warszawa	11,4	9,9	6,8	13,8	17,8	17,8	.
„ Łódź	43,7	22,8	19,0	40,5	62,9	62,9	.
„ Sosnowiec	11,5	12,8	7,4	10,8	15,7	15,7	.
Woj. wschodnie	6,9	6,2	5,6	7,1	9,0	9,0	6,1
„ poznańskie i pomorskie	20,6	15,0	15,2	25,9	37,1	36,7	10,8
„ śląskie	42,1	42,1	23,1	17,0	52,1	52,0	20,1
„ południowe	21,7	24,4	18,2	26,0	42,4	42,0	7,9

a Z wyłączeniem grupy robotników rolnych. b W stosunku do liczby członków kas chorych.

B. Według zawodów

Gałęzie pracy	31. XII 1926	31. XII 1927	31. XII 1928	31. XII 1929	31. XII 1930
	w t y s i ą c a c h				
Ogółem	190,1	165,3	126,4	185,3	299,8
w tem:					
Górnicy	16,2	18,3	7,4	2,3	7,9
Hutnicy	5,0	2,7	1,3	1,0	4,1
Robotnicy przem. metalowego	13,9	10,6	6,7	11,2	22,4
„ „ włókienniczego	24,0	13,5	10,3	25,9	38,4
„ „ budowlanego	11,5	13,7	12,3	22,3	31,8
„ niewykwalifikowani	74,6	72,1	65,4	93,5	150,3
„ rolni	2,4	2,2	2,0	1,8	1,1
„ młodociani	5,4	3,8	1,6	0,9	1,4
Pracownicy umysłowi	21,4	15,5	9,9	13,4	21,3

**TABL. 10. BEZROBOCIE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH
EUROPEJSKICH W LATACH 1925—1930**

Państwa	31. XII 1925	31. XII 1926	31. XII 1927	31. XII 1928	31. XII 1929	31. XII 1930
Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach						
Niemcy					2 851	4 384
Włochy	122	181	414	364	409	642
P o l s k a	251	190	165	126	185	300
Czechosłowacja	48	71	46	39	53	240
Szwecja	46	48	51	50	54	81
Węgry	13	13	14	13	17	53
Rumunia			14	72	7	43
Norwegia	26	31	29	24	22	27
W. m. Gdańsk					16	24
Francja	11	21	28	10	11	21
Łotwa	5	5	6	14	8	10
Jugosławia				6	6	10
Estonia	3	4	4	8	6	6
Finlandja	2	2	2	3	9	9
Bezrobotni otrzymujący zasiłki w tysiącach						
Niemcy	1 499	1 749	1 400	1 830	1 985	2 823
Anglja	1 243	1 432	1 194	1 334	1 344	2 500
Austria	208	205	207	203	227	295
P o l s k a	136	97	74	44	80	105
Holandja	45	36	45	38	49	81
Danja	84	89	87	77	63	71
Belgia	17	16	23	12	16	66
Irlandja	36	27	29	28	26	26
Francja	1	17	13	1	1	5
Odsetek bezrobotnych						
Niemcy <i>a</i>	19,4	16,7	12,9	16,7	20,1	31,7
Norwegja <i>a</i>	26,1	29,6	28,0	22,1	18,9	25,5
Danja <i>a</i>	31,7	32,2	31,6	28,4	22,4	24,6
Szwecja <i>a</i>	19,6	19,1	18,6	17,3	16,3	22,6
Anglja <i>b</i>	10,4	11,9	9,8	11,1	11,0	20,2
Holandja <i>b</i>	16,0	12,1	14,9	11,5	12,3	18,2
P o l s k a <i>c</i>		9,4	7,4	4,9	7,3	11,3
Czechosłowacja <i>b</i>	1,6	1,5	1,3	1,7	2,3	8,3
Szwajcaria <i>b</i>		5,6	4,5	4,0	4,2	6,6

a Wśród zorganizowanych w związkach zawodowych. *b* Zarejestrowani w stosunku do ubezpieczonych na wypadek bezrobocia. *c* Zarejestrowani w stosunku do ubezpieczonych w Kasach Chorych.

TABL. 11. PRZECIĘTNE ZAROBKI ROBOTNIKÓW PRZEMYSŁOWYCH

Ośrodki przemysłowe Kategorie zawodowe	Stawka płacy za godzinę	Prze- ciętny zarobek za 1 godzinę pracy	Prze- ciętna liczba godzin pracy w ty- godniu	Prze- ciętny zarobek tygo- dniowy
	złotych			złotych
Przemysł metalowy — grudzień 1929 r.				
Warszawa—Rzemieślnik	1,05—1,31	1,99	43,10	85,92
Łódź „	0,95	1,42	39,13	55,46
Lublin „	0,76—1,35	1,52	30,75	46,62
Poznań „	0,84—1,17	1,44	45,11	64,87
Górny Śląsk „	0,64—1,09	1,29	52,73	68,20
Wów „	.	1,02	44,04	45,12
Przemysł włókienniczy — luty 1930 r.				
Łódź				
Przędka	0,50—0,75	0,73	31,07	22,61
Przykręcacz	0,41—0,88	0,90	38,51	34,47
Śrubownik	0,86—1,10	1,06	37,45	39,64
Tkacz na 2 krosnach	0,68—0,93	0,96	34,97	33,46
Tkacz na 4 krosnach	0,92—1,26	1,19	23,54	28,10
Tkaczka na 2 krosnach	0,68—0,93	0,80	32,23	25,66
Tkaczka na 4 krosnach	0,92—1,26	1,05	22,71	23,92
Bielsko-Biała				
Przykręcacz	0,39—0,52	0,48	41,95	20,02
Przędka	0,39—0,52	0,54	44,05	23,85
Tkacz materj. gładkich	1,13	1,30	44,53	57,96
Tkacz materj. modnych	.	1,32	44,43	58,70
Garbarnie — grudzień 1929 r.				
Warszawa—Rob.wykwal.	1,04—1,17	1,77	46,07	81,51
Radom „ „	.	0,95	48,62	46,40
Fabryki czekolady i cukierków — grudzień 1929 r.				
Warszawa — Kobieta	.	0,63	48,95	30,63
Wilno „	.	0,37	39,62	14,65
Kraków „	.	0,65	47,73	30,79
Przemysł budowlany — lipiec-wrzesień 1929 r.				
Warszawa — Murarz	1,59—2,83	2,02	38,48	77,70
Łódź „	1,60	1,58	43,50	68,71
Kraków „	1,44—1,75	2,05	43,77	89,81
Poznań „	1,80—2,00	2,37	44,66	105,67
Górny Śląsk „	1,60—1,70	1,68	48,70	81,77

**TABL. 12. PRZECIĘTNY CAŁKOWITY ZAROBEK ROBOTNIKA
NA DNIÓWKĘ W GÓRNICTWIE I HUTNICTWIE**
w złotych w złocie

Galęzie pracy	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Kopalnie węgla kamien.	8,46	6,48	7,64	8,45	9,42	9,98
Zagłębie górnośląskie . . .	8,90	6,82	8,04	8,83	9,87	10,47
„ dąbrowskie . . .	7,58	5,87	6,99	7,81	8,59	9,04
„ krakowskie . . .	6,96	5,30	6,10	6,89	7,66	8,20
Huty żelaza	.	.	7,76	8,93	9,81	10,33
Woj. kieleckie	.	.	5,98	6,89	7,41	7,54
Woj. śląskie	.	.	9,31	10,62	11,40	11,83
Huty cynku	.	.	6,92	7,86	8,89	9,74
Woj. śląskie	.	.	7,14	8,00	9,05	9,81
Huty ołowiu	.	.	7,20	8,04	8,94	9,47

**TABL. 13. PŁACE MIESIĘCZNE ETATOWYCH FUNKCJO-
NARJUSZÓW PAŃSTWOWYCH W WARSZAWIE W 1931 R.**

Stopień służbowy	Do r. V 1931		Od r. V 1931	
	Samotny	Żonaty z 2 dzieci	Samotny	Żonaty z 2 dzieci
	z ł o t y c h			
Dyr. depart. (IV)	1 049,69	1 282,02	925,38	1 146,48
Nacz. wydz. (V)	853,86	1 011,92	755,10	901,92
Referendarz (VII)	490,81	613,65	434,62	546,22
Sekretarz (IX)	319,73	439,89	281,42	390,34
Rejestrator (X)	280,56	400,73	247,36	356,29
Kancelista (XI)	241,41	361,56	213,31	322,23
Woźny (XIV)	182,65	280,81	162,22	249,15
Goniec (XVI)	150,02	248,17	133,84	220,77

**TABL. 14. UPOSAŻENIA URZĘDNIKÓW ADMINISTRACJI
OGÓLNEJ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1930 R.**

Kategorie urzędników	Grupa uposa- żenia w Polsce	Uposażenie miesięczne urzędników etatowych samotnych w stolicy			
		Austria	Czecho- słowacja	Niemcy	Polska
		z ł o t y c h			
Podsekretarz stanu	III	1 995	1 916	4 731	1 311
Naczelnik wydziału	V	905	1 017	1 735	854
Referendarz	VII	544	548	1 028	491
Rejestrator	X	264	304	540	281
Kancelista	XI	228	284	477	241
Goniec	XVI	227	205	345	150

Źródło: Statystyka Pracy r. 1930, zes. 3, str. 264.

TABL. 15. WSKAŹNIKI UMOWNYCH STAWEK PŁAC ROBOTNIKÓW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE W LATACH 1924—1930

Rok	Wskaźnik stawek płac	
	w złocie	realnych <i>a</i>
1927 = 100,0		
1924	119,3	105,6
1925	119,0	102,2
1926	85,6	94,7
1927	100,0	100,0
1928	109,9	106,4
1929	119,3	113,1
1930	120,9	121,4

a Według wskaźnika kosztów utrzymania.

Źródło: Obliczenia Głównego Urzędu Statystycznego.

TABL. 16. WSKAŹNIKI PŁAC URZĘDNIKÓW PAŃSTWOWYCH W POLSCE W LATACH 1924—1930

Rok	Wskaźnik płac	
	w złocie	realnych <i>a</i>
1927 = 100,0		
1924	120,7	.
1925	133,7	116,9
1926	86,1	95,3
1927	100,0	100,0
1928	107,6	105,1
1929	112,8	107,3
1930	112,8	114,8

a Według wskaźnika kosztów utrzymania.

Źródło: Obliczenia Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen.

TABL. 17. WAHANIA NOMINALNYCH PŁAC ROBOTNICZYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1924—1930

Wyszczególnienie	Płace w czerwcu mniejsze (-) lub większe (+) niż w czerwcu roku poprzedniego %					
	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Anglja	.	+ 0	0	- 1	- 0	- 1
Czechosłowacja (Praga)	+ 1	+ 1	+ 1	+ 5	+ 3	+ 3
Danja	.	.	- 4	- 2	+ 1	0
Estonja	+ 9	- 1	+ 4	+ 7	+ 3	.
Francja:						
Paryż	+ 8	+ 23	+ 0	+ 3	+ 20	+ 8
Inne miasta Francji	+ 7	+ 15	+ 3	+ 4	+ 11	.
Łotwa:						
Wykwalifikowani	+ 11	+ 13	+ 5	0	+ 1	.
Niewykwalifikowani	+ 8	+ 8	+ 3	- 13	+ 5	.
Niemcy:						
Wykwalifikowani	+ 21	+ 7	+ 7	+ 5	+ 5	+ 1
Niewykwalifikowani	+ 21	+ 7	+ 8	+ 6	+ 7	+ 0
P o l s k a	+ 10	+ 11	+ 21	+ 9	+ 9	+ 1
Rumunja	+ 10	+ 8	+ 9	+ 1	+ 1	.
Stany Zjednoczone	+ 4	+ 2	+ 1	0	+ 4	- 7
Szwajcaria:						
Wykwalifikowani	+ 1	+ 1	0	- 3	+ 2	.
Niewykwalifikowani	0	0	+ 1	- 2	+ 2	.
Szwecja	+ 3	+ 1	+ 1	+ 1	+ 4	.
Włochy	.	.	.	.	+ 1	0

U w a g a. Wahania obliczono według wskaźników opartych na stawkach, względnie zarobkach, wyrażonych w walucie obiegowej. W wypadkach, kiedy wahania płac były mniejsze niż 0,5%, wzrost płac oznaczono znakiem +0, zmniejszenie płac znakiem -0. 0 bez znaku oznacza, że płace się nie zmieniły.

TABL. 18. WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE W LATACH 1913, 1922—1930

Rok	Przeciętna wydajność na 1 dniówkę	
	ogółu robotników	robotników na dole
	w kg	
1913	1 143	1 710
1922	571	.
1923	571	912
1924	693	1 085
1925	938	1 473
1926	1 118	1 724
1927	1 191	1 815
1928	1 267	1 914
1929	1 264	1 874
1930	1 250	1 887

TABL. 19. WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1927 R.

Państwa Zagłębia	Przeciętna wydajność na 1 dniówkę	
	ogółu robot.	robot. na dole
	w kg	
Polska	1 191	1 815
Górny Śląsk	1 274	1 846
Dąbrowa	995	1 754
Kraków	1 053	1 673
Anglja	1 047	1 332
Czechosłowacja	938	1 247
Francja	603	843
Niemcy:		
Ruhr	1 132	1 386
Górny Śląsk	1 335	1 722
Saksonja	634	851
Saara	703	969

TABL. 20. PŁACE ROCZNE STAŁYCH ROBOTNIKÓW ROLNYCH W LATACH 1926/27—1929/30

Grupy województw	Rok	Rze-mieśl-nicy	Ordy-narjusze	Komornicy—chałup-nicy	Rze-mieśl-nicy	Ordy-nar-jusze	Ko-morn.-cha-lupn.
		w złotych			w kwintalach żyta		
Woj. cen-tralne	1926/27	.	1 504	983	.	46	35
	1927/28	2 433	1 937	1 476	58	46	35
	1928/29	2 339	1 860	1 442	60	47	37
	1929/30	.	1 238	911	.	53	39
Woj. wscho-dnie	1926/27	.	1 364	845	.	42	31
	1927/28	2 104	1 633	1 267	54	42	31
	1928/29	2 240	1 765	1 364	55	43	33
	1929/30	1 381	1 182	.	57	49	.
Woj. zacho-dnie	1926/27	.	1 879	1 357	.	54	42
	1927/28	2 814	2 280	1 796	65	53	42
	1928/29	2 740	2 263	1 775	68	56	45
	1929/30	2 008	1 679	1 406	78	65	55
Woj. połu-dniowe	1926/27	.	1 273	.	.	39	.
	1927/28	2 143	1 647	.	50	39	.
	1928/29	2 138	1 619	.	52	40	.
	1929/30	1 367	1 074	.	53	42	.

TABL. 21. BUDŻETY RODZIN ROBOTNICZYCH W POLSCE a
W LATACH 1927, 1928

Wyszczególnienie	1927		1928			
	Grupy zamożności według sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną					
	Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600—899zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej	
Liczba zbadanych rodzin	69	7	32	21	9	
Ogólna suma przychodów i rozchodów na rodzinę czteroosobową^b w złotych						
Przychody netto ogółem	2601	2744	1527	2386	3230	4995
Rozchody netto ogółem	2575	2746	1561	2377	3227	5027
Przychody w odsetkach						
Przychody netto ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki głowy rodziny	78,5	79,7	87,1	80,0	77,8	77,3
Zarobki członków rodziny	9,2	11,1	6,7	8,3	12,3	17,3
Wartość świadczeń otrzymanych w naturze	3,5	3,1	2,8	3,6	2,8	2,6
Świadczenia społeczne	2,7	2,7	1,6	4,3	1,6	1,0
Dochód od sublokatorów i stolowników	0,5	0,7	—	0,4	1,3	0,9
Dochód z własnego gospodarstwa	1,9	0,7	0,2	1,2	0,3	0,1
Podarunki i zapomogi prywatne	1,3	1,1	0,0	1,6	0,8	0,6
Dochód ze sprzedaży rzeczy	0,2	0,1	—	0,2	0,0	—
Pozostałe dochody	0,1	0,0	—	—	0,1	—
Przychód ze sprzedaży majątku	0,1	0,1	—	0,1	1,0	0,2
Przychód z zaciągniętych długów	2,0	0,7	1,6	0,3	2,0	0,0
Rozchody w odsetkach						
Rozchody netto ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Żywność	58,8	56,5	66,1	60,1	54,9	44,6
Alkohol	1,7	1,9	0,5	1,1	2,4	3,6
Tytoń	2,4	2,1	1,7	1,9	2,2	2,7
Komorne	4,8	4,7	5,3	5,1	3,8	4,7
Urządzenie i utrzymanie mieszkania	2,0	2,4	0,6	2,0	3,3	2,5
Opał i światło	4,3	4,4	4,9	4,8	4,1	3,8
Higiena i zdrowie	2,0	1,8	1,4	1,8	1,8	2,2
Odzież, bielizna, obuwie	13,5	15,2	12,1	13,3	15,3	19,9
Kultura, oświata i wydatki społeczne	2,9	3,0	0,6	2,7	3,9	2,9
Ubezpieczenia	3,6	3,9	3,7	3,9	3,9	4,2
Podatki	0,9	1,2	0,1	1,0	1,3	1,8
Inne wydatki	2,2	2,4	0,5	1,9	3,1	3,1
Na nabycie majątku	0,9	0,4	1,2	0,1	—	3,1
Na spłatę długów	—	0,1	1,3	0,3	0,0	0,9

a Do porównania wzięto wyłącznie rodziny, które prowadziły rachunki domowe przez cały okres dwóch lat sprawozdawczych.

b Głowa rodziny (1,00 jednostka konsumcyjna), żona głowy rodziny (0,85 jednostki konsumcyjnej), dziecko w wieku 14—17 lat (0,80 jednostki konsumcyjnej) oraz dziecko w wieku 3—7 lat (0,50 jednostki konsumcyjnej) czyli razem cztery osoby = 3,15 jednostkom konsumcyjnym.

TABL. 22. PRZECIĘTNE ROCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W RODZINACH ROBOTNICZYCH W POLSCE NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ W LATACH 1927, 1928

Artykuły	1927		1928			
	Grupy zamożności według sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną					
	Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej	
Chleb żytni . kg	154,04	150,40	177,18	146,62	156,04	122,25
Bułki i ciasto „	11,82	14,21	4,00	9,64	19,40	36,90
Mąka pszenna „	25,06	25,04	22,18	21,84	31,93	26,16
Mąki inne „	21,29	16,55	2,22	24,79	10,75	7,48
Kasze i ryż „	10,35	10,17	9,03	9,96	11,59	8,71
Groch i fasola „	5,89	5,55	9,13	4,08	7,02	4,68
Kartofle „	225,61	198,86	169,73	204,04	204,66	193,62
Inne jarzyny „	55,70	58,16	32,87	58,25	59,69	86,29
Mleko . . . l	80,61	81,54	38,66	77,36	93,43	124,95
Masło . . . kg	1,98	1,98	0,98	1,71	2,37	3,57
Ser . . . „	1,03	1,09	0,50	0,78	1,67	1,77
Śmietana . . l	1,22	1,44	0,94	1,34	1,48	2,50
Jaja . . . kg	2,39	2,80	0,65	2,17	3,47	7,04
Mięso, wędliny, ryby „	35,61	39,54	19,74	32,63	50,90	69,22
Tłuszcze „	13,08	13,50	8,05	13,55	15,67	14,00
Cukier, słodczy	19,68	20,99	11,73	20,63	22,84	29,57
Herbata . . kg	0,12	0,12	0,07	0,09	0,19	0,18
Kawa . . . „	0,27	0,27	0,12	0,25	0,29	0,52
Owoce . . . „	6,08	9,97	2,08	8,26	10,28	28,47

TABL. 23. WARTOŚĆ ODŻYWCZA I CIEPLNA DZIENNYCH NORM SPOŻYCIA NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ W 1928 R.

Wyszczególnienie	Grupy zamożności według sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną				
	Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Liczba zbadanych rodzin	93	14	44	25	10
Wartość odżywcza normy dziennej w gramach					
Białko	63,8	48,9	61,0	75,2	82,0
ogółem	63,8	48,9	61,0	75,2	82,0
roślinne	36,6	32,4	36,6	40,2	35,9
zwierzęce	27,2	16,5	24,4	35,0	46,1
Tłuszcze	53,0	34,7	50,5	64,1	75,8
ogółem	53,0	34,7	50,5	64,1	75,8
roślinne	4,1	3,3	4,0	4,7	5,0
zwierzęce	48,9	31,4	46,5	59,4	70,8
Węglowodany ogółem	474,2	413,1	476,3	514,1	486,6
roślinne	462,0	404,6	464,6	500,0	467,9
zwierzęce	12,2	8,5	11,7	14,1	18,7
Wartość cieplna normy dziennej w kalorjach					
ogółem	2704,6	2222,0	2691,0	3029,8	3047,5
w tem f roślinnego	2087,7	1827,3	2095,4	2264,6	2123,1
pochodzenia zwierzęcego	616,9	394,7	595,6	765,2	924,4

TABL. 24. STRUKTURA BUDŻETÓW RODZIN ROBOTNICZYCH
W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Rok	Rozchody						
		Ogółem	Żywność	Komornone	Odzież, obuwie, bielizna i t. d.	Meble i sprzęty	Inne	
		w odsetkach ogółu rozchodów						
Czechosłowacja	1927	100,0	54,4	3,8	13,2	3,0	25,6	
Dania	1927	100,0	38,9	10,3	12,0	4,3	34,5	
Holandja	1923—24	100,0	39,8	12,9	9,1	4,6	33,6	
Japonja	1926—27	100,0	35,6	13,2	13,0	2,5	35,7	
Niemcy	1927—28	100,0	41,2	10,0	12,7	3,9	32,2	
Norwegja	1927—28	100,0	41,4	12,0	12,2	2,4	32,0	
Polska	1928	100,0	56,5	4,7	15,2	2,4	21,2	
Grupy zamożności	I	1928	100,0	66,1	5,3	12,1	0,6	15,9
	II	1928	100,0	60,1	5,1	13,3	2,0	19,5
	III	1928	100,0	54,9	3,8	15,3	3,3	22,7
	IV	1928	100,0	44,6	4,7	19,9	2,5	28,3
Szwajcaria	1921	100,0	45,1	11,2	10,9	4,1	28,7	
Z.S.S.R.	1928	100,0	45,4	7,2	19,5	3,2	24,7	

TABL. 25. STRAJKI W POLSCE W LATACH 1921—1930

Rok	Strajki	Zakłady objęte przez strajki	Strajkujący	Stracone dni robocze	w tem:			
					Strajki wygrane całkowicie lub częściowo		Strajki przegrane	
					w tysiącach		strajki	strajkujący w tys.
1921	720	9 143	479	4 118	487	269	165	139
1922	800	8 093	607	4 631	626	448	156	88
1923	1 263	7 451	849	6 379	952	537	267	288
1924	915	5 400	564	6 545	586	210	295	338
1925	532	1 910	148	1 285	352	84	166	51
1926	590	2 827	145	1 423	397	84	179	49
1927	616	3 838	235	2 455	457	196	146	29
1928	769	5 230	354	2 788	571	278	178	37
1929	494	4 036	217	994	352	63	132	32
1930	309	1 161	47	333	206	26	94	18

TABL. 26. STRAJKUJĄCY W WAŻNIEJSZYCH GAŁĘZIACH PRACY W POLSCE W LATACH 1921—1930

Gałęzie pracy	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
	w tysiãcach									
Rolnictwo	22	112	5	9	18	1	1	2	1	2
Górnictwo	94	104	120	135	23	20	13	45	20	12
Przem. mineralny	12	40	17	11	9	14	15	13	12	8
Hutnictwo i przemysł metalowy	30	21	43	18	53	20	31	31	17	4
Przem. chemiczny	2	15	8	8	1	4	4	3	2	0
„ włókienniczy	80	177	300	155	23	46	116	203	16	6
„ drzewny	6	13	28	17	8	10	10	14	7	4
„ spożywczy	5	5	9	7	2	3	2	4	2	2
„ odzieżowy	8	8	15	8	0	7	7	11	9	2
„ budowlany	13	15	12	10	7	4	27	15	2	2

TABL. 27. LOKAUTY W POLSCE W LATACH 1921—1930

Rok	Lo-kauty	Za-klady objęte przez lo-kauty	Zlo-kau-towa-ni	Stra-cone dni robo-cze	Rok	Lo-kauty	Za-klady objęte przez lo-kauty	Zlo-kau-towa-ni	Stra-cone dni robo-cze
			w tysiãcach					w tysiãcach	
1921	11	.	1,4	33,5	1926	—	—	—	—
1922	2	.	0,3	7,9	1927	2	6	0,9	27,9
1923	2	.	0,4	2,8	1928	—	—	—	—
1924	14	.	17,6	592,5	1929	5	29	3,2	78,1
1925	6	.	4,0	37,6	1930	7	39	2,7	59,4

TABL. 28. ZATARGI PRACY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1929

Państwa	Strajkujący i zlokautowani			Dni stracone		
	1927	1928	1929	1927	1928	1929
	w tysiãcach					
St. Zjednocz. A. P.	349	357	230	37 799	31 557	9 975
Anglja	108	124	533	1 174	1 388	8 290
Niemcy	503	780	234	6 044	20 288	4 450
Polska	236	354	221	2 483	2 788	1 072
Belgia	40	75	49	1 659	2 254	799
Czechosłowacja	172	99	60	1 466	1 729	753
Szwecja	9	67	13	378	4 567	667
Holandja	12	14	16	177	635	612
Rumunia	7	11	31	58	110	412
Austrja	35	38	30	687	658	388
Norwegja	22	8	5	1 374	364	197
Szwajcaria	2	5	5	34	98	100
Finlandja	13	27	2	1 528	502	75
Łotwa	5	13	26	60	62	46
Dania	3	1	1	119	11	41
Węgry	25	10	25	295	131	15
Estonja	0	1	1	3	49	4
Francja	121	222	221	.	.	.

TABL. 29. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I DORAŻNA AKCJA PAŃSTWOWA POMOCY DLA BEZROBOTNYCH W POLSCE W 1928 R.

Rodzaj ubezpieczenia	Prze- ciętna roczna liczba ubez- pieczo- nych w tys.	Dochody		Wydatki		
		Ogó- łem	w tem sklad- ki	Ogół- łem	w tem	
					świad- czenia	ad- mini- stra- cja
w milionach złotych						
Ubezpieczenia społeczne						
ogółem		567	502	399	338	42 ^a
Choroby	2 518	297	283	263 ^b	223	25
Nieszczęśliwe wypadki	3 668	55	48	33	26	5
Inwalidztwo, starość i śmierć	1 314	145	124	58	51	6
robotników	1 110	74	60	48	44,5	3,5
pracowników umysłow.	204 ^c	71	64	10	6,5	2,5
Bezrobocie	1 148	70	47	28	22	6 ^a
robotników	944	51	32	26	20,5	5,5 ^a
pracowników umysłow.	204 ^c	19	15	2	1,5	0,5
Doraźna akcja państwowa dla bezrobotnych	—	—	—	17	16	—
robotników	—	—	—	14	13	—
pracowników umysłow.	—	—	—	3	3	—

a Łącznie z wydatkami na doraźną akcję Państwa. b Bez odpisów na fundusz zapasowy. c Liczba przeciętna z ostatnich pięciu miesięcy.

TABL. 30. DOCHODY I WYDATKI INSTYTUCYJ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE I NIEMCZECH W 1928 R.

Wyszczególnienie	Polska	Niemcy
Dochody w milionach złotych		
Ubezpieczenia społeczne ogółem	567	12 045
Choroba	297	4 547
Nieszczęśliwe wypadki	55	839
Inwalidztwo, starość, śmierć	145	4 577
Bezrobocie	70	2 082
Wydatki w milionach złotych		
Ubezpieczenia społeczne ogółem	383	10 307
Choroba	263	4 349
Nieszczęśliwe wypadki	33	800
Inwalidztwo, starość, śmierć	59	3 161
Bezrobocie	28	1 997
Wydatki na 1 ubezpieczonego w złotych		
Choroba	105	209

TABL. 31. KASY CHORYCH W POLSCE W LATACH 1923—1931

Rok Grupy województw	Kasy	Uprawnieni do ko- rzystania z kas	Obo- wiązkowo ubez- pieczeni	Człon- kowie rodzin obo- wiązkowo ubezpie- czonych	Dobro- wolnie ubez- pieczeni		
						w tysiącach	
Polska a	1. I	1923	443	3 139	1 416	1 721	2,3
	„	1924	153	3 721	1 602	2 117	1,9
	„	1925	173	3 757	1 653	2 102	2,0
	„	1926	203	3 580	1 602	1 976	1,6
	„	1927	228	3 937	1 783	2 152	2,0
	„	1928	244	4 346	1 991	2 353	2,1
	„	1929	243	4 809	2 277	2 530	2,0
	„	1930	243	4 789	2 265	2 522	2,3
	„	1931	243	4 679	2 172	2 505	2,3
Woj. centralne . . .			85	1 994	964	1 030	0,4
„ wschodnie . . .			32	267	136	131	0,0
„ zachodnie a . . .			57	1 327	576	749	1,6
„ południowe . . .			69	1 091	496	595	0,3

a Bez Górnego Śląska.

TABL. 32. ZGONY, CHORZY, POŁOGI ORAZ DNI ZASIŁKOWE WŚRÓD UBEZPIECZONYCH W KASACH CHORYCH W POLSCE W LATACH 1925—1928

Rok Płeć	Prze- ciętna roczna liczba ubezpie- czonych w ka- sach u- względ- n. w tys.	Na 100 ubez- pieczonych			Na jed- no za- choro- wanie a przypa- da dni zasiłko- wych lub szpi- talnych	Na 100 ubez- pieczo- nych kobiet przy- pada połogów	Na jed- den połóg przy- pada dni zasił- ko- wych
		zmar- ło	choro- wało a	było choro- wań a			
1925. Ogółem . . .	1 298	0,65	34,5	52,9	13,5	—	—
Mężczyźni . . .	901	0,73	37,1	55,6	13,4	—	—
Kobiety . . .	397	0,47	28,8	46,6	13,8	3,22	44,3
1926. Ogółem . . .	1 630	0,71	30,6	41,3	15,5	—	—
Mężczyźni . . .	1 102	0,80	32,6	44,0	15,1	—	—
Kobiety . . .	528	0,52	26,5	35,8	16,5	4,38	43,1
1927. Ogółem . . .	1 710	0,68	33,1	45,5	15,7	—	—
Mężczyźni . . .	1 176	0,77	34,2	47,0	15,3	—	—
Kobiety . . .	534	0,50	30,6	42,1	16,6	3,52	45,5
1928. Ogółem . . .	1 975	0,66	34,6	49,5	15,3	—	—
Mężczyźni . . .	1 375	0,73	35,7	51,1	14,8	—	—
Kobiety . . .	600	0,50	32,0	45,8	16,7	3,78	46,9

a Uwzględniono tylko wypadki choroby połączone z niezdolnością do pracy.

TABL. 33. RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI KAS CHORYCH
W POLSCE ZA 1928 R.

Wyszczególnienie	Polska <i>a</i>	Województwa			
		central- ne	wschod- nie	zachod- nie <i>a</i>	połu- dniowe
W milionach złotych					
Dochody ogółem . . .	262,7	141,7	11,7	58,0	51,3
w tem: składki . . .	250,9	135,0	11,1	55,8	49,0
Wydatki ogółem <i>b</i> . .	266,8	143,9	11,7	58,5	52,7
w tem: świadczenia .	194,0	105,8	7,3	44,1	36,8
koszty admini- stracji .	22,8	11,8	4,4	4,6	5,0
Na jednego ubezpieczonego złotych					
Składki	111	135	99	86	100
Świadczenia	86	106	65	68	75

a Bez Górnego Śląska. *b* Wraz z odpisami na fundusz zapasowy.

TABL. 34. BEZROBOTNI POBIERAJĄCY ZASIŁKI Z FUN-
DUSZU BEZROBOCIA I ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ PRA-
COWNIKÓW UMYSŁOWYCH W POLSCE 1925—1930

Rok Grupy województw	Przeciętne roczne liczby					
	ubezpieczonych		pobierających zasiłki			
			z akcji ustawowej		z akcji doraźnej	
	Robot- nicy	Pracow- nicy umysłowi	Ro- bot- nicy	Pracow- nicy umysłowi	Ro- bot- nicy	Pracow- nicy umysłowi
w tysiącach						
Polska 1925	595,1	—	46,9	—	48,6	1,9
1926	631,9	79,3	37,1	1,3	86,5	7,4
1927	788,3	86,6	25,3	1,0	50,2	7,7
1928	943,8	204,1	28,3	1,2	21,6	4,2
1929	1002,0	250,8	53,3	3,5	12,2	0,7
1930	923,9	291,2	106,4	9,4	—	—
Woj. centralne	451,2	143,9	59,8	4,3	—	—
„ wschodnie	34,6	23,3	2,6	0,5	—	—
„ poznańskie i pomorskie	98,2	48,9	15,7	1,9	—	—
„ śląskie	202,7	35,3	12,0	0,8	—	—
„ południowe	137,2	39,8	16,3	1,9	—	—

TABL. 35. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ OD NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW ORAZ NA WYPADEK INWALIDZTWA, STAROŚCI I ŚMIERCI W POLSCE W LATACH 1926—1928

Wyszczególnienie	1926	1927	1928
Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tysiącach			
A. Ubezpieczeni od nieszczęśliwych wypadków	2769,0	3286,7	3667,6
B. Ubezpieczeni na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci	1069,2 ^a	1105,2	1314,6
Robotnicy	988,4 ^a	1017,6	1110,5
Pracownicy umysłowi ^b	80,8	87,6	204,1 ^c
Liczba osób pobierających renty w dniu 31. XII			
A. Z zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków			
Robotnicy i pracownicy umysłowi	66 411	70 755	76 865
ogółem	48 560	52 394	57 418
Uszkodzeni	9 349	9 730	10 452
Wdowy	7 812	7 837	8 092
Sieroty	690	794	903
Ascendenci			
B. Z zakładów ubezpieczeń na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci			
Robotnicy ogółem	204335 ^a	205 698	208 606
Inwalidzi	78 099	79 761	83 588
Starcy	16 000	15 403	15 348
Wdowy	31 408	34 743	38 515
Sieroty	78 828	75 791	71 155
Pracownicy umysłowi ogółem ^b	3 704	4 101	5 099
Inwalidzi	625	781	1 016
Starcy	495	578	838
Wdowy	1 236	1 388	1 605
Sieroty	1 348	1 354	1 640

^a Bez ubezpieczenia dodatkowego górników w Małopolsce.

^b Dp 31. XII 1927 tylko w b. zaborach pruskim i austriackim, od 1. I 1928 w całej Polsce.

^c Liczba przeciętna z ostatnich 5 miesięcy.

TABL. 36. NIESZCZĘŚLIWE WYPADKI ODSZKODOWANE PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1925—1928

Wyszczególnienie	Prze- ciężna roczna liczba ubez- pie- czonych w tys. <i>a</i>	Ogólna liczba wypad- ków	Następstwa wypadków	
			Śmierć	Nie- zdol- ność do pracy <i>b</i>
Ogółem				
. 1925	2 675	11 163	806	10 357
. 1926	2 769	12 747	913	11 834
. 1927	3 287	15 790	926	14 864
. 1928	3 678	18 871	1 058	17 813
<i>w tem:</i>				
Gospodarstwa rolne, leśne i młyny	.	1 359	161	1 198
Kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne	.	5 077	272	4 805
Wyroby z metali	.	1 176	16	1 160
Maszyny, narzędzia, in- strumenty, przyrządy	.	1 109	25	1 084
Przemysł włókienniczy	.	1 343	25	1 318
Materiały drzewne i sny- cerskie	.	1 669	79	1 590
Budownictwo	.	1 426	117	1 309

a Liczby szacunkowe. *b* Trwała i przejściowa.

TABL. 37. PRZYCZYNY NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW ODSZKODOWANYCH PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1926—1928

Przyczyna wypadku	Liczba wypadków		
	1926	1927	1928
Ogółem	12 747	15 790	18 871
Silniki, pędnie, maszyny	2 589	3 561	4 044
Windy, żorawie, dźwignie i t. p.	246	286	342
Kotły, przewody parowe, parniki i t. p.	33	24	44
Materiały wybuchowe	136	150	143
Materiały zapalne, żrące i t. p.	460	753	1 048
Zasypanie, załamanie się rusztowań i t. p.	2 577	2 907	3 633
Upadek z drabin, schodów, rusztowań załadowanie, wylądowanie, dźwiganie ciężarów i t. p.	1 641	2 035	2 467
Przewóz wozami, przejechanie, uderzenie, ukąszenie i t. p.	1 245	1 588	1 747
ukąszenie i t. p.	1 309	1 520	1 818
Ruch kolejowy	1 125	1 297	1 344
Przewóz wodą	22	49	47
Użycie narzędzi ręcznych	534	714	877
Prąd elektryczny			93
Inne przyczyny	830	906	1 224

TABL. 38. CZYNNOŚCI INSPEKCJI PRACY W POLSCE W 1929 R.

	w tys.		w tys.
Wizytacje i komisje . . .	22,2	Zatargi poszczególnych robotników	25,3
Zlecenia z zakresu ochrony pracy i inne	84,8	Zatargi zbiorowe	2,3
Stwierdzone wykroczenia zakładów przeciw przepisom ochronnym . . .	45,4	Sprawy na komisjach rozjemczych	6,3
Stwierdzone nieszczęśliwe wypadki przy pracy	64,9	Umowy zbiorowe	0,3

TABL. 39. ZWIĄZKI ZAWODOWE W POLSCE W LATACH 1925—1929

Rok	Liczba związków	Liczba oddziałów	Liczba członków		Docho- dy	Wydatki	Nakłady roczne czasopi- sm związk. w tys.
			zarejestrow. w tysiącach	placących			
Ogółem							
1925	412	4 917	1 153	787	11 720		9 430
1926	325	5 603	937	700	11 950	11 792	10 467
1927	325	5 511	874	658	13 111	12 043	11 001
1928	330	4 564	792	594	13 406	12 266	9 967
1929	294	7 436	952	715	20 428	18 546	16 917
w tem:							
Związek Stowarzyszeń Zawodowych	31	1 639	262	205	7 904	6 319	5 676
Zjednoczenie Zawodowe Polskie	11	1 773	202	125	1 624	1 298	1 226
Chrześc. Zjedn. Zawodowe	30	238	101	59	459	435	526
Związki robotnicze							
1925	218	2 434		473	4 148	3 952	2 873
1926	155	2 396	582	368	3 820	3 709	2 980
1927	161	2 608	576	388	4 884	4 514	4 281
1928	190	2 320	540	382	5 921	5 454	4 991
1929	154	3 692	573	373	6 952	5 680	5 713
Związki pracowników umysłowych							
1925	123	801		57			551
1926	109	798	76	57	1 695	1 787	486
1927	106	577	60	46	1 775	1 699	337
1928	93	709	66	50	1 651	1 688	477
1929	92	1 033	79	63	2 442	2 254	749
Związki pracowników państwowych i samorządowych							
1925	71	1 682		257			6 006
1926	61	2 409	279	275	6 435	6 296	7 001
1927	58	2 326	238	224	6 452	5 830	6 383
1928	47	1 535	186	162	5 834	5 144	4 499
1929	48	2 711	300	278	11 035	10 611	10 455

Źródło: Roczniki Pracowniczych Związków Zawodowych za lata 1925—1929.

TABL. 40. ZWIĄZKI ZAWODOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W R. 1928:

Liczby pracowników i robotników zorganizowanych w związkach zawodowych

	w tysiącach		w tysiącach		w tysiącach
Z. S. S. R.	11 060	Szwecja	564	Norwegia	108
Niemcy	8 695	Holandja	561	Nowa Zelandja	107
Anglja	4 673	Danja	311	Finlandja	90
St.Zjedn.A.P.	4 444	Japonja	309	Grecja	83
Włochy	3 000	Kanada	301	Jugosławja	60
Meksyk	1 850	Hiszpanja	291	Rumunja	41
Czechosłowacja	1 738	Indje Ang.	274	Łotwa	37
Francja	1 201	Szwajcarja	266	Bułgaria	31
Austrja	999	Węgry	178	Afryka Połudn.	29
Australja	912	Brazylja	117	Portugalja	20
P o l s k a	792	Cejlon	114	Luxemburg	18
Belgia	724	Argentyna	112	Estonja	13
		Irlandja	109		

Źródło: *Sixième Annuaire, Fédération Syndicale Internationale* Amsterdam 1930.

TABL. 41. ZAKŁADY OPIEKI SPOŁECZNEJ W POLSCE W 1927 R.

Wyszczególnienie	Liczba zakładow	Liczba osób w zakładach		
		ogółem	osób płci męskiej	osób płci żeńskiej
			w tysiącach	
Zakłady dla dzieci i młodocianych	1 625	118	56	62
opieki otwartej	703	71	31	40
opieki zamkniętej	922	47	25	22
Zakłady dla dorosłych	574	51	20	31
opieki otwartej	117	32	14	18
opieki zamkniętej	457	19	6	13

Źródło: Dane Min. Pracy i Opieki Społecznej.

TABL. 42. INSTYTUCJE OCHRONY MACIERZYŃSTWA PRZY ZAKŁADACH PRACY, URZĄDZONE NA ZASADZIE USTAWODAWSTWA PRACY
Stan w dniu 1. I 1931 r.

Grupy województw	Liczba fabryk	Liczba zatrudnionych kobiet	Żłobki		Stacje lotne	
			Liczba żłobków	Liczba dzieci	Liczba stacji	Liczba dzieci w stacjach
Polska	83	22 740	32	512	69	4 153
Woj. centralne i wschodnie	46	11 458	17	245	36	2 658
„ zachodnie	26	8 434	12	222	22	1 069
„ południowe	11	2 848	3	45	11	426

TABL. 43. KOLONJE I PÓLKOLONJE DZIECIĘCE W LATACH 1922—1929

Rok	Kolonje			Półkolonje		Kwoty wydatkowane na kolonje i półkolonje		
	Liczba kolonij	Liczba dzieci na kolonjach		Liczba półkolonij	Liczba dzieci na półkolonjach w tysiącach	ogółem	w tem przez Państwo	
		ogółem	wypożyczonych					lecniczych
		w tysiącach				w milj. zł.		
1922	200	28,6	22,3	6,3	24	10,7	.	.
1923	146	17,0	12,2	4,8	12	2,4	.	.
1924	195	19,8	12,1	7,7	14	6,7	2,3	.
1925	212	32,3	21,7	10,6	19	8,4	2,4	0,2
1926	378	37,4	31,5	5,9	51	8,5	2,5	0,2
1927	515	42,5	34,2	8,3	115	17,3	3,8	0,3
1928	633	65,0	56,2	8,8	125	20,7	6,6	0,5
1929	1029	79,1	62,6	16,5	136	45,7	8,6	1,1

Źródło: Dane Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

TABL. 44. ZAREJESTROWANI INWALIDZI WOJENNI W POLSCE WEDŁUG PRZYCZYŃ INWALIDZTWA ^a
Stan w dniu 1. VII 1930 r.

Grupy województw	Ogółem	Przyczyny utraty zdolności zarobkowania					Inne
		Uszkodzenia cielesne	Gruźlica	Choroby zakaźne	Choroby umysłowe	Utrata wzroku	
Polska	143 245	103 944	7 836	1 439	1 299	1 562	27 165
Woj. centralne	25 791	16 540	3 082	427	407	197	5 438
„ wschodnie	7 877	6 253	228	145	9	49	1 193
„ zachodnie	60 146	42 838	2 652	512	664	377	13 103
„ południowe	49 431	38 313	1 874	355	519	939	7 431

^a Osoby uznane przez komisje rewizyjno-lekarskie za inwalidów.

TABL. 45. ZAREJESTROWANI INWALIDZI WOJENNI W POLSCE WEDŁUG STOPNIA UTRATY ZDOLNOŚCI ZAROBKOWEJ

Stan na 1. VII 1930

Grupy województw	Ogółem	Inwalidzi którym przyznano prawo do otrzymania zasiłków <i>a</i>	Inwalidzi, którym przyznano prawo do otrzymywania zasiłków według stopnia utraty zdolności zarobkowej		
			15 ⁰ / ₀ — —44 ⁰ / ₀	45 ⁰ / ₀ — —84 ⁰ / ₀	85 ⁰ / ₀ — —100 ⁰ / ₀
Inwalidzi, których uprawnienia określono na stałe					
Polska	122 978	25 515	71 603	23 775	2 085
Woj. centralne	20 911	4 101	11 931	4 418	461
„ wschodnie	6 859	909	3 833	1 952	165
„ zachodnie	50 069	13 189	27 324	8 904	652
„ południowe	45 139	7 316	28 515	8 501	807
Inwalidzi, których uprawnienia określono tymczasowo					
Polska	20 267	3 135	13 975	2 711	446
Woj. centralne	4 880	1 067	2 926	752	135
„ wschodnie	1 018	222	589	183	24
„ zachodnie	10 077	1 084	7 586	1 178	229
„ południowe	4 292	762	2 874	598	58

a Stopień utraty zdolności do pracy mniej niż 15%.

Źródło: Dane Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

TABL. 46. WYDATKI SKARBU PAŃSTWA NA ZAOPATRZENIE INWALIDÓW WOJENNYCH I OSÓB UPRAWNIONYCH DO ZAOPATRZENIA Z USTAWY 18. III 1921 R.

Rok budżetowy	Zaopatrzenie pieniężne	Leczenie i protezowanie inwalidów wojennych	Opieka nad inwalidami wojennymi
1927/28	92,0	.	.
1928/29	139,2	1,7	1,5
1929/30	145,4	3,6	1,2
1930/31	155,6	3,6	1,8
1931/32	156,1	3,4	1,7

Źródło: Budżety Rz. Polskiej z lat 1927/28—1931/32.

TABL. 47. OSOBY, POBIERAJĄCE RENTY INWALIDZKIE W DNIU 31. III 1929 R.

Ogółem	270 344
Inwalidzi	92 337
Wdowy	55 922
Sieroty	112 137
Rodzice	9 948

Źródło: Preliminarz budżetowy Rz. Polskiej na 1930/31 r.

DZIAŁ XIV. UBEZPIECZENIA. POŻARY
TABL. 1. ZAKŁADY I DZIAŁY UBEZPIECZEŃ W POLSCE
W LATACH 1926—1928

Wyszczególnienie	1926	1927	1928
Liczba zakładów ^a			
Polska	128	146	132
Z siedzibą zarządów w woj. centralnych	54	56	56
„ „ „ „ „ wschodnich	5	8	8
„ „ „ „ „ zachodnich	46	47	35
„ „ „ „ „ południowych	14	26	24
„ „ „ „ zagranicą	9	9	9
Publiczne	7	7	8
Wzajemne większe	12	12	12
Wzajemne mniejsze	80	102	87
Akcyjne krajowe	20	16	16
Zakłady zagraniczne	9	9	9
Liczba działów ubezpieczeń ^a			
Ogółem	216	238	232
Życiowy	31	32	21
Wypadkowy	16	16	16
Od ognia	45	43	43
Od kradzieży	18	18	18
Inwentarza żywego	51	72	69
Inne	55	57	65

^a Zakłady działające, bez znajdujących się w likwidacji.

TABL. 2. WAŻNIEJSZE POZYCJE BILANSÓW ZAKŁADÓW
UBEZPIECZEŃ W LATACH 1927 I 1928

Wyszczególnienie	1927	1928
Liczba zakładów uwzględnionych ^a		
Ogółem	35	35
Publiczne	7	7
Wzajemne większe	12	12
Akcyjne krajowe	16	16
Pozycje bilansów w milionach złotych		
Stan czynny:		
Kasa i sumy do dyspozycji	27	29
Dłużnicy	60	65
Papiery procentowe	28	35
Nieruchomości i ruchomości	24	31
Inne aktywa	32	51
Strata	3	2
Sumy bilansowe	174	213
Stan bierny:		
Kapitał zakładowy	14	19
Kapitał zapasowy	27	37
Kapitał zasobowy	16	19
Fundusz rezerwowy	44	59
Wierzyciele	33	34
Inne pasywa	25	32
Zysk	15	13

^a Oprócz zakładów wzajemnych mniejszych i zakładów zagranicznych.

TABL. 3. STAN UBEZPIECZEŃ, ZBIÓR SKŁADEK, ODSZKODOWANIA WYPŁACONE W LATACH 1927—1928

Działy ubezpieczeń	1927 a			1928 a		
	Suma ubezpieczeń	Zbiór składek b	Odszkodowanie wypłacone b	Suma ubezpieczeń	Zbiór składek b	Odszkodowanie wypłacone b
	w milionach złotych					
Ogółem . . .	36 585	167	94	47 998	217	110
Życiowy . . .	235	22	4	459	38	4
Wypadkowy . .	.	2	1	.	3	2
Od ognia . . .	31 116	106	57	40 451	130	72
Od kradzieży .	743	3	2	1 158	4	3
Inne rzeczowe .	4 491	22	21	5 930	28	20
Reasekuracyjny	—	12	9	—	14	9

a Uwzględniono 35 zakładów krajowych (ob. tabl. 2) i 9 zakładów zagranicznych. b Z ubezpieczeń własnych i przyjętych do reasekuracji.

TABL. 4. POŻARY NIERUCHOMOŚCI ZABUDOWANYCH W 1928 R.

Wyszczególnienie	1927	1928				
		Ogółem	Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Liczba pożarów w tys. .	11,0	12,0	4,7	2,8	1,2	3,3
w miastach	1,8	1,9	0,8	0,3	0,2	0,6
na wsi	9,2	10,1	3,9	2,5	1,0	2,7
Liczba dotkniętych pożarem nieruchomości zabudowanych w tys. .	17,9	21,2	9,2	5,5	1,3	5,2
budowli w tys.	.	39,7	19,3	10,1	1,8	8,5
Wartość budowli dotkniętych pożarem w milj. zł.	95,8 a	151,0 a	83,6	22,6	17,5 a	27,3
Straty po- { w milj. zł.	24,7 a	34,5 a	16,1	6,7	6,2 a	5,5
gorzelowe { w % wartości	22,6	22,8	19,3	29,7	35,3	20,0
w budowl.						

a Liczby niekompletne; bra danych dla części budowli z woj. zachodnich.

DZIAŁ XV. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE

TABL. 1. SIĘĆ SZKOLNA W POLSCE
W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Wyszczególnienie	Przed- szkola	Szkoły				
		po- wszech- ne	śred- nie	na- uczy- ciel- skie	zawo- dowe	wyższe
Liczba miejscowości, w których są szkoły						
Ogółem . . . 1928/29	928	23 215	276	134	221	7
1929/30	1 029	23 184	277	132	217	7
Miasta	420	633	257	117	165	7
Wsie	609	22 551	20	15	52	—
Liczba szkół						
Ogółem . . . 1928/29	1 557	26 376	777	237	727	21
1929/30	1 765	26 539	759	229	732	20
Miasta	1 076	2 959	735	214	678	20
Wsie	689	23 580	24	15	54	—
Przeciętna liczba szkół na 100 000 mieszkańców						
Polska . . . 1928/29	5,1	86,7	2,6	0,8	2,4	0,1
1929/30	5,7	86,3	2,4	0,7	2,3	0,1
Woj. centralne . . .	4,7	82,3	2,8	0,7	2,6	} 0,1
„ wschodnie . . .	1,5	97,5	1,9	0,4	2,0	
„ zachodnie . . .	11,8	99,6	3,0	0,9	2,9	
„ w tem śląskie . .	21,0	56,2	3,0	0,9	1,9	
„ południowe . . .	4,5	80,1	2,2	10,6	2,0	
Promień obwodu przypadającego przeciętnie na 1 ośrodek szkolny w km						
Polska . . . 1928/29	11,5	2,3	21,2	30,4	23,6	132,9
1929/30	11,0	2,3	21,2	30,4	23,6	132,9
Woj. centralne . . .	11,5	2,2	20,7	29,6	23,0	} 132,9
„ wschodnie . . .	33,2	3,0	36,3	55,2	34,1	
„ zachodnie . . .	6,8	2,0	14,6	23,6	19,4	
„ w tem śląskie . .	3,1	1,8	8,6	13,9	11,6	
„ południowe . . .	10,5	2,1	18,4	23,9	19,8	

**TABL. 2. ROZWÓJ NAUCZANIA POCZĄTKOWEGO W POLSCE
W LATACH SZKOLNYCH 1922/23—1929/30**

Rok szkolny	Polska	Województwa				
		centralne	wschodnie	pozn.-skie i pomorskie	śląskie	południowe
Dzieci w wieku szkolnym (7—13) lat w tysiącach						
1922/23	4 852	2 005	783	533	216	1 315
1923/24	4 519	1 902	717	500	202	1 198
1924/25	4 230	1 814	674	464	188	1 090
1925/26	3 920	1 717	617	425	174	987
1926/27	3 809	1 689	592	406	164	958
1927/28	3 736	1 677	576	398	160	925
1928/29	3 829	1 695	645	393	158	938
1929/30	4 108	1 788	706	412	165	1 037
Uczniowie pobierający naukę początkową w szkołach w tysiącach						
1922/23	3 345	1 304	285	521	207	1 028
1923/24	3 395	1 414	300	501	211	969
1924/25	3 363	1 426	336	465	201	935
1925/26	3 354	1 461	376	422	197	898
1926/27	3 449	1 505	416	409	195	924
1927/28	3 462	1 510	429	401	196	926
1928/29	3 572	1 546	462	396	196	972
1929/30	3 792	1 630	508	410	201	1 043
Uczniowie pobierający naukę w odsetk. dzieci w wieku szkolnym <i>a</i>						
1922/23	68,9	65,1	36,4	97,7	96,1	78,2
1923/24	75,1	74,4	41,8	100,1	104,7	80,9
1924/25	79,5	78,6	49,8	100,2	107,1	85,8
1925/26	85,6	85,1	61,0	99,2	113,3	91,0
1926/27	90,6	89,1	70,3	100,9	119,0	96,4
1927/28	92,7	90,1	74,5	100,7	122,3	100,1
1928/29	93,3	91,2	71,7	100,9	124,0	103,6
1929/30	92,3	91,1	72,1	99,5	121,7	100,6

a Odsetki wskazują stosunek liczby pobierających naukę początkową uczniów (bez różnicy wieku) do liczby siedmiu roczników dzieci w wieku lat 7—13, który jest wiekiem obowiązku szkolnego w większej części Polski.

**TABL. 3. SZKOLNICTWO ELEMENTARNE W NIEKTÓRYCH
PAŃSTWACH W ROKU SZKOLNYM 1926/27**

Państwa	Ogólna liczba uczniów w szkołach powszechnych w tys.	Na 100 ludn. w wieku w szkołach produkcyjnym <i>a</i> przypada uczn.	Państwa	Ogólna liczba uczniów w szkołach powszechnych w tys.	Na 100 ludn. w wieku w szkołach produkcyjnym <i>a</i> przypada uczn.
Japonia . . .	9 299	25	Czechosłowacja	1 719	18
Holandja . . .	1 077	23	Szwajcaria	483	17
Dania . . .	493	22	Hiszpanja . . .	2 504	16
Norwegja . . .	396	22	Finlandja . . .	334	15
St. Zjedn. A. P.	20 984	21	Niemcy . . .	6 697	14
Anglja z Walją	5 604	20	Belgia . . .	800	14
Polska . . .	3 344	20	Francja . . .	3 928	13
Węgry . . .	1 030	19	Łotwa . . .	165	12

a Ponad 15 lat.

TABL. 4. SZKOLNICTWO W POLSCE W LATACH SZKOLNYCH
1922/23, 1929/30

Typ szkoły	Liczba szkół względnie wydziałów		Liczba uczniów			
	1922/23	1929/30	1922/23	1929/30		
				Ogół- łem	Chłop- ców	Dziew- cząt
w tysiącach						
Przedszkola	1 185	1 707	66,6	98,0	45,9	52,1
Szkoły powszechnie	27 384	26 539	3208,4	3691,7	1890,5	1801,2
publiczne	26 653	25 119	3132,1	3570,4	1817,1	1753,3
prywatne	731	1 420	76,3	121,3	73,4	47,9
Szkoły ćwiczeń	95	136	11,7	16,8	8,7	8,1
Preparandy	49	3	3,1	0,1		
Szkoły specjalne	50	69	3,8	6,4	4,2	2,2
dla ociemniałych	5	5	0,2	0,3	0,2	0,1
„ głuchoniemych	12	16	0,9	1,2	0,7	0,5
„ niedorozwiniętych	20	34	1,5	3,5	1,9	1,6
„ moralnie zaniedba- nych	13	14	1,2	1,4	1,4	0,0
Szkoły średnie ogólno- kształcące	1 761	1 662	227,1	203,4	125,6	77,8
klasy elementarne	276	158	14,3	10,6	4,9	5,7
gimnazjum niższe	745	679	108,1	66,7	43,2	23,5
„ wyższe	740	825	104,7	126,1	77,5	48,6
Szkoły nauczycielskie	194	229	27,1	36,3	14,3	22,0
Wydziały szkół i kursów zawodowych	707	1 269	49,1	84,9	50,4	34,5
Rolnictwo i ogrodnictwo	22	37	1,0	2,5	1,8	0,7
Przemysł i górnictwo	415	753	23,2	37,6	25,4	12,2
w tem: metalowy i me- chaniczny	77	100	6,8	16,4	16,3	0,1
włókienniczy	55	88	1,5	2,3	0,8	1,5
drzewny	61	84	2,0	2,8	2,8	0,0
spożywczy	20	6	1,7	0,3	0,2	0,0
odzieżowy	132	296	7,0	10,9	1,3	9,6
inny	70	89	4,2	5,0	4,0	1,0
Handel i komunikacja	252	360	23,8	39,4	22,0	17,4
Inne zawody	18	119	1,1	5,4	1,2	4,2
Wydziały szkół dokształ- cających	519	702 ^a	62,7	95,2 ^a		
Przemysłowe	429	573 ^a	59,9	90,4 ^a		
Rolnicze	90	129 ^a	2,8	4,8 ^a	3,5 ^a	1,3 ^a
Wydziały szkół wyższych	59	78	38,6	45,1	32,5	12,6
Teologia	7	8	0,4	1,0	1,0	0,0
Prawo i ekonomja	11	11	10,6	11,8	10,4	1,4
Medycyna	5	5	5,0	3,8	3,1	0,7
Farmaceutyka		4		0,9	0,4	0,5
Weterynarja	2	2	0,4	0,9	0,9	0,0
Dentystyka	1	1	0,4	0,5	0,1	0,4
Filozofja	11	13	11,9	12,8	5,4	7,4
Rolnictwo i leśnictwo	6	7	2,4	2,2	1,8	0,4
Technika	13	14	6,2	6,6	6,3	0,3
Sztuki piękne	2	8	0,3	0,6	0,3	0,3
Nauki handlowe	1	4	1,0	3,9	2,8	1,1
Wychowanie fizyczne	—	1	—	0,1	0,0	0,1

^a W roku szkolnym 1928/29.

TABL. 5. SZKOŁY MĘSKIE, ŻEŃSKIE I KOEDUKACYJNE W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Wyszczególnienie	Szkoły				Uczniowie szkół			
	ogółem	męskie	żeńskie	ko-edukacyjne	ogółem	męskich	żeńskich	ko-edukacyjnych
Przedszkola	1765	23	50	1692	100,5	1,2	1,8	97,5
w miastach	1076	15	36	1025	64,5	0,9	1,3	62,3
w gmin. wiejsk.	689	8	14	667	36,0	0,3	0,5	35,2
Szkoły powszechnie	26539	899	670	24970	3691,7	265,1	266,2	3160,4
w miastach	2 959	835	622	1 502	968,1	243,7	246,2	478,2
w gmin. wiejsk.	23580	64	48	23 468	2723,6	21,4	20,0	2682,2
publiczne								
w miastach	2 058	454	529	1 075	872,5	208,4	234,6	429,5
w gm. wiejsk.	23 061	42	38	22 981	2697,9	19,9	19,2	2658,8
prywatne								
w miastach	901	381	93	427	95,6	35,3	11,6	48,7
w gm. wiejsk.	519	22	10	487	25,7	1,5	0,8	23,4
Szkoły średnie ogólnokszt.	759	282	229	248	203,4	94,2	56,4	52,8
państwowe	272	178	35	59	98,5	67,8	12,9	17,8
niepaństwowe	487	104	194	189	104,9	26,4	43,5	35,0
Szkoły nauczycielskie	229	79	124	26	36,3	13,4	19,8	3,1
państwowe	136	77	48	11	21,4	13,0	7,4	1,0
niepaństwowe	93	2	76	15	14,9	0,4	12,4	2,1
Szkoły zawodowe (wydziały)	1269	497	478	294	84,9	37,5	21,1	26,3
państwowe	306	186	87	33	23,1	16,4	4,3	2,4
niepaństwowe	963	311	391	261	61,8	21,1	16,8	23,9
Szkoły specjalne	69	14	—	55	6,4	1,3	—	5,1

TABL. 6. SZKOŁY W POLSCE WEDŁUG WŁAŚCICIELI W ROKU SZKOLNYM 1928/29

Właściciele szkół	Liczba przedszkoli	Liczba szkół					
		powszechnych	średnich	nauczycielskich	zawodowych		specjalnych
					zakłady	wydziały	
Ogółem	1 557	26 592	777	237	477	868	63
Państwo	149 ^a	25 170 ^a	271	136	108	277	42
Samorząd terytorjalny	454	5	65	17	33	77	5
Organizacje wyznaniowe	349	268	70	22	32	56	4
Organizacje społeczne	319	616	190	46	228	352	9
Fundacje	10	3	—	—	4	9	2
Osoby i instytucje prywatne	276	530	181	16	72	97	1

^a Państwo i samorząd terytorjalny.

TABL. 7. UCZNIOWIE WEDŁUG POZIOMU NAUKI W POLSCE

Poziom (rok nauki)	Przed-szkola 1928/29	Szkoły				
		po-wszecz-ne 1927/28	średnie 1928/29	naucz-y-cielskie 1928/29	zawo-dowe 1928/29	wyższe 1928/29
Liczba uczniów w tysiącach						
Ogółem	92,9	3117,6	203,9	38,3	56,3	43,3
Poziom elementarny						
Rok nauki 1 .	—	917,3	—	—	—	—
2 .	—	687,0	2,3	—	—	—
3 .	—	583,9	2,9	—	0,1	—
4 .	—	456,3	3,8	—	0,2	—
5 .	—	244,5	19,2	—	3,1	—
6 .	—	139,5	22,1	—	4,5	—
7 .	—	86,3	25,1	1,2	7,4	—
Poziom średni						
Rok nauki 8 .	—	2,6	32,2	8,1	20,1	—
9 .	—	0,2	28,8	7,5	11,2	—
10 .	—	—	26,5	6,9	6,0	—
11 .	—	—	22,0	7,2	2,7	—
12 .	—	—	19,0	6,6	0,7	—
Poziom wyższy						
Rok nauki 13 .	—	—	—	0,8	0,2	} 43,3
14 .	—	—	—	—	0,1	
15 i więcej	—	—	—	—	—	

TABL. 8. WIEK UCZNIÓW

Wiek	Przed-szkola 1927/28	S z k o ł y				
		po-wszecz-ne 1925/26	średnie 1928/29	naucz-y-cielskie 1925/26	zawo-dowe 1928/29	wyż-sze 1928/29
Liczba uczniów w tysiącach						
Ogółem zbadani	80,4	3229,7	203,3	37,3	55,1	42,4
w tem liczący lat:						
6 i mniej	74,7	133,6	0,9	—	—	—
7—13	5,7	2894,5	70,9	0,2	—	—
14—18	—	201,6	113,7	25,3	41,6	2,7
19—22	—	—	17,8	10,9	11,5	22,0
23 i więcej	—	—	—	0,9	2,0	17,7
<i>Wiek środkowy</i>	5,5	11,0	15,1	17,9	17,3	22,4

TABL. 9. WYZNANIE UCZNIÓW

Wyznanie	Uczniowie w szkołach				
	po- wszech- nych 1925/26	śred- nich 1928/29	nau- czyciel- skich 1925/26	zawodo- wych 1928/29	wyż- szych 1928/29
w odsetkach ogółu zbadanych					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rzymsko-katolickie	71,3	67,7	87,9	79,2	70,0
Grecko-katolickie	10,1	4,0	7,1	2,2	4,8
Prawosławne	6,8	2,4	1,1	3,1	2,5
Evangelickie	2,9	4,1	2,0	1,6	1,9
Mojżeszowe	8,8	21,6	1,8	13,8	20,4
Inne	0,1	0,2	0,1	0,1	0,4

TABL. 10. JEZYK NAUCZANIA W SZKOŁACH
W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Język nauczania	Przed- szkola	Szkoły				
		po- wszech- ne	śred- nie	nau- czy- ciel- sk.	za- wodo- we	wyż- sze
Liczba szkół						
Ogółem	1 765	26 539	759	229	735	20
Polski	1 588	21 806	673	198	705	20
Polski i ukraiński	—	2 336	1	13	1	—
Polski i inny	16	311	9	1	6	—
Ukraiński (rusiński)	47	790	20	10	2	—
Białoruski	—	26	3	—	—	—
Niemiecki	34	768	29	3	5	—
Żydowski	42	177	3	1	16	—
Hebrajski	35	183	11	3	—	—
Litewski	—	105	2	—	—	—
Czeski	—	28	—	—	—	—
Francuski	2	1	1	—	—	—
Rosyjski	1	8	7	—	—	—
Liczba uczniów w tysiącach						
Ogółem	100,5	3691,7	203,4	36,3	84,9	45,1
Polski	93,7	3129,5	179,5	31,3	82,2	45,1
Polski i ukraiński	—	332,0	0,5	2,6	0,0	—
Polski i inny	0,8	26,2	5,0	0,1	0,7	—
Ukraiński (rusiński)	1,5	93,6	5,7	1,5	0,3	—
Białoruski	—	2,0	0,4	—	—	—
Niemiecki	1,6	62,7	7,7	0,4	0,2	—
Żydowski	1,5	19,1	0,4	0,1	1,5	—
Hebrajski	1,3	20,7	2,4	0,3	—	—
Litewski	—	3,7	0,5	—	—	—
Czeski	—	1,4	—	—	—	—
Francuski	0,1	0,0	0,2	—	—	—
Rosyjski	0,0	0,8	1,1	—	—	—

TABL. 11. UCZNIOWIE WEDŁUG ZAWODU RODZICÓW na 10 000 ludności poszczególnych grup zawodowych

Grupy zawodów Stanowisko społeczne rodziców	Uczniowie w szkołach			
	średnich	nauczycielskich	zawodowych	wyższych
	1925/26	1925/26	1928/29	1928/29
Ogółem	79,6	13,7	18,6	15,9
Grupy zawodów:				
Rolnictwo	20,7	6,7	4,5	4,2
Przemysł	105,9	19,4	31,9	13,3
Handel	242,6	10,4	53,9	43,0
Służba publiczna	519,0	86,5	67,0	123,5
Inne zawody	71,7	12,8	42,3	20,0
Stanowisko społeczne				
Samodzielni	63,2	10,3	12,9	11,0
Urzednicy	676,8	92,3	102,7	162,7
Robotnicy i służba	35,8	11,0	22,8	5,0
Bez określenia	65,4	12,3	11,1	21,9

TABL. 12. NAUCZYCIELE

Płeć Wiek Wyznanie	Przed- szkola 1928/29	Szkoły				
		po- wszech- ne	średnie	nauczycielskie	zawo- dowe	wyższe
		1925/26	1927/28	1927/28	1928/29	1928/29
Liczba nauczycieli						
Ogółem	2 186	64 513	10 762	1 938	5 500	1 476
Mężczyźni	—	28 347	6 857	1 154	3 794	1 419
Kobiety	2 186	36 166	3 905	784	1 706	57
Odsetki nauczycieli według grup wieku						
Lat 19 i mniej	.	1,8	0,0	0,1	0,4	—
20—29	.	52,4	19,2	20,3	26,3	4,3
30—39	.	26,7	36,8	38,1	32,8	20,0
40—49	.	12,2	30,0	26,2	25,4	37,5
50—59	.	5,1	10,6	10,7	11,1	25,2
60—69	.	1,7	3,0	3,7	3,6	10,5
70 i więcej	.	0,1	0,4	0,4	0,4	2,5

TABL. 13. ABSOLWENCI SZKÓŁ W POLSCE W 1928 ROKU

Wyszczególnienie	Absolwenci ogółem			Płeć	
	1923	1927	1928	meńska	żeńska
				1928	
Szkoły powszechne . . .	188 442	255 189	254 736	.	.
Szkoły publiczne . . .	184 557	248 637	246 683	.	.
Szkoły prywatne . . .	3 885	6 552	8 053	.	.
Miasta	41 909	61 413	62 576	.	.
Wieś	146 533	193 776	192 160	.	.
Szkoły średnie ogólnokształcące	9 150	13 530	14 835	9 630	5 205
Szkoły państwowe . . .	5 532	7 275	7 731	6 099	1 632
Szkoły samorządowe . .	152	570	636	409	227
Szkoły prywatne . . .	3 466	4 854	5 389	2 315	3 074
Eksterni	.	831	1 079	807	272
Szkoły typu:					
matem.-przyrodn. . .	.	2 487	2 385	1 970	415
humanistycznego . . .	.	8 444	9 808	5 382	4 426
klasykznego	.	2 539	2 560	2 261	299
innego	.	60	82	17	65
Szkoły nauczycielskie	3 736	5 280	5 536	1 961	3 575
Séminarja ochraniarskie	.	221	203	—	203
Szkoły zawodowe^a . . .	.	10 389	10 658	4 124	3 751
o poziomie niższym . .	.	1 359	1 647	633	814
o poziomie średnim	.				
I stopnia	.	7 527	7 538	2 649	2 635
o poziomie średnim	.				
II stopnia	.	1 368	1 298	760	233
o poziomie wyższym . .	.	135	175	82	69
Szkoły wyższe	2 270	3 317	3 454	2 967	487
Dyplomy stopnia niższego	2 173	3 086	3 205	2 788	417
Dyplomy stopnia wyższego	97	231	249	179	70
Teologia	75	67	60	60	—
Prawo i ekonomja . . .	617	1 439	1 357	1 282	75
Medycyna	649	577	596	497	99
Farmaceutyka	139	96	119	57	62
Weterynarja	56	57	81	80	1
Dentystyka	194	61	73	15	58
Filozofja	74	212	312	188	124
Rolnictwo i leśnictwo	201	273	277	246	31
Technika	252	481	540	517	23
Sztuki piękne	13	54	39	25	14

^a W szkołach zawodowych podział na płeć uwzględniony częściowo

**DZIAŁ XVI. OŚWIATA POZASZKOLNA, ŻY-
CIE UMYSŁOWE I KULTURALNE**

**TABL. 1. OŚWIATA POZASZKOLNA W ROKU SZKOLNYM
1927/28**

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		cen- tralne	wschod- nie	zachod- nie	połu- dniowe
Kursy początkowe dla doroś. i młodocianych					
Zespoły	5 980	2 355	1 583	1 025	1 017
Sluchacze w tys.	144,1	57,3	32,9	29,3	24,6
Szkoły dla dorosłych i młodocianych					
Zespoły	437	256	71	32	78
Sluchacze w tys.	13,2	8,0	2,1	1,0	2,1
Uniwersytety powszechne					
Zespoły	305	119	21	40	125
Sluchacze w tys.	14,8	4,9	1,1	4,5	4,3
Kursy instruktorskie					
Zespoły	163	67	39	11	46
Sluchacze w tys.	11,6	7,1	2,3	0,6	1,6

TABL. 2. BIBLIOTEKI W POLSCE W LATACH 1927—1929

Biblioteki	Liczba bibliotek			Liczba tomów w tysiącach		
	1927	1928	1929	1927	1928	1929
Publiczne	.	.	9 267	.	.	6 110
Szkół powszechn. publ.	22 298	22 741	23 084	2 863	3 155	3 442
„ średnich	1 357	1 329	1 322	2 266	2 444	2 531
„ nauczycielskich	.	349	348	.	514	583
„ zawodowych	.	600	662	.	411	472
„ wyższych	19	19	20	2 493	2 562	2 647

**TABL. 3. WIELKIE BIBLIOTEKI W NIEKTÓRYCH PAŃ-
STWACH W 1924 R.**

Biblioteki zawierające powyżej 100 000 tomów

	Liczba biblio- tek	Liczba tomów w milj.		Liczba biblio- tek	Liczba tomów w milj.
St. Zjedn. A. P.	160	46,7	Holandja	10	3,6
Niemcy	95	28,0	Belgia	9	2,7
Francja	58	17,3	Hiszpanja	8	2,3
Włochy	57	12,6	Japonja	7	2,3
W. Brytania	51	15,7	Węgry	7	1,8
Z. S. S. R.	44	20,7	Czechosłowacja	6	1,6
Austrja	17	4,8	Rumunja	6	1,2
Szwajcaria	17	3,8	Szwecja	5	2,1
P o l s k a	15	3,8	Norwegja	5	1,3
Kanada	13	2,4			

TABL. 4. DRUKI NIEPERJODYCZNE I CZASOPISMA W POLSCE W 1929 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	w języku							Nakład w tys.
		polskim	ukra- ińskim (rusiń- skim)	biało- ruskim	nie- miec- kim	żydow- skim i hebraj- skim	rosyj- skim	innym	
Druki nieperjodyczne 1925	5 969	5 060	181	15	57	519	29	108	22 939
1929	12 566	9 944	391	70	276	962	164	759	46 932
Prace naukowe	2 917	2 458	39	13	44	157	34	172	4 735
Beletrystyka	1 939	1 480	90	17	20	304	11	17	6 882
Wydawnictwa popularne	1 245	900	77	12	43	84	75	54	7 203
Podręczniki	845	649	39	7	15	81	5	49	4 992
Dokumenty życia społecznego	5 138	4 124	130	20	151	335	38	340	22 194
w tem odezwy	2 035	1 490	53	11	42	275	17	147	11 499
Nuty	406	276	14	1	2	1	1	111	758
Mapy	42	38	—	—	—	—	—	4	87
Reprodukcje	34	19	2	—	1	—	—	12	81
Czasopisma 1925	1 606	1 300	63	11	87	119	12	14	.
1929	2 329	1 928	86	15	112	146	11	31	.
Naukowe	298	263	15	—	3	7	1	9	.
Publicystyczne, literackie i ar- tystyczne	978	748	39	11	60	106	4	10	.
Gospodarcze	223	197	8	—	5	6	—	7	.
Rolnicze	74	62	3	—	9	—	—	—	.
Zawodowe (zrzeszeń zawodowych)	160	143	3	—	10	4	—	—	.
Urzędowe i samorządowe	189	188	—	—	—	—	—	1	.
Rozrywkowe	64	56	3	1	1	2	—	1	.
Inne	319	261	12	3	22	14	6	1	.
Treść niepodana	24	10	3	—	2	7	—	2	.

TABL. 5. LICZBA DRUKÓW NIEPERJODYCZNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

w tysiącach		w tysiącach	
Niemcy, Austria i Szwajcarja niemiecka	27,8	Danja	2,9
Japonja	19,9	Kanada	2,9
Francja	15,4	Bułgarja	2,8
W. Brytania	14,4	Szwecja	2,7
St. Zjednoczone A. P.	10,4	Hiszpanja	2,3
Polska	10,3	Portugalja	1,5
Włochy	7,1	Norwegja	1,2
Holandja	5,0	Argentyna	1,0
Węgry	3,4	Urugwaj	0,9
		Palestyna	0,4

TABL. 6. LICZBA CZASOPISM W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

w tysiącach		w tysiącach	
Niemcy	7,1	Chili	0,7
W. Brytania	5,6	Portugalja	0,7
Czechosłowacja	4,4	Finlandja	0,6
Włochy	3,0	Szwecja	0,6
Polska	2,4	Peru	0,5
Argentyna	2,3	Urugwaj	0,5
Danja	2,0	N. Zelandja	0,3
Kanada	1,6	Egipt	0,2
Holandja	1,3	Palestyna	0,2
Bułgarja	0,9		

TABL. 7. DOMY LUDOWE W POLSCE W 1928 R.

Grupy województw	Ogółem	Miasta	Wieś
Polska	621	144	477
Woj. centralne	319	69	250
„ wschodnie	32	6	26
„ zachodnie	96	43	53
„ południowe	174	26	148

TABL. 8. MUZEA I ARCHIWA W POLSCE

Muzea ogółem (1925 r.)	142	Nauk stosowanych	15
Ogólne	52	Sztuk pięknych	35
Historyczno-społeczne	14	Archiwa państwowe ogółem	
Przyrodnicze	26	(1926 r.)	18

TABL. 9. ULGOWE PASZPORTY ZAGRANICZNE WYDANE W POLSCE W CELACH NAUKOWYCH W 1929 R.

w tysiącach		w tysiącach	
Liczba zgłoszeń	13,6	Studja średnie	0,2
Załatwiono przychylnie	10,9	„ artystyczne	0,4
		„ religijne	0,6
Cel wyjazdu		Badania naukowe	1,6
Studja wyższe	6,4	Zjazdy	0,5
„ zawodowe	0,4	Wycieczki	0,8

TABL. 10. KINEMATOGRAFY W POLSCE W LATACH 1923, 1928, 1929

Grupy województw	1923	1928	1929		
	Kinematografy			Miejsca w tys.	Dni widowisk. w tys.
Polska	428	631	727	232,7	179,2
Woj. centralne	171	283	307	104,7	76,6
„ wschodnie	39	58	59	16,0	15,7
„ zachodnie	126	152	201	62,9	47,1
„ południowe	92	138	160	49,1	39,8

TABL. 11. KINEMATOGRAFY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

St. Zjedn. A. P. 20 500	Kanada . . . 1 100	Holandja . . . 236
Niemcy 5 266	Austrja . . . 736	Grecja 224
W. Brytanja . . 4 426	P o l s k a . . . 725	Norwegja . . . 212
Francja 3 113	Belgja 700	Chiny 185
Włochy 2 405	Węgry 495	Bułgaria 136
Z.S.S.R. 2 131	N. Zelandja . . 443	Turcja 104
Hiszpanja . . . 2 074	Rumunja . . . 357	Łotwa 69
Czechosłowacja 1 200	Szwajcarja . . 302	Egipt 60
Szwecja 1 182	Finlandja . . . 297	Estonja 60
Japonja 1 120	Danja 270	Litwa 45

TABL. 12. RADJO W POLSCE W LATACH 1927—1930

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930
Radjoabonenci w tys. a . . .	120	184	203	246
Odczyty	2 388	4 490	6 332	.
Audycje muzyczne	1 536	1 928	2 596	.

a Stan w dniu 31. XII.

TABL. 13. LICZBA RADJOABONENTÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

w tysiącach	w tysiącach	w tysiącach
St. Zjedn. A. P. . . 11 000	Danja 343	Szwajcarja . . . 85
Niemcy 2 838	Zw. Australijski 310	Włochy 85
W. Brytanja . . . 2 704	Węgry 285	Norwegja 74
Japonja 628	Czechosłowacja 276	Rumunja 32
Z.S.S.R. 554	Belgja 240	Łotwa 29
Szwecja 444	P o l s k a 203	Jugosławja . . . 23
Austrja 381	Holandja 140	Estonja 15
Kanada 375	Finlandja 96	Litwa 11

DZIAŁ XVII. STATYSTYKA POLITYCZNA

TABL. 1. WYBORY DO SEJMU I SENATU W LATACH 1922, 1928, 1930

Wyszczególnienie		Województwa				
		Polska				
		cen- tralne	wschod- nie	za- chodnie	połu- dniowe	
		w t y s i ą c a c h				
S e j m						
Uprawnieni do głosowania . .	1922	12 989	5 572	1 972	1 886	3 559
	1928	14 970	6 377	2 320	2 189	4 084
	1930	15 791	6 653	2 488	2 323	4 327
Głosujący . . .	1922	8 821	4 383	1 122	1 508	1 808
	1928	11 728	5 112	1 539	1 913	3 164
	1930	11 816	4 939	1 579	2 011	3 287
Głosy ważne .	1922	8 762	4 357	1 108	1 502	1 795
	1928	11 408	5 057	1 343	1 881	3 127
	1930	11 334	4 640	1 515	2 002	3 177
Stosunek głosu- jących do upra- wnionych w %/0	1922	67,9	78,7	56,9	80,0	50,8
	1928	78,3	80,2	66,3	87,4	77,5
	1930	74,8	74,2	63,4	86,6	75,9
S e n a t						
Uprawnieni do głosowania . .	1922	9 094	3 838	1 391	1 324	2 541
	1928	10 184	4 328	1 584	1 480	2 792
	1930	10 905	4 598	1 729	1 582	2 996
Głosujący . . .	1922	5 597	2 801	568	1 046	1 182
	1928	6 507	2 653	820	1 220	1 814
	1930	6 917	2 548	946	1 311	2 112
Głosy ważne .	1922	5 560	2 790	557	1 041	1 172
	1928	6 390	2 599	775	1 213	1 803
	1930	6 803	2 508	934	1 260	2 101
Stosunek głosu- jących do upra- wnionych w %/0	1922	61,5	73,0	40,8	79,0	46,5
	1928	63,9	61,3	51,8	82,4	64,9
	1930	63,4	55,4	54,7	82,9	70,4

TABL. 2. GŁOSY WAŻNE I MANDATY PRZY WYBORACH
1930 ROKU

Listy wyborcze	Polska			
	Ogółem	Miasta	Gminy wiejskie	Liczba manda- tów
	Liczba głosów ważnych w tysiącach			
S e j m				
Ogółem	11 334	3 418	7 916	444
Listy przyłączone do list państw.				
Nr. 1. Bezpart. Blok Współ- pracy z Rządem	5 293	1 497	3 796	249
Nr. 4. Lista Narodowa	1 443	490	953	63
Nr. 7. Centrolew	1 966	325	1 641	79
Nr. 11. Ukraiński i Białoruski Blok Wyborczy	726	71	655	21
Nr. 12. Niemiecki Blok Wyb.	310	107	203	5
Nr. 14. Blok Narod. Żyd. . . .	185	151	34	4
Nr. 17. Blok Obrony Praw Narodowości Żydowskiej.	247	194	53	2
Nr. 18. Ogólno Żyd. Narod. Blok Gospodarczy	150	126	24	1
Nr. 19. Katol. Blok Ludowy	430	133	297	14
Inne	178	123	55	—
Listy nieprzyłączo- ne do list państw.				
Jedność Robotniczo-Chłopska Zjedn. Lewica Chł. „Samo- pomoc”	23	6	17	1
Blok Socjalistów	52	12	40	1
Inne	99	20	79	—
S e n a t				
Ogółem	6 803	2 026	4 777	111
Listy przyłączone do list państw.				
Nr. 1. Bezpart. Blok Współ- pracy z Rządem	3 717	964	2 753	77
Nr. 4. Lista Narodowa	882	356	526	12
Nr. 7. Centrolew	883	150	733	13
Nr. 11. Ukraiński i Białoruski Blok Wyborczy	434	45	389	4
Nr. 12. Niemiecki Blok Wyb.	240	94	146	3
Nr. 19. Katolicki Blok Wyb.	161	46	115	2
Inne	384	312	72	—
Listy nieprzyłączo- ne do list państw.	102	59	43	—

**TABL. 3. GŁOSY WAŻNE PRZY WYBORACH 1930 ROKU
WEDŁUG GRUP WOJEWÓDZTW**

Listy wyborcze	Województwa			
	cen- tralne	wscho- dnie	zacho- dnie	połu- dniowe
	Liczba głosów ważnych w tysiącach			
S e j m				
Ogółem	4 640	1 515	2 002	3 177
Listy przyłączone do list państw.				
Nr. 1. Bezpart. Blok Współ- pracy z Rządem . . .	1 852	1 228	518	1 695
Nr. 4. Lista Narodowa . . .	814	31	472	126
Nr. 7. Centrolew	1 063	65	430	408
Nr. 11. Ukraiński i Białoruski Blok Wyborczy	—	70	—	656
Nr. 12. Niemiecki Blok Wyb.	32	—	276	2
Nr. 14. Blok Narod. Żyd.	3	—	3	179
Nr. 17. Blok Obrony Praw Narodowości Żydowskiej	192	55	—	—
Nr. 18. Ogólno Żyd. Narod. Blok Gospodarczy	142	8	—	—
Nr. 19. Katolicki Blok Lud.	168	15	221	26
Inne	154	7	—	17
Listy nieprzyłączo- ne do list państw.				
Jedność Robotn. Chłopska . .	171	2	28	31
Zjedn. Lewica Chł. „Samopomoc“	23	—	—	—
Blok Socjalistów	—	—	52	—
Inne	26	34	2	37
S e n a t				
Ogółem	2 508	934	1 260	2 101
Listy przyłączone do list państw.				
Nr. 1. Bezpart. Blok Współ- pracy z Rządem . . .	1 197	837	377	1 306
Nr. 4. Lista Narodowa . . .	486	19	315	62
Nr. 7. Centrolew	422	15	217	229
Nr. 11. Ukraiński i Białoruski Blok Wyborczy	—	25	—	409
Nr. 12. Niemiecki Blok Wyb.	47	—	193	—
Nr. 19. Katolicki Blok Wyb.	20	4	137	—
Inne	274	31	—	79
Listy nieprzyłączo- ne do list państw.	62	3	21	16

**TABL. 4. POSŁOWIE I SENATOROWIE WEDŁUG KLUBÓW
 PARLAMENTARNYCH W LATACH 1920, 1923, 1928 i 1931**

Kluby parlamentarne	20. I 1920	15. II 1923	10. VI 1928	1. III 1931
Posłowie				
Ogółem	395	444	444	444
Bezpart. Blok Współpr. z Rządem	—	—	122	247
Klub Pracy Konstytucyjnej	18	—	—	—
Zw. Lud.-Narod. (Kl. Narodowy)	71	98	37	62
Narod. Zjednocz. Ludowe	71	—	—	—
Kl. Chrześcijańsko-Narodowy	—	28	—	—
Zjednoczenie Mieszczańskie	13	—	—	—
Kluby Chrześc. Demokracji	—	43	18	15
Polskie Str. Katolicko-Ludowe	5	—	—	—
Klub Parlam. Posłów Chłopskich	—	—	—	48
Polskie Stronnictwo Ludowe	108	70	—	—
Klub Pol. Str. Lud. „Piast“	—	—	21	—
Pol. Str. Lud. „Wyzwolenie“	—	48	40	—
Kl. Stronnictwa Chłopskiego	—	—	26	—
Pol. Str. Ludowe-Lewica	11	—	—	—
Str. Radykalno-Chłopskie	2	4	—	—
Związek Chłopski	—	—	3	—
Narod. Chrz. Klub Robotniczy	29	—	—	—
Kl. Narod. Partji Robotniczej	14	18	14	10
Frakcja N. P. R. Lewica	—	—	5	—
Zw. Parlam. Polskich Socjalistów	35	41	63	24
Komunistyczna Frakcja Poselska	—	2	7	4
Zjednocz. Lewicy Chł. „Samopomoc“	—	—	—	1
Klub Ukraiński	—	20	—	18
Klub Białoruski	—	11	—	—
Ukraińsko-Białoruski Klub Sejm.	—	—	30	—
Niemiecki Klub Parlamentarny	2	16	19	5
Koło Żydowskie	10	34	13	6
Inne i bez przynależn. klubowej	6	11	26	4
Senatorowie				
Ogółem	—	111	111	111
Bezpart. Blok Współpr. z Rządem	—	—	46	74
Zw. Lud.-Narodowy (Kl. Narodowy)	—	30	9	12
Kl. Chrześcijańsko-Narodowy	—	9	—	—
Kl. Chrześc. Demokracji	—	8	6	—
Narod. Partja Robotn. i Chrz. Dem.	—	—	—	6
Klub Parlam. Senatorów Chłopskich	—	—	—	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	—	17	—	—
Pol. Str. Ludowe „Piast“	—	—	3	—
Pol. Str. Ludowe „Wyzwolenie“	—	8	7	—
Kl. Stronnictwa Chłopskiego	—	—	3	—
Narodowa Partja Robotnicza	—	3	3	—
Zw. Parlam. Polskich Socjalistów	—	7	10	5
Klub Ukraiński	—	6	12	4
Klub Białoruski	—	2	—	—
Niemiecki Kl. Parlamentarny	—	5	5	3
Koło Żydowskie	—	12	6	—
Inne i bez przynależn. klubowej	—	4	1	1

DZIAŁ XVIII. ZDROWOTNOŚĆ PUBLICZNA

TABL. 1. PERSONEL LĘKARSKI W POLSCE W DN. 1. I 1931 R.

Grupy województw	Liczby bezwzględne				Na 10 000 mieszkańców			
	Lekarze	Lekarze dentyści	Aku-szerki	Fel-czerzy	Leka-rze	Le-ka-rze den-tyści	Aku-szerki	Fel-cze-ry
Polska	10 600	2 927	9 554	1 923	3,4	0,9	3,1	.
M. st. Warszawa	2 436	1 098	1 301	311	21,8	9,9	11,7	2,8
Woj. centralne (bez m. Warszawy)	2 345	1 083	3 392	1 202	2,0	0,9	2,8	1,0
Woj. wschodnie	1 082	471	883	410	2,0	0,9	1,7	0,8
„ zachodnie	1 514	110	1 118	—	3,4	0,2	2,5	—
„ południowe	3 223	165	2 860	—	3,9	0,2	3,4	—

TABL. 2. LEKARZE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Przeciętna liczba lekarzy na 10 000 mieszkańców

St. Zjedn. A.P.	12,6	Estonja	7,5	Czechosłowacja	5,8
Szkocja	12,4	Danja	7,4	Holandja	5,6
Austria	12,0	Włochy	7,4	Szwecja	3,7
Węgry	8,6	Belgia	6,7	Polska	3,1
Szwajcaria	8,1	Łotwa	6,4	Finlandja	2,6
Japonja	7,7	Francja	6,2	Litwa	2,0
Niemcy	7,6	Norwegja	6,0	Egipt	1,6

Źródło: *Annuaire Sanitaire International*, 1929.

TABL. 3. SZPITALI I ŁÓŻKA W SZPITALACH W POLSCE W LATACH 1926—1930

R o k Grupy województw	Liczba szpitali	Liczba łóżek w szpitalach	
		ogółem	na 10 000 mieszkańców
Polska . . . . . 1. I 1926	635	54 235	18,5
„ „ 1927	656	57 313	19,3
„ „ 1928	672	58 836	19,6
„ „ 1929	707	61 028	20,1
„ „ 1930	716	64 493	21,0
M. st. Warszawa	55	6 818	61,5
Woj. centralne (bez m. st. Warszawy)	231	15 777	13,4
„ wschodnie	102	4 590	8,8
„ zachodnie	199	24 746	56,6
„ południowe	129	12 562	15,2

TABL. 4. ŁÓŻKA W SZPITALACH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Przeciętna liczba łóżek na 10 000 mieszkańców.

Szwajcaria	101,4	Austria	67,1	Czechosłowacja	35,0
Dania	93,8	Holandja	61,4	Japonja	28,7
Szwecja	85,8	Irlandja Póln.	57,0	Polska	19,6
Niemcy	85,2	Łotwa	48,8	Grecja	13,4
Norwegja	77,1	Finlandja	40,1	Litwa	10,9
St.Zjedn.A.P.	74,1	Węgry	38,1	Egipt	3,1

 Źródło: *Annuaire Sanitaire International*, 1929.

TABL. 5. ŁÓŻKA DLA CHORYCH NA GRUŻLICĘ W SZPITALACH OGÓLNYCH I SANATORJACH W POLSCE W DN. 1. I 1930 R.

Grupy województw	Liczba zakładów		Liczba łóżek	
	szpitale ogólne	sanatorja	w szpitalach ogólnych	w sanatorjach
Polska	154	61	2 596	4 381
M. st. Warszawa	7	1	350	40
Woj. centralne (bez m.st. Warszawy)	56	21	881	1 401
„ wschodnie	5	4	55	150
„ zachodnie	62	6	918	1 038
„ południowe	24	29	392	1 752

TABL. 6. ZAKŁADY DLA UMYSŁOWO CHORYCH W POLSCE W DN. 1. I 1930 R.

Grupy województw	Zakłady		Łóżka		Chorzy		
	Zakłady specjalne	Oddziały szpitali ogólnych	w zakładach specjalnych	w oddziałach szpitali ogólnych	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Polska	34	14	11 495	567	14 414	7 670	6 744
M. st. Warszawa	5	2	515	210	854	507	347
Woj. centralne (bez m.st. Warszawy)	11	3	2 047	112	3 125	1 445	1 680
„ wschodnie	2	3	120	91	285	147	138
„ zachodnie	10	2	7 009	39	7 088	3 888	3 200
„ południowe	6	4	1 804	115	3 062	1 683	1 379

TABL. 7. NAJWAŻNIEJSZE CHOROBY ZAKAŻNE ZAREJESTROWANE W POLSCE W LATACH 1924—1930

Choroby	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Liczba zachorowań							
Błonica	4 838	5 888	6 826	8 640	10 460	11 977	17 074
Płonica	18 030	25 210	37 693	36 300	28 898	20 909	29 991
Odra	10 154	50 928	65 614	34 041	37 063	25 481	59 567
Krzusiec	4 681	10 435	6 536	9 638	11 865	9 082	10 206
Ospa	861	77	69	36	21	12	21
Dur brzuszny	16 288	14 025	15 933	19 078	14 102	15 451	11 962
Dur osutkowy	7 706	4 196	3 568	2 950	2 401	1 988	1 640
Dur powrotny	366	104	15	13	10	3	3
Czerwonka	10 492	3 285	4 805	5 011	1 784	2 750	1 910
Zimnica	1 881	1 777	961	646	745	315	199
Liczba zgonów							
Błonica	494	567	622	824	863	733	963
Płonica	1 570	2 403	3 600	3 288	2 159	1 164	1 135
Odra	166	1 112	1 522	901	493	249	584
Krzusiec	434	687	534	706	666	488	458
Ospa	126	3	5	5	2	1	—
Dur brzuszny	1 322	1 099	1 259	1 510	1 169	1 052	910
Dur osutkowy	666	338	266	265	161	146	112
Dur powrotny	12	3	—	2	—	—	—
Czerwonka	1 533	357	611	644	206	197	306
Zimnica	1	4	4	5	3	1	1

TABL. 8. FUNDUSZE PAŃSTWOWE ZUŻYTE NA WALKĘ Z CHOROZAMI W LATACH 1926/27—1930/31

Rodzaj choroby	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31 ^a
	w tysiącach złotych				
Ogółem	1 673	2 134	2 439	2 867	2 552
Gruźlica	341	524	813	1 019	850
Choroby weneryczne	317	326	378	364	318
Jaglica	350	553	390	450	436
Rak	—	—	—	100	50
Ostre choroby zakaźne w tem koszty utrzym. szpitali epidem.	665	731	858	934	898
	471	429	504	570	545

^a Według budżetu.

TABL. 9. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W MIASTACH PONAD 100 000 MIESZKAŃCÓW^a W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Przyczyna zgonu	Ogólna liczba zgonów		Na 10 000 mieszkańców	
	1929	1930	1929	1930
Ogółem	42 039	40 478	128,8	122,3
Dur brzuszny i rzekomy	360	293	1,1	0,9
Dur osutkowy	12	2	0,0	0,0
Odra	129	326	0,4	1,0
Plonica	268	295	0,8	0,9
Krzusiec	184	155	0,6	0,5
Błonica i dławiec	321	415	1,0	1,2
Grypa	507	414	1,5	1,2
Czerwonka	28	23	0,1	0,1
Inne choroby nagminne	366	316	1,1	1,0
Gruźlica narządu oddechowego	5 830	5 646	17,9	17,1
Gruźlica opon mózgowych	749	582	2,3	1,7
Rak i inne nowotwory złośliwe	2 873	2 858	8,8	8,6
Zapalenie opon mózgowych	693	577	2,1	1,7
Udar i rozmiękczenie mózgu	1 388	1 366	4,2	4,1
Choroby serca	6 140	6 015	18,8	18,2
Choroby narządu oddechowego	2 009	1 949	6,2	5,9
Zapalenie płuc	3 805	4 000	11,7	12,1
Choroby przewodu pokarmowego z wyłączeniem raka	2 344	1 952	7,2	5,9
w tem u dzieci do 2 lat.	2 050	1 708	6,3	5,2
Marskość wątroby	64	70	0,2	0,2
Zapalenie nerek	757	762	2,3	2,3
Choroby ciąży i porodu	423	402	1,3	1,2
Wątlność wrodz. i wady rozwoju	2 351	2 219	7,2	6,7
Uwiąd starczy	2 392	2 214	7,3	6,7
Śmierć gwałtowna	1 086	912	3,3	2,8
Samobójstwo	705	723	2,2	2,2
Inne choroby	5 445	5 312	16,6	16,1
Choroba niewiadoma	840	680	2,6	2,0

^a Warszawa, Łódź, Częstochowa, Sosnowiec, Lublin, Białystok, Wilno, Poznań, Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Lwów.

TABL. 10. ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a W POLSCE W LATACH 1923—1929

Grupy województw	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Polska	3 201	3 411	3 922	3 903	4 186	4 313	3 929
Woj. centralne	1 820	2 052	2 442	2 412	2 552	2 640	2 464
w tem m. st. Warszawy	938	1 128	1 344	1 195	1 285	1 417	1 256
Woj. wschodnie	559	456	463	405	535	523	465
„ zachodnie	332	302	369	390	413	456	405
„ południowe	490	601	648	696	686	694	595

^a Usiłowania oraz wypadki śmiertelne stwierdzone dochodzeniem ol icyjnym.

TABL. 11. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Przeciętna liczba zgonów na 10 000 mieszkańców

Państwa	Ogółem	w tem zgony, których przyczyną były						
		Choroby nagminne	Gruźlica narządu oddechowego	Zapalenie płuc	Choroby serca	Rak i inne nowotwory złośliwe	Śmierć gwałtowna	Samo-bójstwo
Węgry	171,0	6,4	19,4	18,4	17,2	9,8	3,7	3,0
Francja	165,4	6,0	14,9	4,6	14,7	9,5	4,9	1,9
Czechosłowacja	151,3	5,9	16,0	16,4	10,9	11,2	3,7	2,8
*Austria	143,6	4,1	15,9 ^a	12,2	.	15,5	4,4	3,7
Polska ^b	134,4	7,3	18,8	14,1	18,1	9,1	3,0	2,2
Belgia	132,5	5,5	6,7	9,6	18,3	9,1	3,5	1,6
Szwecja	117,6	2,5	13,4 ^a	7,0	13,5	12,0	3,2	1,4
Anglja	116,6	5,6	7,6	7,9	19,5	14,3	4,2	1,2
Niemcy	116,2	4,5	7,5	9,3	.	12,8	4,4	2,5
Holandja	95,5	4,4	6,1	8,7	11,0	12,3	3,0	0,7

^a Gruźlica ogółem.

^b Miasta liczące powyżej 100 000 mieszkańców.

**DZIAŁ XIX. SĄDOWNICTWO, WIĘZIENNIC-
TWO I PRZESTĘPCZOŚĆ**

TABL. 1. SĄDOWNICTWO W POLSCE
Stan w dniu 31. XII 1929

Sądy		Prokuratorzy	
Sąd Najwyższy	1	Ogółem	411
Sądy apelacyjne	8	W Sądzie Najwyższym	40
„ okręgowe	51	W sądach apelacyjnych	38
„ powiatowe (grodzkie)	574	„ okręgowych	333
Sędziowie		Inni	
Ogółem	2 979	Sędziowie śledczy	247
W Sądzie Najwyższym	72	Komornicy	429
W sądach apelacyjnych	215	Pisarze hipoteczni	107
„ okręgowych	977	Asesorowie	76
„ powiatowych (grodzkich)	1 715	Aplikanci sądowi	882
		Notariusze	820
		Adwokaci	4 656
		Aplikanci adwokacy	1 561

TABL. 2. WIĘZIENICTWO W POLSCE
Stan w dniu 1. I 1930

Liczba więźniń		Pojemność więzień (osób)	
Ogółem	335	Ogółem	35 102
w tem zakłady wychowawczo-porawcze <i>a</i>	3	w tem zakłady wychowawczo-porawcze <i>a</i>	470
Woj. centralne i wschodnie	72	Woj. centralne i wschodnie	16 362
„ zachodnie	84	„ zachodnie	8 097
„ południowe	179	„ południowe	10 643
Warsztaty pracy		Liczba więźniów	
Więzienia posiadające warsztaty pracy	124	Ogółem	30 219
Ogółem warsztatów	382	w tem:	
Woj. centralne i wschodnie	208	administracyjni	478
„ zachodnie	97	polityczni	2 785
„ południowe	77	wojskowi	126
		nietelni	899
Liczba bibliotek		Zaludnienie więzień w stosunku do pojemności	
Ogółem	160	Ogółem	86,1
Woj. centralne i wschodnie	61	Woj. centralne i wschodnie	103,5
„ zachodnie	77	„ zachodnie	62,2
„ południowe	22	„ południowe	77,5

a Uwzględniono jedynie zakłady znajdujące się w bezpośredniej administracji Ministerstwa Sprawiedliwości.

TABL. 3. SKAZANI PRAWOMOCNIE, UNIEWINNIENI ORAZ ZWOLNIENI NA MOCY AMNESTJI W LATACH 1925—1927

Rok	Skazani		Z tego zwolnieni od kary na mocy amnestji		Uniewinnieni		Na 10 000 mieszk. przypada skazanych a
	ogółem	w tem kobiet	ogółem	w tem kobiet	ogółem	w tem kobiet	
	w tysiącach						
Woj. centralne i wschodnie							
1925	48,7	9,0	1,5	0,2	123,9	20,5	39
1926	52,9	9,5	0,5	0,1	143,1	24,0	41
1927	60,1	11,0	0,4	0,1	141,8	24,6	46
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk							
1925	29,4	5,7	0,4	0,1	20,1	3,7	109
1926	28,0	5,4	0,4	0,1	20,5	3,7	98
1927	32,8	6,1	0,3	0,0	22,5	4,5	111
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński							
1925	106,8	17,8	0,7	0,1	102,3	20,0	177
1926	108,0	18,6	0,3	0,0	107,5	20,8	182
1927	112,5	19,7	0,2	0,1	111,8	21,8	184

a Do obliczeń przyjęto ludność cywilną odpowiedzialną karnie, oszacowaną według stanu na 1. I 1924, 1. I 1925, 1. I 1926.

U w a g a do tabl. 3—8. Zestawienia obejmują osoby skazane prawomocnie (wzgl. uniewinnione) przez sądy powszechne na obszarze: a) woj. centralnych i wschodnich — za przestępstwa zagrożone karą więzienia lub wyższą, b) woj. poznańskiego i pomorskiego oraz Górnego Śląska — za zbrodnie i występki, c) woj. południowych i Śląska Cieszyńskiego — za przestępstwa zagrożone karą powyżej 3 miesięcy aresztu zwykłego. Dane zatem dla powyższych grup województw są między sobą nieporównalne.

TABL. 4. SKAZANI PRAWOMOCNIE WEDŁUG WYMIARU KARY ZASADNICZEJ W LATACH 1925—1927

Rok	Ogółem	Kara śmierci	Ciężkie więzienie	Więzienie	Twierdza	Areszt		Grzywna	Inne kary
						ścisły	zwykły		
						w tysiącach			
Woj. centralne i wschodnie a									
1925	48,7	0,03	0,8	32,4	0,2	—	9,5	4,6	1,2
1926	52,8	0,04	0,8	34,0	0,2	—	11,8	4,7	1,3
1927	60,0	0,03	0,7	38,8	0,2	—	14,2	4,5	1,6
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk									
1925	29,4	0,006	0,4	13,3	0,04	—	0,1	14,1	1,5
1926	28,0	0,002	0,4	12,5	0,01	—	0,1	13,5	1,5
1927	32,8	0,002	0,5	15,6	0,02	—	0,1	14,6	2,0
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński									
1925	106,8	0,03	12,3	5,6	—	5,0	54,7	29,2	0,0
1926	108,0	0,03	9,8	4,5	—	5,8	56,8	31,1	—
1927	112,5	0,03	11,9	5,1	—	5,8	59,0	30,7	0,0

a Bez osób zwolnionych od kary na zasadzie art. 23 przepisów przechodnich, a uwzględnionych w tabl. 3 i 5—8.

TABL. 5. SKAZANI PRAWOMOCNIE WEDŁUG RODZAJÓW PRZESTĘPSTW W LATACH 1925—1927

Rok	Ogółem	w tem za poszczególne przestępstwa								
		Prze- ciwko- pań- stwu	Za- bój- stwo (mor- der- stwo)	Usz- ko- dzenie ciała	Prze- ciw- czy	Przy- wła- szcze- nie	Kra- dzież	Ban- dy- tyzm (rabu- nek)	Paser- stwo	O- szu- stwo
w t y s i ą c a c h										
Woj. centralne i wschodnie										
1925	48,7	0,2	0,5	2,5	1,0	1,3	27,6	0,4	2,2	1,6
1926	52,9	0,5	0,6	2,6	1,3	1,9	30,2	0,3	2,0	1,9
1927	60,1	0,7	0,5	2,6	1,5	2,2	35,0	0,3	2,1	2,4
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk										
1925	29,4	0,06	0,07	2,6	3,1	0,9	11,1	0,2	1,6	0,8
1926	28,0	0,02	0,06	2,4	2,9	0,9	10,2	0,1	1,4	1,0
1927	32,8	0,04	0,06	2,6	3,6	1,2	13,1	0,1	1,8	1,0
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński										
1925	106,8	0,05	0,4	34,1	4,3	3,8	50,7	0,1	1,9	0,4
1926	108,0	0,05	0,3	36,2	5,4	3,7	48,6	0,1	1,9	0,4
1927	112,5	0,03	0,3	36,2	6,3	3,8	51,6	0,1	2,4	0,5

TABL. 6. SKAZANI PRAWOMOCNIE WEDŁUG WYZNANIA I WYKSZTAŁCENIA W LATACH 1925—1927

Rok	Ogółem	W y z n a n i e						W y k s z t a ł c e n i e		
		rzym- sko- kato- lickie	grec- ko- kato- lickie	pra- wo- sław- ne	ewan- ge- lickie	moj- że- szowe	in- ne	anal- fabeci	pół- anal- fabeci	umie- jący czytać i pisać
w t y s i ą c a c h										
Woj. centralne i wschodnie										
1925	48,7	36,8	0,1	7,5	0,7	3,4	0,2	18,9	1,0	28,8
1926	52,9	39,9	0,1	8,2	0,7	3,8	0,2	19,1	0,9	32,9
1927	60,1	45,4	0,1	9,2	0,8	4,1	0,5	21,3	0,9	37,9
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk										
1925	29,4	27,1	0,03	0,04	1,7	0,4	0,2	0,7	0,1	28,6
1926	28,0	25,8	0,03	0,04	1,6	0,4	0,2	1,2	0,1	26,7
1927	32,8	30,7	0,05	0,04	1,5	0,4	0,1	1,4	0,1	31,3
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński										
1925	106,8	52,9	48,3	0,1	0,5	4,6	0,4	41,2	1,0	64,6
1926	108,0	53,2	48,7	0,1	0,5	5,1	0,4	40,2	1,2	66,6
1927	112,5	56,5	49,3	0,1	0,5	5,7	0,4	40,9	0,9	70,7

TABL. 7. SKAZANI PRAWOMOCNIE WEDŁUG GRUP WIEKU W LATACH 1925—1927

Rok	Ogółem	Skazani w wieku lat						Wiek niewiadomy
		10-17 <i>a</i>	18-19	20-24	25-29	30-39	40 i wyżej	
		w t y s i ą c a c h						
Woj. centralne i wschodnie								
1925	48,7	5,4	4,5	11,0	8,9	9,3	9,5	0,1
1926	52,9	6,3	5,3	11,8	9,6	10,0	9,8	0,1
1927	60,1	7,5	5,9	13,3	10,9	11,3	11,0	0,2
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk								
1925	29,4	3,6	2,7	6,2	4,2	5,4	7,0	0,3
1926	28,0	3,7	2,7	5,9	4,2	5,1	6,1	0,3
1927	32,8	4,9	3,2	7,0	4,9	5,9	6,8	0,1
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński								
1925	106,8	10,2	10,8	26,5	17,4	18,0	23,3	0,6
1926	108,0	10,3	10,5	26,6	18,4	18,2	23,4	0,6
1927	112,5	11,4	11,4	28,2	18,8	18,8	23,2	0,7

TABL. 8. RECYDYWIŚCI SKAZANI PRAWOMOCNIE W LATACH 1925—1927

Rok	Ogółem	Recydywiści w wieku 10—17 lat <i>a</i>			Recydywiści w wieku 18 lat i wyżej			
		razem	byli poprzednio karani		razem	byli poprzednio karani		
			raz	2 i więcej razy		raz	2 razy	3 i więcej razy
Woj. centralne i wschodnie								
1925	7,6	0,5	0,3	0,2	7,1	3,7	1,7	1,7
1926	8,3	0,6	0,4	0,2	7,7	3,7	1,9	2,1
1927	9,9	0,6	0,4	0,2	9,3	4,5	2,2	2,6
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk								
1925	3,3	0,2	0,1	0,1	3,1	1,5	0,7	0,9
1926	3,2	0,2	0,1	0,1	3,0	1,4	0,6	1,0
1927	3,9	0,3	0,2	0,1	3,6	1,6	0,8	1,2
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński								
1925	10,3	0,6	0,4	0,2	9,7	5,1	1,9	2,7
1926	9,5	0,5	0,3	0,2	9,0	4,7	1,7	2,6
1927	10,7	0,6	0,4	0,2	10,1	4,8	2,0	3,3

a Na obszarze woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska od 12 lat.

XX. ADMINISTRACJA WEWNĘTRZNA
TABL. 1. ETATY FUNKCJONARZUSZÓW
PAŃSTWOWYCH W POLSCE WEDŁUG BUDŻETÓW
W LATACH 1924 i 1930/31 — 1931/32

Lata	Ogółem liczba etatów	Budżet administracji							Budżet przedsięb. i monopoli	
		Ogółem	w tem Ministerstwa:						Ogółem	w tem P. K. P.
			Spraw Woj- sko- wych	Spraw Wewn-	Skar- bu	Spra- wie- dliwo- ści	Wy- znań Relig. i Ośw. Publ.			
w tysiącach										
Urzednicy, sędziowie, nauczyciele i t. d. oraz funkcjonariusze niżsi										
1924	480	256	60	58	26	20	78	224	188	
1930/1	475	251	64	43	23	21	87	224	178	
1931/2	467	248	60	44	22	21	88	219	172	
Urzednicy, sędziowie, nauczyciele i t. d. (bez funkcyj. niższych)										
1924	162	144	21	10	16	14	74	.	.	
1930/1	179	154	24	8	15	14	83	.	.	
1931/2	181	156	25	8	14	14	85	.	.	

Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 2. POLICJA PAŃSTWOWA W POLSCE WEDŁUG STANU NA 1. I 1930 R.

Wyszczególnienie	Ogółem Polska	Komen- da Główna	Województwa			
			cen- tralne	wscho- dnie	za- chod- nie	połu- dniow- e
Liczba komend pow.	249	—	87	37	42	83
„ komisarjatów	182	—	80	19	52	31
„ posterunków	3 292	—	1 095	622	555	1 020
Skład osobowy	33 810	138	14 184	6 742	5 418	7 328
Oficer. i szereg. ogółem						
oficerowie	919	92	323	145	162	197
szeregowi a	30 891	20	12 971	6 280	4 853	6 767
szer. służby śledcz. b	2 000	26	890	317	403	364
Urzednicy	381	77	175	36	50	43
Służba niższa	674	35	277	111	116	132

a Posterunkowi do starszych posterunkowych włącznie. b Wywiadowcy nieumundurowani otrzymujący dodatek na pokrycie wydatków połączonych z ich funkcjami.

TABL. 3. OSOBY POBIERAJĄCE ZAOPATRZENIE EMERYTALNE ZE SKARBU PAŃSTWA a

Stan na 31. XII 1930	
Ogółem	70 743
Cywilni	56 988
Państwa Polskiego	40 680
Emeryci	24 535
Wdowy	8 713
Sieroty	7 432
Byłych państw zabor.	16 308
Emeryci	4 794
Wdowy	9 980
Sieroty	1 534
Uczestn. powstań narod.	1 712
Weterani	391
Wdowy	1 321
Wojskowi	11 522
Z armji polskiej	9 380
Emeryci	7 084
Wdowy	1 243
Sieroty	1 053
Z armij państw zabor.	2 142
Emeryci	699
Wdowy	1 239
Sieroty	204
Byli skazańcy polityczni	521
Skazańcy	301
Wdowy	141
Sieroty	79

a Bez emerytów przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”.
 Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 4. DŁUGI PAŃSTWOWE NIEKTÓRYCH PAŃSTW
 Obciążenie na 1 mieszkańca w dn. 31. XII 1928 r.

	w złotych		w złotych
Anglja	7 346	Czechosłowacja	673
Norwegja	1 359	Austrja	455
Holandja	1 334	Japonja	394
St. Zjedn. A. P.	1 240	Niemcy	236
Danja	805	P o l s k a	136
Szwecja	711	Włochy	113

TABL. 5. MAJĄTEK SKARBOWY W POLSCE W DN. 1. I 1927 R.

Rodzaj majątku	Wartość	
	w mi- ljonach złotych	w % %
Nieruchomości i ruchomości w adm. cyw. i wojsk.	3 364	20,5
Majątki ziemskie	554	3,4
Lasy państwowe	2 681	16,4
Państwowe zakłady chowu koni	6	0,0
Środki komunikacji	8 467	51,6
Bogactwa mineralne	278	1,7
Przedsiębiorstwa państwowe	347	2,1
Udział państwa w przedsiębiorstwach prywatn.	32	0,2
Monopole państwowe	136	0,8
Banki państwowe	75	0,5
Udział Państwa w bankach Polskim i prywatn.	6	0,0
Lokaty, należności i gotowizna Skarbu Państwa	456	2,8
Razem wartość majątku państwowego brutto	16 402	100,0
Pasywa (długi, bilon i inne)	3 785	23,1
Wartość majątku państwowego netto	12 617	76,9

Źródło: *Majątek Państwa Polskiego*, wydawnictwo Ministerstwa Skarbu.

TABL. 6. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W LATACH
 1926/27—1930/31
 Zestawienie ogólne

Wyszczególnienie	R z e c z y w i s t e					Budżet
	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
	w milionach złotych					
Dochody budżetowe	2135,3	2770,7	3008,3	3030,7	2747,8	2866,7
daniny publicz.	1128,6	1494,6	1736,8	1736,1	1463,1	1579,8
monopole	626,5	796,6	890,3	886,1	804,7	882,0
administracja	203,3	249,1	246,6	270,6	337,8	243,3
zaopatrzenia	23,7	27,5	28,9	26,7	24,5	24,9
długi państw.	—	—	0,9	—	—	—
przedsiębiorstwa	153,2	202,9	104,8	111,2	117,7	136,7
Wydatki budżetowe	1974,7	2556,0	2841,1	2992,3	2801,3	2865,9
administracja	1632,1	2084,5	2313,8	2403,9	2368,5	2405,4
zaopatrzenia	181,4	243,8	279,0	306,3	161,4	131,4
długi państw.	149,1	186,6	227,8	251,2	266,6	315,1
przedsiębiorstwa	12,1	41,1	20,5	30,9	4,8	14,0

TABL. 7. WYDATKI I DOCHODY PAŃSTWOWE W POLSCE W LATACH 1928/29—1930/31

Wyszczególnienie	Wydatki				Dochody			
	Zamknięcia			Budżet	Zamknięcia			Budżet
	1928/29	1929/30 a, b	1930/31 b	1931/32	1928/29	1929/30 b	1930/31 b	1931/32
	w milionach złotych							
Ogółem	2 808	2 991	2 801	2 866	3 009	3 030	2 748	2 867
w tem: zwyczajne	2 563	2 755	2 654	2 740	2 790	2 849	2 596	2 701
A. Administracja	2 788	2 960	2 796	2 852	2 014	2 033	1 825	1 848
Prezydent Rzeczypospolitej	3	4	4	4	0	0	0	0
Sejm i Senat	12	13	9	10	0	0	0	0
Kontrola Państwa	6	7	7	7	0	0	0	0
Prezydjum Rady Ministrów	2	3	5	4	0	0	0	0
M-stwo Spraw Zagranicznych	56	57	52	51	14	14	13	11
" Spraw Wojskowych	840	850	769	836	8	5	4	5
" Spraw Wewnętrznych	249	253	242	253	18	19	17	13
" Skarbu	170	158	137	137	1 811	1 853	1 651	1 693
" Sprawiedliwości	116	124	119	130	43	51	51	44
" Przemysłu i Handlu	55	63	50	34	11	11	12	14
" Komunikacji	16	28	16	5	1	5	0	1
" Rolnictwa	53	55	43	49	17	11	8	10
" Wyzn. Relig. i Oświec. Publ.	420	458	440	445	6	4	3	5
" Robót Publicznych	137	160	132	119	47	28	35	19
" Pracy i Opieki Społecznej	62	102	135	104	1	1	1	1
" Reform Rolnych	81	62	44	51	7	4	6	7
" Poczti i Telegrafów	2	3	3	3	0	0	0	0
Emerytury	123	153	161	131	29	27	24	25
Renty inwalidzkie i pensje	157	156	161	164	—	—	—	—
Długi państwowe	228	251	267	315	1	—	—	—
B. Przedsiębiorstwa	20	31	5	14	105	111	118	137
w tem: koleje państwowe	—	—	—	—	—	—	30	46
" lasy państwowe	—	—	—	—	81	80	72	65
C. Monopole	—	—	—	—	890	886	805	882
w tem: tytoniowy	—	—	—	—	385	390	390	391
" spirytusowy	—	—	—	—	433	410	332	401

a Łącznie z wydatkami okresu ulgowego, pokrytymi z nadwyżek budżetowych tegoż roku budżetowego, jako też z zaległym dodatkiem mieszkaniowym za rok 1928, wypłaconym w marcu i kwietniu r. 1931.

b Dane tymczasowe otrzymane z sumowania zestawień miesięcznych.

U w a g a. Na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. (Dz.U. R. P. Nr. 16, p. 81) z budżetu na rok 1931/32 został wydzielony fundusz drogowy, który w latach poprzednich figurował w budżecie Państwa.

**TABL. 8. DOCHODY SKARBOWE Z PODATKÓW, OPŁAT
I MONOPOLI W POLSCE W LATACH 1928/29—1930/31**

Wyszczególnienie	Zamknięcia			Budżet
	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
	w milionach złotych			
Ogółem	2 628	2 622	2 268	2 462
Podatki bezpośrednie	766	786	716	706
Podatek gruntowy	64	51	50	60
Podatek od nieruch. miejsk. i niektórych wiejskich	47	46	52	48
Podatek przemysłowy	350	347	299	300
Podatek dochodowy	243	278	265	250
Podatek wojskowy	1	1	1	1
Podatek od kapitałów i rent	16	17	9	6
Zaległości podatk. znieśion.	0	0	0	0
Odsetki z wlok, kary, grzyw.	45	46	40	41
Podatki pośrednie	182	192	183	186
Podatek od wina	5	4	3	4
Podatek od piwa	13	15	13	14
Podatek od cukru	117	127	120	125
Podatek od drożdży	9	9	10	9
Podatek od oleju skalnego	29	28	31	28
Akcyzowe opłaty patent.	5	4	4	4
Inne	4	5	2	2
Cło	425	395	257	350
Cło przywozowe	379	355	230	313
Wpływy uboczne cła przywo- zowego	38	35	26	34
Cło wywozowe	7	4	1	3
Wpływy uboczne cła wywo- zowego	1	1	0	0
Opłaty stemplowe i daniny po- krewne	199	204	178	181
w tem.:				
Opłaty stemplowe od przeje- ścia własności	39	.	.	29
Opłaty stempl. od weksli	43	.	.	39
Podatek spadkowy	12	.	.	12
Podatek majątkowy	49	40	21	44
10% dodatek do danin publ.	117	119	108	113
Monopole	890	886	805	882
Sól	46	41	48	47
Tytoń	384	390	390	391
Spirytus	433	420	333	401
Zapałki	12	16	15	25
Loterja państwowa	15	19	19	18

TABL. 9. PODATEK GRUNTOWY I OD NIERUCHOMOŚCI MIEJSKICH I NIEKTÓRYCH WIEJSKICH W POLSCE W LATACH 1926—1928

Rodzaj podatku	Rok	Liczba płatników w tysiącach	Suma za- ległości na 1. I	Wyniar podatku	Umorzono	Wpłacono	Nie uiszczono 31. XII	w tem zaległości do- rzalne do egzekucji	
								w milionach złotych	% a
Podatek gruntowy	1926	4 414	36	112	8	91	40	31	27,7
	1927	3 707	40	72	5	63	44	36	50,0
	1928	3 644	44	72	5	64	47	42	56,0
Podatek od nieru- chomości miejsk. i niekt. wiejskich	1926	350	16	48	1	41	16	12	25,0
	1927	299	15	48	1	46	16	15	31,3
	1928	332	16	49	1	47	17	15	30,6

a W stosunku do wymiaru.

TABL. 10. PODATEK PRZEMYSŁOWY OD OBROTU W POLSCE W LATACH 1926—1929

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929
Liczba płatników w tysiącach	529	576	602	598
Kwota ustal. obrotu w milj. zł.	15 253	20 484	25 141	25 396
Kwota wymierzonego podatku w milj. zł.	258	335	413	420

TABL. 11. DOCHÓD PŁATNIKÓW PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE, USTALONY PRZEZ WŁADZĘ WYMIAROWĄ W LATACH 1926—1929

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929
	w milionach złotych			
Ogółem	1 830	2 457	3 490	3 909
Z nieruchomości gruntowych	305	456	822	838
Z budynków	174	236	325	357
Z przedsiębiorstw przemysł. i handl.	1 181	1 556	2 024	2 314
Z zajęć zawodowych, zatrudnień zarobkowych	102	117	188	221
Z tantjem	7	5	6	9
Z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych	30	50	70	85
Z innych źródeł	31	37	55	85

U w a g a. Dochody z uposażeń, emerytur i t. p. nie są wliczone.

**TABL. 12. PŁATNICZY PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE
W LATACH 1928, 1929**

Wysokość dochodu rocznego w złotych	Od osób fizycznych i prawnych oraz spadków wakujących				Od uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za pracę najemną <i>a</i>			
	Liczba płatników		Suma podatku		Liczba płatników		Suma podatku	
	1928	1929	1928	1929	1928	1929	1928	1929
	w tysiącach		w milionach złotych		w tysiącach		w milionach złotych	
Ogółem	592	653	301,5	357,8	507	581	66,2	83,3
do 2600 δ	292	319	13,9	15,2	37	45	1,2	1,5
2600—2800	23	24	1,8	1,9	59	62	2,2	2,4
2800—3000	33	35	2,8	3,0	57	58	2,6	2,8
3000—3400	32	35	3,2	3,4	74	82	4,3	4,7
3400—4000	50	55	6,1	6,7	85	91	6,2	7,1
4000—6000	67	75	12,3	13,7	119	150	13,9	18,1
6000—12000	59	68	25,4	29,1	62	75	15,1	19,6
12000—20000	19	23	20,7	24,0	11	13	7,9	9,9
20000—30000	8	9	17,1	20,6	2	3	4,3	5,5
30000—60000	6	7	30,5	35,2	1	2	5,1	6,3
60000 i wyżej	3	3	167,7	205,0	0	0	3,4	5,4

a Nie uwzględniono urzędników, funkcjonarjuszów niższych i robotników urzędów, przedsiębiorstw i monopolii państwowych.

b Dla osób fizycznych i prawnych oraz spadków wakujących od 1 500; dla płatników od uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę od 2 500.

**TABL. 13. WYDATKI I DOCHODY NIEKTÓRYCH PAŃSTW
W ROKU 1928/29**

Państwa	Wydatki		Dochody	
	miljony złotych	na 1 mie- szkańca	miljony złotych	na 1 mie- szkańca
Anglja	33 700	741,8	33 700	741,8
Czechosłowacja	2 833	196,2	2 814	194,9
Francja	14 705	358,5	14 705	358,5
Hiszpanja	5 016	223,5	5 016	223,5
Japonja	6 910	111,2	6 910	111,2
Jugosławja	1 204	90,6	1 204	90,6
Niemcy	25 125	391,2	22 706	353,5
Polska	2 808	92,3	3 009	99,0
Rumunja	1 835	103,7	1 835	103,7
Szwajcaria	709	177,8	709	177,8
Włochy	8 357	204,8	8 357	204,8

DZIAŁ XXII. SAMORZĄD TERYTORJALNY
TABL. 1. WYDATKI SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO
W POLSCE W 1927/28 R.

Rodzaj wydatków	Ogółem	Gminny wiejskie	Miasta		Po- wiaty	Samorząd województw	
			ogółem	w tem liczą- ce ponad 100000 miesz.		ślą- skiego	poz- nań- skiego i pomorsk.
Zwyczajne i nadzwyczajne							
Ogółem	872,2	115,5	482,1	265,5	164,1	88,8	21,7
Administracja	161,0	44,9	81,0	36,3	22,6	11,4	1,1
Oświata	122,5	28,6	54,0	27,8	12,1	27,5	0,3
Kultura, sztuka i wy- znania	22,9	0,5	19,2	17,0	0,7	2,1	0,4
Opieka społeczna	57,0	4,7	36,8	21,6	7,5	4,0	4,0
Zdrowotność i szpital- nictwo	114,3	8,1	73,1	45,0	20,2	5,7	7,2
Bezpieczeństwo publ.	46,5	4,4	28,4	14,1	2,4	11,3	—
Popieranie rolnictwa i weterynarja	10,4	1,0	0,7	0,1	6,8	1,5	0,4
Popieranie przemysłu i handlu	1,1	0,1	1,0	0,5	0,0	—	—
Komunikacja	159,6	10,8	63,8	35,5	75,0	2,6	7,4
Kupno gruntów, kup- no i budowa domów czynszowych i t. p.	39,4	2,8	33,1	21,4	1,0	2,2	0,3
Utrzymanie majątku	11,1	1,9	8,8	3,5	0,3	0,1	0,0
Inwestycje przedsię- biorstw	45,8	—	42,2	22,6	3,6	—	0,0
Deficyty przedsięb.	4,9	0,3	3,8	3,0	0,7	—	0,1
Spłata długów	34,8	1,9	25,5	12,1	6,9	—	0,5
Różne	40,9	5,5	10,7	5,0	4,3	20,4	0,0
Zwyczajne							
Ogółem	627,7	96,4	317,3	172,2	116,2	77,5	20,3
Administracja	151,5	41,9	77,8	35,7	20,9	9,8	1,1
Oświata	96,6	22,8	40,3	21,7	6,9	26,3	0,3
Kultura, sztuka i wy- znania	19,8	0,5	17,2	15,1	0,6	1,3	0,2
Opieka społeczna	48,3	4,7	30,2	17,5	6,9	2,6	3,9
Zdrowotność i szpital- nictwo	89,7	7,8	52,2	34,1	17,5	5,2	7,0
Bezpieczeństwo publ.	45,7	4,4	28,0	13,9	2,3	11,0	—
Popieranie rolnictwa i weterynarja	7,1	0,8	0,7	0,1	4,9	0,3	0,4
Popieranie przemysłu i handlu	0,7	0,1	0,6	0,1	0,0	—	—
Komunikacja	93,3	7,2	32,6	16,5	45,9	0,8	6,8
Utrzymanie majątku	11,1	1,9	8,8	3,5	0,3	0,1	0,0
Deficyty przedsięb.	4,9	0,3	3,8	3,0	0,7	—	0,1
Spłata długów	30,4	1,2	21,9	10,3	6,8	—	0,5
Różne	28,6	2,8	3,2	0,7	2,5	20,1	0,0

TABL. 2. WYDATKI SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W 1928/29 R.

Rodzaj wydatków	Ogółem	Gminy wiejskie	Miasta		Po- wiaty	Samorząd województw	
			ogółem	w tem liczące ponad 100000 miesz.		ślą- skiego	poz- nańsk. i po- morsk.
w milionach złotych							
Zwyczajne i nadzwyczajne							
Ogółem	1293,0	153,1	766,6	406,9	225,8	117,1	30,4
Administracja	201,6	52,0	95,8	43,2	30,4	21,7	1,7
Oświata	172,6	40,6	76,6	40,5	15,0	39,1	1,3
Kultura, sztuka i wy- znania	33,7	0,6	27,2	24,2	1,3	4,1	0,5
Opieka społeczna	73,7	5,5	44,9	27,6	8,7	12,0 ^a	2,6
Zdrowotność i szpi- talnictwo	157,8	11,5	112,0	67,2	24,6	2,1	7,6
Bezpieczeństwo pu- bliczne	52,6	5,1	31,5	15,4	2,7	13,3	—
Popieranie rolnictwa i weterynarja	12,1	1,5	0,9	0,2	9,3	—	0,4
Popieranie przemy- słu i handlu	0,7	0,0	0,5	0,4	0,1	0,1	—
Komunikacja	242,6	17,8	85,9	51,1	109,2	21,2	8,5
Kupno gruntów, kupno i budowa domów czynszo- wych i t. p.	56,0	3,7	49,9	30,4	1,8	—	0,6
Utrzymanie majątku	12,9	2,0	10,2	4,2	0,6	—	0,1
Inwestycje przed- siębiorstw	153,6	4,2	136,2	57,2	6,9	—	6,3
Deficyty przedsię- biorstw	4,2	0,0	3,4	1,7	0,7	—	0,1
Splata długów	99,8	2,2	83,6	40,6	10,1	3,5	0,4
Różne	19,1	6,4	8,0	3,0	4,4	—	0,3
Zwyczajne							
Ogółem	772,7	113,7	408,4	223,3	140,7	88,2	21,7
Administracja	181,0	47,3	91,4	42,6	26,2	14,4	1,7
Oświata	125,6	27,4	50,7	27,0	8,1	38,1	1,3
Kultura, sztuka i wyznania	25,2	0,6	22,7	19,9	0,6	0,9	0,4
Opieka społeczna	65,6	5,5	38,7	23,6	7,5	11,4	2,5
Zdrowotność i szpi- talnictwo	103,5	9,9	63,8	43,5	20,3	2,1	7,4
Bezpieczeństwo pu- bliczne	51,3	5,1	30,7	15,2	2,3	13,2	—
Popieranie rolnictwa i weterynarja	9,2	1,2	0,9	0,2	6,7	—	0,4
Popieranie przemy- słu i handlu	0,5	0,0	0,3	0,2	0,1	0,1	—
Komunikacja	115,5	9,2	38,5	20,0	56,1	4,5	7,2
Utrzymanie mająt- ku	12,9	2,0	10,2	4,2	0,6	—	0,1
Deficyty przedsię- biorstw	4,2	0,0	3,4	1,7	0,7	—	0,1
Splata długów	68,1	1,7	52,6	23,5	10,0	3,5	0,3
Różne	10,1	3,8	4,5	1,7	1,5	—	0,3

^a Wchodzi częściowo wydatki nadzwyczajne związane ze zdrowotnością, których nie dało się wyodrębnić.

**TABL. 3. DOCHODY SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO
W POLSCE W LATACH 1927/28, 1928/29**

Rodzaj dochodów	Ogółem	Gminy wiejskie	Miasta		Po-wiaty	Samorząd województw	
			ogółem	w tem liczące ponad 100 000 mieszkańców		śląskiego	po-znańskiego i pomorskiego
w milionach złotych							
Rok 1927/28							
Dochody zwyczajne i nadzwyczajne	883,7	116,2	479,3	266,6	161,3	105,7	21,2
Daniny komunalne	528,8	92,0	232,2	131,0	99,8	100,8	4,0
Podatki bezpośrednie	326,7	45,9	152,1	87,4	45,7	79,0	4,0
Podatki pośrednie	86,4	8,5	58,8	32,8	12,3	6,8	0,0
Oplaty	44,0	7,4	15,6	8,0	6,0	15,0	—
Specjalne składki	71,7	30,2	5,7	2,8	35,8	—	—
Wpływy za korzystanie z urzędzeń i zakładów dobra publicznego	57,3	2,7	39,1	21,8	5,5	3,5	6,5
Wpływy od związków prawnopublicznych	38,3	1,2	11,2	6,7	20,7	0,5	4,7
Subwencje i zasiłki	18,4	3,1	5,2	1,8	7,3	—	2,8
Dochód z eksploatacji majątku	38,8	8,9	25,7	10,9	2,6	0,6	1,0
Dochód z przedsiębiorstw	45,8	0,7	41,4	27,1	3,7	—	—
Pożyczki	133,2	3,9	107,1	55,1	20,2	—	2,0
Sprzedaż majątku nieruchomego	2,9	1,5	1,1	0,7	0,2	—	0,1
Inne	20,2	2,2	16,3	11,5	1,3	0,3	0,1
Rok 1928/29							
Dochody zwyczajne i nadzwyczajne	1316,5	152,5	777,5	416,6	218,4	137,3	30,8
Daniny komunalne	661,3	110,7	285,4	165,0	128,6	130,8	5,8
Podatki bezpośrednie	408,4	53,7	188,4	111,2	55,5	105,0	5,8
Podatki pośrednie	98,4	9,5	66,0	36,5	13,9	9,0	—
Oplaty	54,8	9,9	21,5	12,4	6,6	16,8	—
Specjalne składki	99,7	37,6	9,5	4,9	52,6	—	—
Wpływy za korzystanie z urzędzeń i zakładów dobra publicznego	58,4	3,2	42,3	23,0	5,7	0,3	6,9
Wpływy od związków prawnopublicznych	54,6	1,7	10,3	5,5	30,8	6,2	5,6
Subwencje i zasiłki	33,7	9,3	10,7	2,5	10,1	—	3,6
Dochód z eksploatacji majątku	52,8	10,2	38,9	19,0	2,9	—	0,8
Dochód z przedsiębiorstw	47,2	1,3	41,7	23,9	4,1	0,0	0,1
Pożyczki	378,6	11,9	324,8	163,8	34,1	—	7,8
Sprzedaż majątku nieruchomego	7,9	1,8	5,6	0,7	0,5	—	—
Inne	22,0	2,4	17,8	13,2	1,6	—	0,2

**TABL. 4. DŁUGI SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE
W LATACH 1927/28 — 1929/30**

Typy związków komunalnych	1927/28		1928/29		1929/30	
	Licz- ba sa- mo- rząd.	Suma w milj. zł.	Licz- ba sa- mo- rząd.	Suma w milj. zł.	Licz- ba sa- mo- rząd.	Suma w milj. zł.
Pożyczki zaciągnięte						
Samorząd terytorjalny						
ogółem	454	230	541	402	488	132
Miasta liczące ponad 20 000 mieszkańców	47	171	44	197	40	72
Miasta liczące do 20 000 mieszkańców	252	27	303	44	282	24
Powiatowe związki ko- munalne	154	31	191	54	164	28
Wojewódzkie związki ko- munalne	1	1	3	107	2	8
Stan zadłużenia w końcu każdego okresu						
Samorząd terytorjalny						
ogółem	766	506	672	863	634	879
Miasta liczące ponad 20 000 mieszkańców	49	397	51	569	44	568
Miasta liczące do 20 000 mieszkańców	504	51	390	91	374	97
Powiatowe związki ko- munalne	211	52	228	91	213	95
Wojewódzkie związki ko- munalne	2	6	3	112	3	119

**TABL. 5. PRZEZNACZENIE POŻYCZEK ZACIĄGNIĘTYCH
PRZEZ SAMORZĄD TERYTORJALNY W CIĄGU 1929/30 R.**

Przeznaczenie pożyczek	Miasta		Związki komunalne	
	ponad 20 000 miesz.	do 20 000 miesz.	powia- towe	woje- wódzkie
Liczba samorządów				
Ogółem	40	282	164	2
I. Inwestycje	32	235	131	2
działów administrac. a	27	178	113	1
przedsięb. komunalnych	18	90	4	1
II. Spłata pożyczek	5	14	4	—
III. Kapitał obrotowy	6	8	10	—
IV. Wydatki bieżące	19	93	80	—
V. Wydatki niewyszczególn.	1	3	2	—
Suma w milionach złotych				
Ogółem	72	24	28	8
I. Inwestycje	41	20	18	8
działów administrac. a	22	10	16	8
przedsięb. komunalnych	19	10	2	8
II. Spłata pożyczek	3	—	—	—
III. Kapitał obrotowy	3	1	2	—
IV. Wydatki bieżące	4	3	8	—
V. Wydatki niewyszczególn.	21	—	—	—

a Budowa dróg, szpitali, szkół, ochronek, sierocińców, ośrodków zdrowia i t. p.

TABL. 6. ŹRÓDŁA KREDYTU SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W LATACH 1927/28—1929/30

Źródła kredytu	1927/28		1928/29		1929/30	
	Liczba samorządów pożyczających	Suma pożyczek w milionach złotych	Liczba samorządów pożyczających	Suma pożyczek w milionach złotych	Liczba samorządów pożyczających	Suma pożyczek w milionach złotych
Ogółem	454	230	541	402	488	132
I. Państwo	290	88	315	162	190	59
Ministerstwa	105	10	93	4	106	9
Państwowe instytucje kredytowe	243	78	278	158	112	50
II. Organizacje samorządowe	245	29	363	76	342	42
w tem:						
Banki komunalne	176	18	238	39	235	21
Komunalne Kasy Oszczędności	61	11	138	12	153	14
III. Ubezpieczenia społeczne	68	8	88	4	110	7
IV. Instytucje i osoby prywatne	58	4	107	22	120	12
V. Pożyczki obligacyjne wewnętrzne (własne obligacje)	1	9	2	13	2	5
VI. Zagraniczne pożyczki obligacyjne (własne obligacje samorządów)	2	92	2	103	—	—
VII. Inne pożyczki zagraniczne	—	—	1	22	6	7

TABL. 7. PORÓWNANIE NIEKTÓRYCH RODZAJÓW WYDATKÓW PAŃSTWA I SAMORZĄDU W LATACH 1926/27—1928/29

Wy-szczególnienie	Państwo			Samorząd		
	1926/27	1927/28	1928/29	1926/27	1927/28	1928/29
	w milionach złotych					
Szkolnictwo powszechne	185,5	229,1	272,4	65,3	86,6	118,5
Zdrowie publiczne	9,9	10,3	14,8	85,4	114,3	157,8
Opieka społeczna	77,9	68,7	62,3	43,9	57,0	73,7
Drogi	24,1	33,1	50,4	110,6	159,6	242,6
Popieranie produkcji rolniczej	31,5 ^a	37,2 ^a	53,4 ^a	5,7	10,4	12,1

^a Ministerstwo Rolnictwa.

Źródło: Zamknięcia rachunkowe Państwa i samorządów.

No.	Name of Firm	Address	City	State	Product	Quantity	Value	Remarks
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								
21								
22								
23								
24								
25								
26								
27								
28								
29								
30								
31								
32								
33								
34								
35								
36								
37								
38								
39								
40								
41								
42								
43								
44								
45								
46								
47								
48								
49								
50								
51								
52								
53								
54								
55								
56								
57								
58								
59								
60								
61								
62								
63								
64								
65								
66								
67								
68								
69								
70								
71								
72								
73								
74								
75								
76								
77								
78								
79								
80								
81								
82								
83								
84								
85								
86								
87								
88								
89								
90								
91								
92								
93								
94								
95								
96								
97								
98								
99								
100								

No.	Name of Firm	Address	City	State	Product	Quantity	Value	Remarks
101								
102								
103								
104								
105								
106								
107								
108								
109								
110								
111								
112								
113								
114								
115								
116								
117								
118								
119								
120								
121								
122								
123								
124								
125								
126								
127								
128								
129								
130								
131								
132								
133								
134								
135								
136								
137								
138								
139								
140								
141								
142								
143								
144								
145								
146								
147								
148								
149								
150								

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY

Liczby oznaczają strony. Liczby bez gwiazdek dotyczą tablic z zakresu stosunków polskich, liczby z gwiazdkami dotyczą przeglądów międzynarodowych.

A.

Absolwenci szkół 128
Administracja wewnętrzna 146
Administracyjny podział 3
Akcje — kursy 85, 85*
Akcyjne spółki 27—29, 29*
Akcyjnych kapitałów emisje 29*
Akuszerki 137
Amnestja skazanych prawomocnie 143
Archiwa 131
Autobusowa komunikacja 52

B.

Bank Gospodarstwa Krajowego — główne pozycje bilansów 76
— Polski — główne pozycje bilansów 75
— Rolny Państwowy — główne pozycje bilansów 77
Banki akcyjne kredytu krótkoterminowego — pozycje bilansów, zarządy i oddziały 79
— emisyjne — główne pozycje bilansów 75*
— — stopy dyskontowe 81*
Bezrobocie 98—100, 101*
Biblioteki 129, 129*
Bilans handlu zagranicznego 59
— płatniczy 87*, 88
Bilanse banków — obacz Banki
— Pocztowej Kasy Oszczędności 78
— zakładów ubezpieczeń 119
Budowlany prywatny ruch w większych miastach 47
Budżet dochodów i wydatków państwowych 148, 149, 150
Budżety rodzin robotniczych 106, 108*

C.

Ceny 90—94, 90*
Ceny giełdowe zbóż 91*
Choroby zakaźne zarejestrowane 139
Chorzy 111, 138
Cukier — produkcja 44, 44*
— sprzedaż 69
Cukrownie 44
Cygar fabryki 45
Cynku produkcja 34, 36*
Czasopisma 130, 131*
Członkowie spółdzielni spożywczych 31*

D.

Dentyści 137
 Detaliczne ceny 93, 94
 Długi państwowe 147, 148*
 — samorządu terytorjalnego 156
 Długość granic 2, 3*
 — linii kolejowych 48, 50, 50*
 Dochodowy podatek 151, 152
 Dochody budżetowe 148
 — kas chorych 112
 — państwowe 149, 152*
 — instytucyj ubezpieczeń społecznych 110*
 — mniejszych gospodarstw rolnych 18
 — samorządu terytorjalnego 155
 — skarbowe z podatków, opłat i monopoli 150
 — płatników podatku dochodowego 151
 Domy ludowe 131
 Drogi bite 51
 — wodne 55, 55*
 Druki nieperjodyczne 130, 131*
 Drzewostan 24
 Dyskontowe stopy banków emisyjnych 81*

E.

Elektrownie 33
 Elektrycznej energii produkcja 33, 33*
 Emeryci 146
 Emigracja 12, 12*
 Emisje kapitałów akcyjnych 29*
 Etaty funkcjonarjuszów państwowych 146

F.

Fabryki obacz: Produkcja
 Felczerzy 137
 Finanse komunalne 153—157
 Flota handlowa 54, 55*
 Fundusze państwowe na walkę z chorobami 139
 Funkcjonarjusze państwowi — etaty 146
 — — płace 103, 103*

G.

Gazoliny wytwórczość 41
 Geograficzne położenie Polski 2
 Gęstość zaludnienia 5*
 Geldowe ceny zbóż 91*
 Giędy pieniężne — kursy i obroty 83—86, 86*
 Głosy ważne, przy wyborach do sejmu i senatu 134, 135
 Gminy — liczba gmin 3
 Gorzelnie 45
 Gospodarze jednostki nowoutworzone 17
 Gospodarcze zrzeszenia 27—31
 Gospodarskie zwierzęta 25, 26*
 — — ubój 74
 Gospodarstwa rolne mniejsze — kapitał, koszty produkcji i dochody 18
 — wiejskie 14, 15*
 Górnictwo — produkcja 34—36, 34*—36*
 — zakłady, robotnicy 33

Granice państw 2, 3*
 Gruntowy podatek 151
 Gruntów użytkowanie 19, 19*
 — zamiana 16
 Gruźlica — szpitale, sanatorja, łóżka 138

H.

Handel wewnętrzny 66—72
 — zagraniczny 59—65, 64*, 65*
 Hodowla 25, 26
 Hutnictwo — produkcja 34, 35
 — zakłady, robotnicy 33

I.

Inspekcja pracy 115
 Inwalidzi wojenni 117, 118
 Izby rozrachunkowe — obroty 87, 87*

J.

Język ludności 9*
 — nauczania w szkołach 126

K.

Kapitał mniejszych gospodarstw rolnych 18
 Kapitały zagraniczne — udział w polskich spółkach akcyjnych 29
 Kasy chorych 111, 112
 Kasy oszczędności — wkłady 80, 81*
 Kinematografy 132, 132*
 Koleje normalnotorowe 48, 49, 50*, 51*
 — wąskotorowe 50
 Kolonje i półkolonje letnie dla dzieci 117
 Kolonje — państwa posiadające kolonje 5*
 Kolonje utworzone w wyniku parcelacji 17
 Komasaacja gruntów 16
 Komunalne finanse 153—157
 Komunikacja 48—58, 50*—58*
 Kopaliny — zapasy 32
 Kopalnie węgla kamiennego — wydajność pracy 105, 105*
 — — — produkcja 34, 34*
 Koszty produkcji mniejszych gospodarstw rolnych 18
 — utrzymania — wskaźniki 90, 90*
 Kredyt 75—89
 — długoterminowy 82
 — samorządu terytorjalnego 157
 Kredytowe instytucje — wkłady oraz kredyty krótkoterminowe udzielone przez te instytucje 80
 Kredyty krótkoterminowe 78, 79, 80
 — zagraniczne, otrzymane przez polskie instytucje kredytu krótkoterminowego 80
 Krosna 41
 Kruszec w bankach emisyjnych 75*
 Kursy akcji przemysłowych — wahania 85*
 — — — wskaźniki 85
 — papierów procentowych na giełdach pieniężnych 84
 — pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku 85, 86*
 — walut obcych (dewiz) 83

L.

- Lasy 24
 Lekarze 137, 137*
 Linij kolejowych — długość 48, 50, 50*
 — telegraficznych — długość 57
 Lokauty 109, 109*
 Lotnictwo 56, 56*
 Ludność 4, 4*, 5*
 — gęstość zaludnienia 5*
 — większe miasta 6, 6*, 7*
 — grupy wieku i płeć 7, 8*
 — wyznanie 9
 — język lub narodowość 9*
 — zawód 10, 10*
 — ruch naturalny 11, 11*

L.

- Ładunek statków w portach morskich Gdańska i Gdyni 53
 Łóżka w szpitalach 137, 138, 138*

M.

- Majątek skarbowy 148
 Małżeństwa 11
 Mandaty — państwa posiadające mandaty 5*
 — przy wyborach do Sejmu i Senatu 134
 Meteorologia 1
 Miasta: liczba miast 3
 — ludność 6, 6*, 7*
 — ruch budowlany 47
 Monopole — obacz Dochody skarbowe
 Morskie rybołówstwo 26
 Motocykle 52
 Muzea 131

N.

- Naładunek na kolejach normalnotorowych 49
 Narodowość ludności 9*
 — członków spółdzielni 30
 Nauczanie początkowe — rozwój 122
 Nauczyciele 127
 Nawozów sztucznych zbyt 70

O.

- Obieg pieniężny 76
 Obroty izb rozrachunkowych 87, 87*
 — na giełdach pieniężnych 86
 — przedsiębiorstw handlowych 66, 67
 — statków w Gdańsku i Gdyni 53
 Obuwia mechanicznego produkcja 46
 Ochrona macierzyństwa 117
 Ołowiu produkcja 34, 36*
 Opady 1
 Opieka nad dziećmi 117
 Opieki społecznej zakłady 116
 Opłaty stemplowe — obacz Dochody skarbowe
 Oszczędności kasy — wkłady 80, 81*
 Oświata pozaszkolna 129

P.

- Państwowe długi 147, 148*
 — urzędy pośrednictwa pracy — bezrobotni zarejestrowani 99, 100, 101*
 — wydatki i dochody 149—152, 157, 152*
 Papierosów fabryki 45
 Papiery procentowe — kursy na giełdach pieniężnych 84
 Parcelacja 16, 17
 Parowozów przebieg 48
 Pasażerowie przewiezieni na linjach lotniczych 56, 56*
 — — na kolejach 48
 Pasporty ulgowe zagraniczne 131
 Personel lekarski 137, 137*
 Pieniężny obieg 76
 Płace funkcjonariuszów państwowych 103, 104, 103*
 — robotników 104, 105, 104*
 Płatnicy podatku dochodowego 151, 152
 Płeć ludności 7, 8*
 Pociągów przebieg 48
 Poczta lotnicza 56
 Poczta Kasa Oszczędności — bilanse 78
 Poczta-telegraficzne instytucje 56
 Poczta-telegraficzny ruch 57
 Podatek dochodowy 151, 152
 — gruntowy i od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich 151
 — przemysłowy od obrotu 151
 Podatki — obacz Dochody skarbowe z podatków
 Podział administracyjny 3
 Pojemność statków 53, 54
 Policja państwowa 146
 Polityczna statystyka 133—136
 Połogi 111
 Położenie geograficzne Polski 2
 Pomoc dla bezrobotnych (doraźna akcja państwowa) 110
 Porty bałtyckie — ruch statków 54*
 — morskie Gdańsk i Gdynia — ruch statków 53
 — światowe 54*
 Posiadłości państw europejskich w innych częściach świata 5*
 Posłowie według klubów parlamentarnych 136
 Pośrednictwo pracy 99, 100, 101*
 Potasowych soli produkcja 34, 35*
 Powiaty — liczba powiatów 3
 Powierzchnia — lasów 24
 — państw 3, 4*, 5*
 Powrót wychodźców 12
 Pożary 120
 Pożyczki — kursy na giełdzie w Nowym Yorku 85, 86*
 — samorządu terytorjalnego 156, 157
 Pracownicy umysłowi 96
 Praca — czynności inspekcji 115
 — pośrednictwo państwowe 99, 100, 101*
 — stan rynku 95
 — wydajność w kopalniach węgla kamiennego 105, 105*
 — zatargi 108, 109, 109*
 Procentowa stopa od dyskonta i od wkładów 81
 Procentowe papiery — kursy na giełdach pieniężnych 84
 Produkcja cukru 44, 44*
 — cygar 45

- Produkcja cynku 34, 36*
 — energii elektrycznej 33, 33*
 — gazoliny 41
 — górnictwo-hutnicza 34
 — hut żelaza i stali oraz walcowni 35
 — obuwia mechanicznego 46
 — ołowiu 34, 36*
 — papierosów 45
 — przemysłu chemicznego 40
 — przemysłu drzewnego 43
 — przemysłu metalowego 39, 40
 — przemysłu mineralnego 38
 — przemysłu papierniczego 43
 — przemysłu spożywczego 43
 — przemysłu włókienniczego 42
 — ropy naftowej 34, 35*
 — skór 43
 — soli 34, 35*
 — soli potasowych 34, 35*
 — spirytusu 45, 45*
 — stali 34, 35, 36*
 — surowca żelaza 34, 35, 36*
 — szczeciny 43
 — tytoniu 45
 — węgla kamiennego 34, 34*
 — zapalek 41
 Produkty dystalacji ropy 36
 Protektoraty — państwa posiadające protektoraty 5*
 Protesty weksli 82
 Przebieg parowozów, wagonów i pociągów 48]
 Przedsiębiorstwa handlowe 66
 Przedszkola 121, 123—128!
 Przemysł 37—47
 — chemiczny 40
 — drzewny 43
 — metalowy 39
 — mineralny 38
 — papierniczy 43
 — spożywczy 43
 — włókienniczy 42
 * Przemysłowe zakłady od I do VII kat. świadectw przemysł. 37
 — — robotnicy zatrudnieni 37, 96, 97, 99
 Przemysłowy podatek od obrotu 151
 Przystępność 142—145
 Przystępstwa skazanych prawomocnie 143—145
 Przesyłki pocztowe 57, 57*
 Przewóz pasażerów i towarów na kolejach 48, 51*
 Przędzalnie 41
 Przyrost naturalny ludności 11, 11*
 Przywóz — obacz Handel zagraniczny

R.

- Rachunek działalności kas chorych 112
 Radio 132
 Radioabonenci 132*
 Recydywiści skazani prawomocnie 145
 Reemigracja 12
 Reforma rolna 16, 17
 Renty inwalidów wojennych 118

Renty pobierane z zakładów ubezpieczeń 113
 Repatrjacja 12
 Robotnicy bezrobotni 99, 100, 101*
 — częściowo bezrobotni 98, 99
 — w górnictwie i hutnictwie 33
 — zatrudnieni w przemyśle 37, 96, 97, 99
 Robotniczych rodzin — roczne spożycie 107
 — — budżety 106, 107*
 Robotniko-godzinny przepracowane w przemyśle przetwórczym 38
 Robotnicze place 104, 105, 104*
 Robotnicze zarobki 102, 103
 Roboty publiczne — zatrudnienie 97
 Rolna reforma 16, 17
 Rolne gospodarstwa 15*, 18
 Rolni robotnicy — place 105
 Rolnictwo 19—24, 21*—24*
 — ludność zatrudniona 10*
 Ropy naftowej produkcja 34, 35*
 Ruch budowlany w miastach 47
 — krajowych spółek akcyjnych 28
 — naturalny ludności 11, 11*
 — pocztowo-telegraficzny 57
 — statków w portach 53, 54, 54*, 55*
 Rybołówstwo morskie 26
 Rynek pracy — stan 95
 Rzemieślnicy 46

S.

Samobójcze zamachy 140
 Samochody 52, 52*
 Samorząd terytorjalny 153—157
 Sądownictwo 142
 Scaleniove prace 16
 Sejm — wybory 133—135
 Senat — wybory 133—135
 Senatorowie według klubów parlamentarnych 136
 Serwituty — likwidacja 16
 Sieć szkolna 121
 Siły wodne 32, 32*
 Skarbowe dochody z podatków, opłat i monopoli 150
 Skarbowość 147—152, 148*, 152*
 Skazani prawomocnie 143—145
 Skór produkcja 43
 Soli produkcja 34, 35*
 — potasowych produkcja 34, 35*
 Spirytusu produkcja 45, 45*
 — sprzedaż 68
 Społeczna opieka — zakłady 116, 117
 — statystyka 95—118, 98*, 101*, 103*, 104*, 105*, 107*, 109*, 116*
 Spożycia norm dziennych — wartość odżywcza i ciepła 108
 Spożycie roczne w rodzinach robotniczych 107
 Spożycie ważniejszych artykułów 72, 73*, 74*
 Spożyczych spółdzielni członkowie 31*
 Spółdzielnie 30, 31*
 Spółki akcyjne 27, 28, 29, 29*
 Sprzedaż cukru 69
 — wyrobów monopolu spirytusowego 68
 — wyrobów tytoniowych 68
 — soli 69
 — spirytusu 68

Stacje meteorologiczne 1
 — telegraficzne 57
 Stali wytwórczość 35, 36*
 Stan zatrudnienia w przemyśle, górnictwie, hutnictwie i na robotach publicznych 97—99, 98*
 Statków obrót, ruch i tonnaż 53, 54, 54* 55*
 Statystyka polityczna — obacz Polityczna statystyka
 — społeczna — obacz Społeczna statystyka
 Stemplowe opłaty — obacz Opłaty
 Stopa procentowa od dyskonta i od wkładów 81
 Stopy dyskontowe banków emisyjnych 81*
 Strajki 108, 109, 109*
 Straty i zyski krajowych spółek akcyjnych 28
 Stronictwa polityczne — obacz Sejm i Senat
 Surowca żelaza wytwórczość 35, 36*
 Szczeciny produkcja 43
 Szkolnictwo i wychowanie 121—128
 — elementarne 122*
 — początkowe 122
 Szkoły męskie, żeńskie i koedukacyjne 124
 — nauczycielskie 121, 123, 124
 — powszechne 121, 123, 124
 — specjalne 123, 124
 — średnie 121, 123, 124
 — według właścicieli 124
 — wyższe 121, 123, 124
 — zawodowe 121, 123, 124
 Szkół polskich absolwenci 128
 Szpitale 137, 138, 138*

T.

Tabor kolejowy 48, 50, 50*
 Targi Wschodnie i Poznańskie 71
 — zwierzęce 72
 Telefony 57, 58*
 Telegraf 57, 58*
 Telegraficzno-pocztowe instytucje 56
 Telegramy 57, 58*
 Temperatura 1
 Tkalnie 41
 Tonnaż statków 53, 54, 54*, 55*
 Towarów przewóz na kolejach 48, 51*
 Towary przywiezione do Polski i wywiezione z Polski — obacz Handel zagraniczny
 Tytoniowe wyroby — sprzedaż 68
 Tytoniu fabryki 45

U.

Ubezpieczenia 119, 120
 — społeczne 110—114, 110*
 Ubój zwierząt gospodarskich 74
 Uczniowie według poziomu nauki 125
 — według wieku 125
 — według wyznania 126
 — według zawodu rodziców 127
 Udział kapitałów zagranicznych w polskich spółkach akcyjnych 29
 Umysłowi pracownicy 96
 Umysłowo chorzy 138
 Uniewinnieni przez sądy 143
 Upadłości 31, 31*

Urodzenia 11, 11*
 Urzędnicy państwowi obacz — Funkcjonariusze
 Urzędnicze płace 103, 104, 103*
 Urzędy państwowe pośrednictwa pracy 99, 100
 Utrzymania koszty — wskaźnik 90, 90*
 Użytkowanie gruntów 19, 19*

W.

Wagonów przebieg 48
 Wahania kursów akcji przemysłowych 85*
 — plac robotniczych 104*
 Walcowni wytwórczość 35
 Waluty obce (dewizy) — kursy 83
 Weksli protesty 82
 Wewnętrzne długi 147
 Wewnętrzny handel 66—71
 Węgiel kamienny 105, 105*
 — produkcja 34, 34*
 — wydajność pracy 105, 105*
 — zapasy 32, 32*
 — zbyty wewnątrz kraju 67
 Wiek ludności 7, 8*
 — nauczycieli 127
 — skazanych prawomocnie 145
 — uczniów 125
 Wierzytelności Polski wobec zagranicy 89
 Więziennictwo 142
 Wkłady w instytucjach kredytowych 80
 — w kasach oszczędności 81*
 Własność nieruchoma 14—18
 Wodne drogi 55, 55*
 — siły 32, 32*
 Wojenni inwalidzi 117, 118
 Wrzeczona 41, 42*
 Wskaźniki cen 90, 90*
 — kosztów utrzymania 90, 90*
 — kursów akcji 85, 85*
 — plac 104
 — stanu zatrudnienia 98*
 Wspólnoty gromadzkie podzielone — obszar 16
 Wybory do sejmu i senatu 133—136
 Wychodztwo 12, 12*
 Wychowanie i szkolnictwo 121—128
 Wydajność pracy w kopalniach węgla 105, 105*
 Wydatki budżetowe 148
 — instytucyj ubezpieczeń społecznych 110*
 — kas chorych 112
 — państwowe 149, 157, 152*
 — samorządu terytorjalnego 153, 154, 157
 — Skarbu Państwa na zaopatrzenie inwalidów 118
 Wyształcenie skazanych prawomocnie 144
 Wymieralności tablica 13, 13*
 Wypadki nieszczęśliwe 114
 Wystawa powszechna krajowa 71
 Wystawcy krajowi na Targach Wschodnich i Poznańskich 71
 Wytwórczość — obacz Produkcja
 Wywóz z Polski — obacz Handel zagraniczny
 Wyznania ludności 9
 — skazanych prawomocnie 144
 — uczniów 126

Z.

- Zachmurzenia 1
 Zadłużenie Polski wobec zagranicy 89
 Zagraniczne długi 147
 — kredyty 80
 Zagraniczny handel 59—65, 64*, 65*
 Zakaźne choroby 139
 Zakłady dla umysłowo chorych 138
 — opieki społecznej 116
 — przemysłowe od I do VII kat. świadectw przemysłowych 37
 — ubezpieczeń 119
 — w górnictwie i hutnictwie 33
 Zaludnienie — gęstość 5*
 — obacz Ludność
 Zamachy samobójcze 140
 Zamiana gruntów 16
 Zapalek fabryki 41
 Zapasy kopalin 32
 — węgla 32, 32*
 Zarobki przeciętne robotników 102, 103
 Zarządy i oddziały banków kredytu krótkoterminowego 79
 Zasiwy ziemiopłodów 19, 21
 Zasilki pobierane przez bezrobotnych 112
 Zatarci pracy — obacz Strajki i lokauty
 Zatrudnienie — robotnicy w górnictwie, hutnictwie, w przemyśle
 oraz na robotach publicznych 37, 97
 — robotnicy w zakładach od I do VII kat. świadectw przemysłowych 37, 96, 98, 99
 Zawód ludności 10, 10*
 Zbiory ziemiopłodów 20, 21, 21*—24*
 Zbóż giełdowe ceny 91*
 Zbyt nawozów sztucznych 70
 — niektórych towarów na 1 mieszkańca 79
 — węgla kamiennego 67
 — żelaza walcowanego 68
 Zdrowotność publiczna 137—141, 137*, 138*, 141*
 Zgony 11, 111, 139, 140, 11*, 141*
 Ziemiopłodów zasiewy 19, 21
 — zbiory 20, 21, 21*, 24*
 Zrzeszenia gospodarcze 27—31, 31*
 Związki zawodowe 115, 116*
 Zwierzęce targi 72
 Zwierzęta gospodarskie 25, 26*
 — — ubój 74
 Zyski i straty krajowych spółek akcyjnych 28

Z.

Źródła kredytu samorządu terytorjalnego 157

Z.

- Żelaza wytwórczość 35, 36*
 — walcowanego zbyt 68
 Życia trwanie przeciętne 13, 13*
 Życie umysłowe i kulturalne 129—132

WYDAWNICTWA GŁÓWNEGO URZĘDU
STATYSTYCZNEGO

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE

(Wydawnictwo z równoległym tekstem
w językach polskim i francuskim)

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE są publikacją, przeznaczoną dla najszerszych kół interesujących się życiem publicznym w Polsce i zawierają informacje najbardziej aktualne, ze szczególnem uwzględnieniem zagadnień życia gospodarczego, mianowicie: produkcji, handlu, komunikacji, cen, pracy, zrzeszeń gospodarczych, kredytu, skarbowości, samorządu terytorjalnego, oraz tablice dotyczące ludności, zdrowotności, szkolnictwa, zagadnień życia kulturalnego, politycznego i inne. Obok informacji aktualnych, podawanych w stale powtarzających się tablicach, w Wiadomościach Statystycznych umieszczane są tablice, ujmujące zagadnienia z ogólnego punktu widzenia. Podawane są również pierwsze wyniki dochodzeń, ogłaszane później w miarę potrzeby w innych publikacjach w szerszym zakresie. Pozatem podawany jest materiał porównawczy z zakresu stosunków międzynarodowych.

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE ukazują się w odstępach dziesięciodniowych: dnia 5, 15 i 25 każdego miesiąca, co pozwala na ogłaszanie danych z ostatniej chwili i czyni wydawnictwo niezastąpionem źródłem aktualnych informacji.

Prenumerata roczna w kraju zł. 16.—

KWARTALNIK STATYSTYCZNY

(Wydawnictwo polskie, zawierające streszczenie
w języku francuskim)

KWARTALNIK STATYSTYCZNY jest organem naukowym Głównego Urzędu Statystycznego. Zawiera artykuły syntetyczne oraz materiał liczbowy z zakresu różnych zagadnień życia gospodarczego i społecznego państwa.

Prenumerata roczna w kraju zł. 56.—

Cena 2.— zł.

Drukiem Zakładów Graficznych „Biblioteka Polska“ w Bydgoszczy
(28. V. 1931 — 7 000).

<http://rcin.org.pl>